

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felolós szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
TARCA: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Orvoslás.

Budapest, október 26.

(V.) Eddig csak áldozatai voltak a *hier*-nek, most már van vértanuja is. És hogy a stilszerűség se hiányozzék a dologból, hát a mártíromság klasszikus földjén történt meg az eset: éppen Arad városában. Ott lett tömlőcében öngyilkossá egy szegény oláh baka, akit a *hier* miatt ítéltek fogságbüntetésre az idétlen katonai szigor. Az oki összefüggést a büntetés és az öngyilkosság közt persze könnyebb állítani, mint bizonyítani. Azért pusztította-e el magát az a boldogtalan ember, mert becsukták, avagy csupán *azután*, hogy becsukták: ennek csak a jóságos isten maga lehet a tudója. A *post hoc* itt igazán szemközt áll a *propter hoc*-kal, s amannak a valószínűsége bizonyára nem csekélyebb emezénél. Magát azt a sérelmet, ami a magyar nyelven való jelentkezésnek megbüntetéséből támadt, az aradi eset csak illusztrálja, de nem fokozza. Akár a fogságba halt bele, akár csupán a fogságban halt meg az a szegény magyar fiu, az előbbi eshetőség nem súlyosbítja, az utóbbi nem menti a hibát. Nem tartanók tehát szerencsés gondolatnak, ha az ellenzék azt az aradi korpóstó akarná szöszékelni használni, amikor sürgős interpellációkban szöszékelni készült tenni a magyar nyelvnek legujabb sérelmét. Akik ezt a tetemrehívást rendezni szeretnék, gondolják meg, hogy állításaikat a halott nemcsak cáfolni nem tudja, hanem megerősíteni sem. Hagyják tehát sirjába költözködni a néma tanut. S ne szembesítsenek vele olyan sérelmet, amely időközben amúgy is orvosíthatott.

A fővárosban tartott ellenőrzési szemlén ugyanis ma már nem büntették többé a ma-

gyar nyelven jelentkezőket. A kormány, mihelyt a közvélemény felzudulásából megtudta a sérelmet, azonnal megszüntette a visszaélést s gondoskodott a hibás katonai rendszabálynak visszacsinálásáról. Az ügy maga bizony elég kényes volt, a megoldás pedig fényes. A katonai kérdések minálunk mindenha tuskés természetűek voltak, s aki tulmohón vagy ügyetlenül nyult hozzájuk, többnyire véresre szurta a kezét. Kivált ez az ügy látszott veszedelmesnek, mivel benne egyfelől a hadsereg nyelvi egysége és másfelől a magyar nemzet önértete s hivatalos nyelvének törvényes joga kerültek szemközt egymással. Igaz, hogy *valódi* konfliktus itt nem volt e két szempont között; mert a katonaság részén a ható erő nem volt igazi érdek és jog, hanem vélt érdek és vélt jog csupán. De hiszen tudjuk jól, hogy a közelmúlt katonai afféreinél is mindig holmi végzetes félreértés adta meg az első lökést, aztán közbejötték *cis* és *trans* a szenvedélyek s így következett be rendszerint a mesterségesen támadt ellentétek természetes elmergésítése. Ilyesmí bizony ezáltal is könnyen megeshetett volna. Ha nem jő elég korán az orvoslás, katonáék épp oly könnyen csinálnak elvi kérdést az egyszer elkövetett hibákhoz való makacs ragaszkodásból, mint amilyen könnyen vált volna a másik oldalon nemzeti érdemmé az oktalan provokáció. A sérelem gyors orvoslása szerencsére elvette az élet az egész dolognak. S ezzel egyformán jól járt a hadsereg is, a nemzet is. A véderő megszabadult egy ódiuntól, a nemzet pedig egy meghasonlástól, amely reá nézve is végzetes lett volna, ha egyébrt nem, hát azért, mivel megbonthatja vala azt a belső békéjét a közéletnek, amelynek csak most kezdenek érni a gyümölcsei.

Feltétlen elismerés illeti a kormányt sikeres közbelépéséért, amelyvel elégtételt s oltalmat szerzett nemzetünk érületének s állami nyelvünk jogának. Eljárásának eredménye igen tanulságos; az derül ki belőle, hogy bátor és önértetes kormány, mely nem retten vissza attól, hogy hozzányuljon az ugynevezett kényes dolgokhoz is, győzelemre vihetheti az ország jussát a katonai felfogással szemben is. Nem is kell hozzá egyéb, csak szilárd meggyőződés, férfias szókimondás és államférfiai tapintat. Ha tétovázó vélemény, félénk bujkálás és politikai ügyetlenség kerül szembe a katonai körökkel, akkor ez utóbbiak elbizakodnak s ragaszkodnak még tévedéseikhez is. De aki imponálni tud nekik szellemével és jellemével s aki meg tudja őket nyerni tapintatával, azt szívesen követik a helyes utra. Ilyen munka előzhettemeg a legujabb sérelem elenyésztését is. A közvélemény, amelynek kifakadásai a büntetések elmaradásával teljesen honorálatnak, szívesen tapsol annak az erős és ügyes kéznek, amely ezt a minden tekintetben szerencsés megoldást létrehozta.

Mielőtt végképp napirendre térnénk az egész dolog felett, még volna egy megjegyzésünk. Megezik itt-ott, hogy az ellenőrzési szemlén fungáló katonatisztek, ha már nem csukhatják el a magyarul jelentkezőket, legalább jól *leszidják* őket. Öszintén kimondjuk, hogy ez a káromkodás sincs rendjén. Tudjuk mi jól, hogy a kaszárnyatónus nem merítik az illemtauból s hogy a katonatiszt hivatása nem azonos a táncmesterével. De — ismételjük — aki *tartalekos* katona léteire elfelejt valamely vezényszót, azt legfeljebb *kioktatni* lehet; sem a büntetésnek, sem a lepiszkolásnak ilyenkor helye nincs. Tessék az illető tiszt uraknak meggondolni, hogy a legénység nem tartozik

T Á R C A.

A klasszifikált Göthe.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Írta: *Iffjabb Ábrányi Kornél.*

Míg a nagy Göthe unokái, *Walther* és *Wolf*, hannoverai birtokukon gazdálkodva s a világtól elvonulva éltek, addig a Göthe-reliquiáknak mindama tárgyai, melyek ma a frankfurti Göthe-muzeumban egy egész nagy termet töltenek be, mint családi kincsek és ereklyék egy féltreosó falusi kastélyban rejtőztek. A nagy Göthe anyagi hagyatéka s menyének *Pogwisch Ottiliának* vagyona módot nyújtott arra, hogy unokái függetlenül és prózai gondok nélkül huroolják az életet a késő elmúlásig: de az óriási szellemi hagyaték — nem bírván ebből az unokák mást, mint csak a *nevet*, — teherként súlyosodott rájuk s ennek nyomásától csak úgy menekülhettek, ha a világtól elvonulva, a remetéletet választották. Egy ideig velük élt ifjabb leánytestvérük is, *Alma*; de ez a falusi orvosok és gyógyszerészek egyesült ügyetlenségének még ifju éveiben esett áldozatul. Főleserélt gyógyszerzet adtak be neki, mely megölte őt. Így a fiuk egyedül maradtak, s mint agglégények haltak meg mind a ketten. S a nagy Göthének, mint halandó embernek, magva szakadt.

Csak néhány év előtt halt meg az ifjabb unoka, s már akkor közelédvén a nagy Göthe születésének százötvenedik évfordulója (1749. augusztus 28-án született, az akkori naptár szerint *csütörtöki* napon, s másnap *pénteken* keresztelték), tehát tervbe vétetett, hogy a falusi kastélyban elrejtett kincsek és ereklyék, egyesítettven azokkal, melyek addig is a frankfurti Göthe-házban voltak, hol Göthe született, s hol írói

működését kezdte, — mindezekből egy a százötvenedik születési évfordulón megnyitandó Göthe-muzeumot létesítsenek. Ami meg is történt. A régi Göthe-ház szomszédságában, egy nagy földszintes teremben rendezték be a muzeumot, és a régi Göthe-udvarból, mely ma is úgy áll a házzal együtt, mint százötven év előtt, nyitottak az új muzeumba bejáratot. A régi Göthe-házban nem hagyván egyebet, mint a földszinten a régi konyhát, annak berendezését, és az ebédlőt (ez is elárulja, hogy Göthe szülei jómódu patrieusok voltak, s jól is éltek) az első emeleten a régi fogadó szalonok és vendégszobák butorait, (a napoleonai háborúk alatt itt volt szállva a *Königsliutenant*), a második emeleten a Göthe a szüleinek lakosztályát, s ezt az üres udvari szobát, melyben Göthe született. A második emeleten van még egy baloldali szögletszoba, melyben az ifju Göthe könyvtára állott, s melyben ő a tüzfalon át ablakot vágatott, hogy első ideálját, a későbbi *Grethennek* eredeti alakmintáját, aki egy sörházban felszolgáló pincérleány volt — onnan nézze. S a harmadik emeleten még meglehetősen épességben találjuk az ifju Göthe lakosztályát, hol gyermekeivét töltötte, s nevelőjével együtt lakott. A falak tapátái s a kályhák mind a réztek ma is; de a könyveken, a butorokon s a Göthe nevezetes íróasztalán kívül, melyen *Werther*, *Götz*, *Clavigot* írta, s melyen *Faustot* meg kezdte írni, minden egyéb levándorolt a Göthe-muzeumba. Főnt maradván még az az utcai kézi lámpás, melylyel az öreg Göthe (a Herr Rath) estendő járt, ha vendégségben volt házon kívül. S ez a kézi lámpás azért érdekes, mert abban nem egy, hanem két *gyertyaláto* van. Az volt ugyanis Frankfurtban a régi szokás, hogy a közönséges polgárok kézi lámpájában csak *egy gyertyának* volt helye: a patrieusok ellenben (hogy éjszaka is megismerjék és megkülönböztessék őket) két gyertyával jártak.

De voltak még előzőtt néhány évvel is a

régi Göthe-házban dolgok, melyek ma már sem a Göthe-házban, sem a Göthe-muzeumban nem találhatók. Pedig ugyancsak szoros kapcsolatban álltak a nagy Göthe életével. A Göthe *feleségének*, a népies szólásban csak a *vezeték* nevével nevezett *Vulpiusnak* arcképei és emléktárgyai nincsenek többé sem itt, sem ott. Még előzőtt négy évvel, mikor éppen a Göthe születése napján jártam Frankfurtban, még ott voltak azok. A Göthe tisztelőitől és a Göthe-kultusz rajongóitól, nemesak Németországból és nemesak Európá más országaiból, hanem Amerikából is, tömérdek koszorú és virágoskor érkezett e napra oda; s nemesak a szobák, hanem még a lépcsők is ilyen koszorúkkal és virágokkal voltak beborítva. S a legszebbeket ezek közül, s pedig nemesak a rendezői kegyelet sugallata, hanem a küldők egyenes kívánsága szerint is, a *Vulpius Krisztina* arcképeire vagy azok közelébe rakták. A kalauzok, illetve az örök egyike, egy kedélyes és beszédes frankfurti német, aki ma is mindent úgy mutat, s mindenről úgy beszél, mintha *Johann* (a nagy Göthét soha sem említett ott másképp, csak a keresztnévén), még most is élne, még most is az a 25 éves ifju lenne, aki sorra udvarolja s bolondítja Frankfurt szép leányait, — meg is okeította ezt. Kiemelte és hangsúlyozta, hogy habár *Vulpius Krisztina* egyszerű polgári származású és hiányosan művelt teremtés volt, de a világ, és főként a német nemzet, mégis sokat köszönhet és nagy halálva tartozik neki. S ha *Johann* eskakis azért vette feleségül *Vulpiust*, mivel fia született tőle, s ha eskakis akkor vezette oltárhoz, mikor a Göthe fia már 15 éves elmult, s befejezte a gimnáziumot, — mégis e házasság méltó a tiszteletre és kegyeletre. Mert *Vulpius* nemesak a *Johann* életét, hanem teremtő erejét és munkabírását is legalább *tíz évvel* hosszabbította meg. (Göthe 57 éves volt mikor *Vulpiusszal* 1806-ban megesküdt, s nyolcvanhárom éves korában halt meg.) A világ

németül tudni s hogy magyar ember nem követ el semmi leszállást, ha németül nem tudván, hazájának állami nyelvén jelentkezik. Deferáljon a hagyományos kaszárnyahang ezuttal a méltányosságnak; higgyék el a tiszt urak, a hadsereg nem fogja kárát vallani e tartózkodásuknak. Ha megértették azt, hogy a büntetés ebben az esetben igazságtalanság, mért ne tudnák azt is belátni, hogy csak kvantitativ különbség van a fömlóc és az inzultus között?

BELFÖLD.

Justh Gyula a királynál. Nem nagy esemény, de nincs szimpotomikus jelentőség nélkül az a meghívás, amely Justh Gyulának szól a király mai ebédjére. Ez nagy idő óta az első eset, hogy függetlenségi politikai meghívást kap az uralkodóhoz. Egy szilánkja ez ismét annak a rendszerváltozásnak, amely az egész vonalon új rizust honosított meg. Nagyon sokáig a közjogi ellenzékhez való tartozás egyenlő volt az udvarképtelenséggel. Most, úgy látszik, megszűnt a szélső ellenzéknek ez az oktalán proskripciója. Nem jelent ez természetesen semmiféle politikai koncessziót, csak a felismerést annak az igazságnak, hogy nem szabad elzárni a koronát a magyar közéletnek egyik áramlata elől sem.

A horvát jogpárt. Az *Agrarier Zeitung* bródi levelezője a következőket írja a horvát jogpárt mai gyűléséről: A jogpárt gyűlését rendkívül gyöngye részvétel mellett nyitotta meg ma délelőtt 10 órakor Tuskan képviselő. A megnyitó beszéd után néhány egészen jelentéktelen beszéd hangzott el, amelyek nagyobbára csak a házközösségre, a só- és dohánnyajvendékre vonatkozó törvények módosítását követelték. A gyűlésen mindössze 30 idegen jelent meg, köztük 14 pap. Azonkívül csak hat paraszt jelent meg a bródi járásból és vagy 15 paraszt, akiket *Kutuzovics* képviselő hozott magával. Szlavóniából csak *Kovacevics* északi ügyvéd volt ott, Dalmáciából és Boszniából senki. A gyűlés előtt mise volt a plébánia-templomban. Maga a gyűlés igen kedvetlenül folyt. A pártok cikkeiből itélve valami impozáns tüntetést és erőkiéjtést lehetett várni, de az eredmény teljes kudarc volt. Az Obzor-párt visszautasító magatartást tanusított. A bródi járás papsága részéről csak egy orváci káplán jelent meg a gyűlésen. Egy órákor már vége volt a gyűlésnek. A gyűlés után bankett volt, amelyben 97 ember vett részt s amelynek négy órákor már vége volt. A városban mindössze öt zászló volt kitűzve. Különbösen semmiféle ünnepies élénkség nem volt észrevehető, amiből

a nagy pártgyűlésre lehetett volna következtetni. A lakosság egészen közönyösen viselkedett, úgy hogy a gyűlésen alig jelent meg 100 brodi lakos, azokat is nagyobbára csak a kíváncsiság hozta oda. Még fogadó-bizottság sem alakult. Néhány zsidó polgár tüntetést akart rendezni Tuskan ellen, de loboszták őket. Az ügyet végül akként intézték el, hogy értesítést adtak Tuskanak, hogy beszédében ne antisemitizáljon. Tuskan azután csakugyan ehhez tartotta magát. Így folyt le a gyűlés minden nagyobb izgalom nélkül.

Az Ugron-párt és a delegáció. Több lap ma azt közölte, hogy a kormány az Ugron-párt két tagjának is helyet fog adni a delegációban. Mint a *Keleti Értelítő* megbízható forrásból értesül, az Ugron-párt az idén sem fog részt venni a delegációban, mert már egy régebben tartott pártértekezleten kimondta, hogy a jelen politikai viszonyok közt a függetlenségi pártnak nem lehetséges a delegációba bele menni.

Hegedüs Sándor Fiumében.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 26.

Kitűzött programjához híven folytatja Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter szemleutját a tárcája körébe vágó intézmények fölött. Most *Fiumera* került a sor, ahová a miniszter ma reggel érkezett, hogy megtekintse a kikötőt, raktárakat, a vasutépítkezést s a nagyobb ipartelepeket. A miniszter kíséretében vannak: *Csörghő* Gyula államtitkár, *Ludvígh* Gyula, a Magyar Államvasutak elnök-igazgatója, *Kilényi* Hugó, *Mándy* Lajos, *Szterényi* József és *Marx* János igazgató, miniszteri tanácsosok. *Róth* Péter országgyűlési képviselő, a Kassa-Oderbergi Vasut vezérigazgatója, *Geudly* Gyula főfelügyelő, *Vértessy* Kálmán és *Gonda* Béla miniszteri osztálytanácsosok és dr. *Hollán* Sándor miniszteri fogalmazó. A miniszter fiumei tartózkodása két napra van tervezve. A miniszter utjáról tudósítónk a következőket jelenti:

Fiume, október 26.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter ma reggel 8 óra 10 perckor különvonaton ideérkezett. A pályaudvaron nagyszámú, előkelő község várta a minisztert. Ott voltak az összes hatóságok fejei: gróf *Szapáry* László fiumei kormányzó, *Gaál* és *Csöke* miniszteri tanácsosok, *Valentics* miniszteri tanácsos, *podesta*, *Meynier* kereskedelmi kamarai elnök és *Kozolcs* alelnök, *Fest*, *Hajnal* és *Rödiger* révkapitány osztálytanácsosok, *Solymossy* vasuti felügyelő, *Jenik* vasuti és hajózási főfelügyelő, *Egan* Lajos és *Hajdu* műszaki tanácsosok, *Krausz* m. a. v. felügyelő, *Koroscz*, a horvát-magyar tengerhajózási társaság el-

nőke, báró *Bussche* posta- és távirtd-tanácsos, *Alexy* helyettes forgalmi főnök, *Rauch* fővámárnok, *Zipser* államfőnök, *Dolzani* városi tanácsos rendőrkapitány, *Milencic* városi igazgató stb.

Hegedüs minisztert a pályaudvaron előbb gróf *Szapáry* László fiumei kormányzó üdvözölte és ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy a miniszter a magyar-horvát tengerparton meg fogja találni azokat az erőket, amelyeket istápolni kell és fel fogja ismerni azokat a hiányokat, amelyeket a jövő fejlődés érdekében pótolni kell.

Hegedüs Sándor miniszter válaszában örömet nyilvánította a felett, hogy eljöhett *Fiume* városába. Ugy hiszi, Fiumének utolsó ittléte óta észlelhető haladása, valamint a fennforgó szükségletek arról fogják meggyőzni, hogy a már létező forgalmi és ipari intézményeket tovább kell fejleszteni, hogy Fiume ne csak Magyarországhoz, hanem önmagához is méltó kikötő legyen. Ehhez azonban nem elég a magyar kormány és törvényhozás áldozatkészsége, szükséges hozzá Fiume odaadó működése is.

Ezután *Valentics* podesta olasz nyelven üdvözölte a minisztert Fiume és kerülete nevében. Meleg szavakban köszöntö meg a miniszternek látogatását, aki fáradságot vett magának, hogy a helyszínén ismerje meg a város közgazdasági viszonyait. Reméli, hogy a miniszternek e látogatása hazánk ezen kereskedelmi emporiumának fejlődésére és felvirágzására csak gyümölcsöző lesz.

Hegedüs kereskedelmi miniszter magyarul válaszolva megköszönte a szives üdvözlést. Meg van győződve — ugymond — arról, hogy ama remények, melyeket látogatásához fűztek, tulzottak; de tudja, hogy azok csak jóakarattal származnak. A mennyire töle és a rendelkezésére álló eszközöktől függ, közre fog működni e reményeknek helyes és egészséges irányban való megvalósítására. Biztosítja a jelenlevőket, hogy jól érzi magát Fiumében, mert meg van győződve, hogy törekvő és jó emberek közé jött.

A tetszéssel fogadott válasz után a miniszter hosszú kocsi kisérletében a díszesen felbologozott városon keresztül a kormányzósági palotába hajtatott. A kormányzósági palota nagyteremben fogadta az elébe járuló küldöttségeket. A hatóságok és testületek képviselőiben mintegy 300-an jelentek meg a kihallgatásnál.

Gróf *Szapáry* László kormányzó bemutatta a kormányzóság tisztviselőit, *Csöke* miniszteri tanácsos a tengerészeti hatóságok küldöttségét, báró *Bussche* a posta- és távirtd-hivatal küldöttségét, *Moravék* forgalmi főnök a vasutasokat, *Meynier* elnök az ipar- és kereskedelmi kamara küldöttségét, amely egyuttal átadta memorandumát, *Feichtinger* pénzügyigazgató a pénzügyigazgatóság küldöttségét, *Thierry* elnök a törvényészek, *Fésüs* ügyész a királyi ügyészség, *Ter-*

és a német nemzet tehát mindazt, amit Göthe, az élete utolsó tíz évében írt, jórészt *Vulpius*nak köszönheti, aki úgy ápolta, úgy táplálta, s mint feleség is úgy szolgálta Göthét, hogy ránézve otthonának kellemességeiből csupa egészség és szellemi frissesség bugyogott. Így magasztalta *Vulpiust* a frankfurti német, s igazi lelkesedéssel mutogatta *Vulpius* arcápeit s a rá vonatkozó emléktárgyakat. Büszke lévén még arra is, hogy *Vulpius* csak közönséges polgári származású volt. De hát ki is lehetett volna *Johann* *egyenrangú*? — kérdé és egyszerű észével fején találta a szöveget. S ma ugyanaz a derék frankfurti német egy szóval sem említi többé *Vulpiust*. S ha kérdik tőle: hova lettek a *Vulpius* arcápei és emléktárgyai? Kurtán s valami alig rejthető feszélyezettséggel, csak annyit felel: „talán Weimarba vitték?” — De miért Weimarba? miért nem a frankfurti muzeumba? Oda, hol a *Johann* többi barátjai vannak? De erre a derék frankfurti német csak vállat von, — s legfőlebb annyit motyog, hogy talán a család vagy az igazgató ur rendelkezett így.

Érthetetlennek, mert szinte ostobának tünnek föl ez, ha több mellékkörülmény, melynek egyes nyomait a muzeumban is megtalálhatjuk, föl nem derítene s meg nem magyarázná.

Göthe fia *Agost*, egy vagyonos, de úgy látszik családi előnéletekre nevelt s ezeket kissé elfogult junkerleányt vett feleségül. Ez az asszony meg lehetett szokva büszkének lenni a névre, a nélkül, hogy szükségét érezte volna, hogy a névért tenni is kell valamit. Erre vall az is, hogy férjére ebben az irányban semmi befolyást nem gyakorolt. Minek is? Hisz a Göthe név már magában is elég nagy volt és fényes. Ennélfogva a Göthe fia, aki Rómában a követségénél szolgált, nem is igen törekedett *kiütni* magát s jobban szeretett vidám társaságban *elnyitani*. A sok ivás meg is rongálta egészségét; s Göthe fizikailag is túltelte fiát. Göthe menyje *Pogwisch* *Ottília* özvegy volt már, mikor Göthe elsőhátotta, hogy

„mehr Licht!“ és meghalt. Mint özvegy adta ki apósának haláláról a családi gyászjelentést, melynek egy eredeti példánya ott van a muzeumban s következőleg hangzik:

Gestern Vormittag halb zwölf Uhr starb mein geliebter Schwiegervater, der Grossherzogth Sächsische wirkliche Geheimrath und Staatsminister *Johann Wolfgang von Goethe*, nach kurzem Krankseyn am Stickefluss in Folge eines nervös gewordenen Katharralfiebers. Geisteskräftig und liebevoll bis zum letzten Hauche schied er von uns im drei und achtzigstem Lebensjahre.

Ottília von Goethe geb. von Pogwisch, zugleich im Namen meiner drei Kinder *Walther*, *Wolf* und *Alma* von Goethe.

Weimar, 23 März 1832.

E családi gyászjelentést azért oly szembeötöl, mert azon az, hogy Göthe *egyéb is lett volna*, mint valóságos belső titkos tanácsos és állami miniszter, mellözve van. A „családnak“ tehát úgy látszik a Göthe egész irodalmi jelentősége sem imponált annyira, mint az, hogy miniszter volt és excellenciás ur. S ehhez képest talán nem lett volna „*stilszerű*“, ha azon az író és a poetát is kiemelik. Így okoskodhatott az „igazgató ur“ is, és talán ő sem tartotta *stilszerűnek*, hogy a hirnevű asszonyok mellett az egyszerű *Vulpius* is ott legyen a muzeumban. Így lett Göthe *klasszifikálva*, s így lett az ő törvényes házassága ama mesallianceok közé sorozva, melyekről nem vesz tudomást a „*hivatalos világ*“. S így támadt az a komikus ellentmondás, hogy az erkölcsös német ünnepli a Göthe szerelmét, melyek nem végződtek házassággal, s ignorálja a Göthe házasságát, mely nem végződött válópörrel. Pedig ha *Vulpius*, már mint törvényes feleség sem állott utjában a Göthe további szerelmek: miért ne tühetheték meg a Göthe ideáljai a Göthe feleségét a — muzeumban?

Pedig az tudvalevő, hogy Göthének meg a *Vulpius*-szal kötött házassága után is nemesak

költői szerelmei voltak, hanem szerelmi regényei is. A frankfurti Göthe-muzeumban összegyűjtött szerelmes levelek üveg alatt vannak letakarva; azokat olvasni nem lehet. De arcképek s eddig ismeretlen költői sorok bizonyítják, hogy a Göthe szíve még 74 éves korában is szenvedélyesen tudott dobogni. Életének ebben az évében (tehát 1823-ban) ismerkedett meg Karlsbadban *Ulrike von Lewetzow*-val, s neki szentelte a következő négy sort 1823 október 18-ikáról:

Myrth' und Lorbeer hatten sich verbunden,
Moegen sie vielleicht getrennt erscheinen;
Wollen Sie, gedanken seliger Stunden,
Hoffnungsvoll sich abermal vereinen!

Lewetzow Ulrika (s nem *Mária*, mint több lexikon hibásan említi), aki 1823-ban 17 éves volt, nemesak azért nevezetes a Göthe ideáljai közt, mivel ő volt Göthének utolsó szerelme, hanem azért is, mert még *most is él*. Csehország egyik városában, *Aussgang* lakik, s ma 94 éves, Leánykori arcápe mellett ott van mint matronának arcápe is. Jó isten, milyen különbség! — Göthének arcápe s gipszleányomata még nyolcvan éves korában is alig tért el a harminc éves vonásaitól. S *Lewetzow Ulrika* öregkori arcápeében az ifjú leánynak egyetlenegy vonása sem ismerhető fel.

Göthe előbbi ideáljai közül a legtöbb helyet foglalja el a muzeumban *Lotti*. — Családi névén: *Charlotte Buff*. Arcápe abból az időből eléggé szép és megnyerő; de távolról sem oly bájos és oly megragadó, mint *Lewetzow Ulrikáé*. — A *Charlotte* arcán s tekintetében a női kellem melegség mellett észrevehető az a hideg árnyalat, mely képes jobban szeretni azt, akihez nem megy nőül, — mint szerelmesnek Jenni abba, akihez nőül megy. *Charlotte* kétségtelenül szerette Göthét, de mert csapodár természetűnek tartotta őt, nem boldogította sem szívvel, sem kezével. A viszony köztük plátói volt, s az is maradt. Ellenben *Johann Christian Kestnernek* 1773-ban

matits igazgató a dohánygyár és *Valentis* podeszta a városi hatóság küldöttségét. Ezen kívül fogadta a miniszter az Adria és a magyar-horvát hajózási társaság és a zenggi kereskedelmi és iparkamara küldöttségeit, amelyekkel barátságos szavakat váltott. A küldöttségek fogadása után a miniszter kíséretével együtt megnézte az Adria Társaság palotáját és a különböző ipartelepeket.

Az Adria tengerhajózási társaság palotájának előcsarnokában gróf Szapáry István elnök, Kuranda vezérigazgató, Gyöngyössi miniszteri tanácsos, miniszteri biztos és *Béla-vary-Burchard*, Elek Pál és *Rosenberg* Gyula igazgatósági tagok fogadták. Azután kíséretével átment a tengerészeti hatóság épületébe, ahol *Csóke* és *Gaál* miniszteri tanácsosok, továbbá *Hajnal* és *Fest* osztálytanácsosok kalauzolták. Megtekintette később az Ossoinack-féle lisztikiviteli raktárt, a Ruzic-féle borpinóket, a „Villám”, a „Beatrice” és a „Silesia” hajót, a közraktárakat, a forgalmi bank raktárait, a magyar kereskedelmi részvénytársaság telepeit, a magyar államasutak tárházát és az Adria társaság felszerelési raktárát, ahol *Rosenberg* Gyula képviselő kalauzolta.

Innen délelőtt 11 órákor az egész társaság a Mária Valéria molnár várakozó Előre nevű kormányzósági gőzösré szállott és körutat tett a kikötő mcsulén épült gyárak előtt.

Gyönyörű napugras idő kedvezett a kirándulásnak. A körülösvény megérkezése alkalmával még gyöngye bóra fujdogált, úgy hogy atól kellett tartani, hogy a tengeri utak elmaradnak; azonban délelőtt 9 órára már megszűnt a bóra és mindvégig pompás időjárás tette még kellemesebbé az érdekes tanulmányutat. Az Előre elhaladt a petroleum-kikötő és a *Withead-féle torpedógyár* előtt is, melynél ugyanekkor három torpedót lanciroztak a tengerbe.

A körút alatt a hajón ment végbe a *dejeuner*, mire két órákot kiszálltak. A miniszter megtekintette a *Hoead-féle* hajógyárat és a torpedó-gyárat, hol *Withead* John fogadta, innét átment a petroleum-finomítóba, majd a rizshántól is megtekintette és újra visszatért a gőzösré, mely a félóránya fekvő martinschizai vesztégyár-állomásra vitte.

Ennek megsejtelése után a gőzös folytatta utját *Portoré* regényes fekvésű kikötőjébe. A parton a helyi hatóság, a kerületi főnökség, a zenggi iparkamara küldöttsége, az ottani nagy jezsuita kolostor tagjai és az összegyűlt lakosság órákon át várták a minisztert. Öt órákor az öböl bejáratánál elhelyezett mozsarak durrogása és a közönség viharos éljenzése közben kikötött a már előbb megérkezett hajók mellett, amelyeken az iparkamara és a sajtó képviselői rándultak ki. A minisztert partra szállásakor *Mattiasch* kerületi főnök először horvát, majd német nyelven üdvözölte a népet és a közönség nevében, felhíván figyelmét a termékelőn partvidékre és arra

felelőse lett. Göthe ekkor írta az ifju Werther keserveit, s mindenki tudta, hogy ennek tárgya Buff Sarolta volt. Igy a szellemi kápos örökre megmaradt köztük; s ezt a káposat a Kestner-esalád is annyira tisztelte, hogy Lotti halála után mindent, ami nevezetes volt, a Göthe-háznak ajándékozott. Ott van az a zongora is, amelyen Lotti játszani szokott, sőt ott van még a Lotti házassági szerződése is eredeti alakjában. Mintha még ehhez is Göthének lenne joga.

Csakis egy arcképpel szerepel e muzeumban *Lilly Schönemann*, a gazdag bankárány, aki Göthének hivatalosan deklarált menyasszonya volt. De a mátkaság még esküvő előtt megszakadt, s Lilly egy másik bankárhoz, *Türkheim*hoz ment feleségül. — Lilly, amint az arckép mutatja, nagyon intelligens, sőt szellemes lehetett, de nagyon hideg és gunyosan okos. Szépnek nem volt szép. Szébb nála *Charlotte von Stein*, akivel Göthének egy évtizednél tovább tartott a legbensőbb barátsága. Ez sem „szépség”: de az előkelő és finom érzékiség az arcan megfejtő a tartós hatást, amelyet Göthére gyakorolni tudott. Nemcsak legszébb, de igazán szép a Göthe barátinő közt *Betina von Arnim*. Ez a bodros fejű, franciás metszetű asszony tele van gyermeket naivitással, leányos bájjal és asszonyi izgerekkel. Ez az egy az, akit Göthétől meg lehet irigyelni, vagy akiért Göthét meg lehet gratulálni. Ezt az egyet kivéve bizony a *Vulpus* egészséges, mosolygó piros arca nagyon jól elkelve a többi mellett abban a muzeumban. S egyáltalában nem volna oka sem az „igazgató urnak”, sem a „családnak” röstelkednie miatta.

Nagyon sok és nagyon érdekes ebben a muzeumban a Göthét és születő ábrázoló családi kép. Ezek tanúsága szerint az a kép, amelyben Göthét az egész világ képzelte szemléli, nem felel meg a valóságnak. Göthének nem volt olyan klasszikus orra, mint elfogadott szobrainak és arcképeinek. Sem olyan plasztikus nyaka és válla. S vonásai jobban hasonlítottak anyjára-

kérvén őt, hogy a kereskedelmi és tengerészeti újabb berendezéseknél e derék, szorgalmas, de nagyon szegény népek juttasson keresetét. A miniszter magyarul mondott köszönetet; megnyugtatólag mondta, hogy a kormány figyelmé kiterjed mindenfelé és szívesen tesz a népért, de kéri és reméli azt a lojalitást Magyarországra, amelylyel a horvát bán és a horvát kormány viseltetik irántuk. Többek bemutatása után a miniszter megtekintette az öblöt, ahol új hajógyárat terveznek.

Sötét este volt már, midőn a társaság a lakosság lelkes ovációi közt visszatért Fiuméba. Este fél nyolckor a fényárban uszó kormányzó palotában gróf Szapáry László kormányzó szászterítők fényes ebédet adott, amelyen főleg a kereskedő világ kitünőségei voltak jelen; a mai ebédrol helyszüke miatt elmaradt kereskedői notabilitások holnap délre hivatalosak a kormányzóhoz villásreggelire.

A belügyi tárca.

— A pénzügyi bizottságból. —

Budapest, október 26.

Két momentum teszi érdekessé a pénzügyi bizottság mai ülését, mely a belügyi tárca költségvetésével foglalkozott.

Az első momentum: az igazgatás államosítása. A különböző híresztelésekkel szemben, mintha az államosításra vonatkozó javaslatok már a közel jövőben a törvényhozás asztalára kerülőnének, *Szell* Kálmán miniszterelnök ma kijelentette, hogy az eddig végzett előmunkálatok még távolról sem mondhatók véglegeseknek s nem is szándéka a javaslatokat gőzerrel keresztülhajtani a parlamenti rotortán. A legnagyobb nyilvánosság bírálatát nem akarja mellőzni s ezért az államosításra vonatkozó javaslatokat előbb a szakkörök és leginkább érdekeltek elé viszi, hogy törvöl-hegyire megvitathassák. S ez így is van rendjén. Mert hogy a hevenyszett államosítás milyen eredményre vitt, azt a *lex Szapáryana* szomorúan hirdeti törvényárunkban. Csak üdvös lehet tehát, ha most az érdekeltek körök még a törvényhozás tanácskozása előtt megnyilatkozhatnak. Egyrészt még idején szolgálhatnak a maguk jó tanácsaival, amik a reformot csak jobba tehetik, másrészt pedig kizuházak a gyékényt az államosítás elvi ellenségeinek lábai alól, akik azután már alig fognak arra hivatkozhatni, hogy az államosítás nem kell a nemzetnek.

A második és sokkal érdekesebb momentum: a választások reformjának diskussziója volt. *Justh* Gyula az általános szavazati jog mellett kardoskodott, amit azonban a miniszterelnök elutasított magától. Ellenben méltán hivatkozott *Szell* Kálmán arra, hogy egyrészt a földadó-minimum megállapításával s másrészt a választók igazságos összeírásával máris jelentékenyen megnövekedett a választók száma. Az a lista, mely az ő kormányzása idején készült, egy

mint apjára. Nagyon érdekes a Göthe anyjának emlékkönyve, amelyben *Lavater* a Göthe anyját a következőképp jellemezte a saját kezeirásával: „*Derbe, wagsame Frau, voll Froheit, Klugheit und Leichtsin*”. (Ez főleg azokat érdekelheti, akik ahhoz a tanhoz hajlanak, hogy a zseni rendesen anyai örökség.) És érdekes a Göthe anyjának háztartási könyve is, amelyben minden oldalon a legutóbb helyet a „sör” foglalja el. Van nap, melyen hat márkánál többet adott ki sörre. Pedig abban az időben hat márká több volt, mint ma négyszer annyit. És érdekes ebben a muzeumban az a szinlap is, amely azt bizonyítja, hogy Göthe ifjúkorában operettszöveget is írt. A szinlap így szól:

„*Erwin und Elmire*” (Doctor Goethe.) Operette, Musik von Herrn André.
Mitwoch, 13. September 1775.”

Tehát két évvel a Lotti házassága és egy évvel a Werther keservei után. Göthe hamar vizsgaszalódot.

A frankfurti Göthe-házba, ha magyar ember megy látogatni, először mindig *orosznak* nézik. De mikor megtudják, hogy magyar, nagy tisztességben részesítik. Mert tudják, hogy Budapesten az Akadémiában is van egy Göthe-muzeum, melyet dr. *Ellischer* budapesti orvos nagy gondnal és sok áldozattal gyűjtött és nem régen oda ajándékozott az Akadémiának. Ott mint „Göthe szoba” nyitva áll a nagy közönségnek is. Tudják Frankfurtban, hogy a budapesti Göthe-szoba is nagyon érdemes arra, hogy látogassák. Sok van ott olyan, ami a frankfurti és a weimari muzeumban nincsen. Kéziratok s unikumok a Göthe-munkáinak első kiadványai. A magyar ember, ha ezt hallja, hízik a sok dicsérettől; de mikor eljut onnan, valami eszébe jut és elkomorodik. Az jut eszébe, hogy: vajjon az akadémiai Göthe-szobát hány ember nézte meg s általában hány ember érdeklődik ez iránt Budapesten?

harmadával nagyobbak mutatja már Magyarország választóképes polgárainak számát, ami annyit legalább is jelent, hogy a parlament most már harminchérom és egyharmad perccel hívebb tükrözője lesz a nép akaratának. Azonfelül pedig igen fontos, hogy *Szell* Kálmán miniszterelnök csak az általános szavazati jog eszméjét utasította vissza, de a közönségekint való választást és a választókerületek kikerekítését nem. S nekünk erős a hitünk, hogy ha majd a kísérletképpen nyolc évre megalkotott kuriai bírások mellett ki fog tűnni a fuvardíjakkal és az ellátással való visszaélések lehetőségére, akkor a törvényhozás rá is fog térni a közönségekint való választás törvénybe ígátására, amire szükség is van. Föltéve természetesen, hogy a törvény ne feledkezzék meg arról a kikötésről, mely valamennyi község választásának ugyanegy napon való kitűzésével a visszaéléseknek elejét veszi.

A bizottság mai üléséről, melyen a kormány részéről *Szell* Kálmán miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter, a belügyminisztérium részéről pedig *Jakabffy* államtitkár volt jelen, következő tudósításunk számol be:

(Államosítás és választások.)

A központi igazgatásnál *Komjáthy* Béla szóal fel, aki azt várta a miniszterelnöktől beköszöntő beszéde után, hogy a közigazgatás hiányán és fogvatkozásain segíteni fog, hogy az egyesületi és gyűlékezési jogot helyes alakpon szabályozni, a tisztviselők feyelmly ügyvét s szolgálati pragmatikáját megalkotni fogja. Kissé aggasztotta azonban az a tudat, hogy a miniszterelnök egyéb ügyekkel annyira el lesz foglalva, hogy nagyobb koncepciókkal nem alhat a Ház elé. Pedig erre a közigazgatás általános reformjára is szükség van. A belügyminiszteri tárcát ma is ő tartja kezében, aminek okát nem tudja szölo megérteni. Amiket a miniszterelnök programjában mondott, azokat szölo is csak helyeselhette, de azért minden a régi ben maradt. Az indokolásban sem talál szölo egyebet, mint azt, hogy folyvást szaporítják a minisztérium személyzetét. Kiváncsi arra is, hogy hogyan vannak előkészítve a közigazgatási reformjavaslatok, minő irányozomkék által vezéreltetve akarja a miniszter e kérdéseket megoldani, vajjon meg akarja pl. tartani a főispáni intézményt jelen felelőség nélkül való alakjában? Mindenkitől kvalifikációt követelnek, csak a főispánsághoz elég az, hogy szöloletet. A nemzeti állam konszolidációjára sem tett semmit a belügyi kormány. A közigazgás államosításától várnak mindent. Szölo más eszmékörben él, de óhajtáná, hogy kápacitálják arról, vajjon micsoda változást for létrehozni az állami közigazgatás? S vajjon mi nincs még államosítva Magyarországon? Adjanak a választott tisztviselőknek megfelelő javadalmazást, garanciákkal biztosítsák állásuk függetlenségét s megjavíthatják a közigazgatást kinevezés nélkül is, amely különben is csak az eddigi elemekből vehető az embereket. Addig is egyébként meg lehetett volna oldani a tisztviselők fizetésének, a területi beosztásoknak, a tisztviselői tulterhelés enyhítésének, az árvagyon gondozásának fontos kérdéseit s vajjon a helyes társadalmi politika, a szociális kérdés szempontjából tette-e valamit a miniszter? Történt-e valami a közegészségügy rendezése érdekében, az élelmiszerek hamisítása ellen? A szegényügy rendezésére nézve sem lát szölo még csak törekvést sem a belügyi költségvetésben. Mindezekért nem meri egészen kárhoztatni a minisztert, mert minden tárca egy egész embert követel s ne vállaljon senki magára olyasmit, a mi egyebnt fontos teendői mellett erejét felülmúlja. Miért nem töltik be a belügyi tárcát? Talán a kvótameleltést kell bevárni, vagy a Tiszsa-szabályozást?

Justh Gyula nagyban egyetért a *Komjáthy* által mondottakkal s azoknak mintegy kiegészítésül a választási törvény reformjára hívja fel a kormány figyelmét. Nevezetesen annak szükségére, hogy a választási jog tágitassék, demokratikusabb alakokra fektetessék, a 8 krajcár és 50 forint közt váltakozó census nagy aránytalanságai kiegyenlítésének s a kerületek beosztása igazságosabbá tétessék. Kérdi szölo, hajlandó-e a miniszter minél előbb az általános szavazati jog alapjára fektetett, a titkos és közönségekint választási eljárás behozni s a kerületeket igazságosan beosztó törvényjavaslatot benyújtani?

(A miniszterelnök nyilatkozata.)

Szell Kálmán miniszterelnök a felvetett sok fontos kérdésre a maga részéről lehető rövidséggel óhajt nyilatkozni. Kimutatja mindenekelőtt, hogy *Komjáthy* nem idézte helyesen programjának idevonatkozó részét. *Komjáthy* először pikantériákkal foglalkozott. Amit a tárca vezetéséről mondott, arra nézve megjegyzé szölo, hogy nézete szerint is e tárca vezetésére egy egész ember kell s lehet, hogy szölo a miniszterelnökségi teendők mellett erre nem elegendés. Legyen azonban *Komjáthy* meggyőződve róla, hogy mihelyt a viszonyok s főleg az adminisztráció reformjának érdekei megkivánják és szükségesnek látja, előterjesztést fog ő felségének tenni a belügyi tárca betöltése iránt. Ne koressen junktimot itt is. Nincs ez a kérdés a kvótával junktimban. Ami pedig a Tiszaszabályozást illeti, azzal sincs a belügyi tárca betöltése összekötve, mert az a földmivelési miniszter ügykörébe tartozik. (Derültség.) Szölonak mint belügyminiszternek megvan a pro-

grammja. El is mondta elvi szempontjait és céljait megjelölte. Jó, becsületos, gyors közigazgatásra kell a reformmal törekedni. A kereteket kitzítze, kifejtse bővebben most is. Ennek a keretnek részleteit kitöltési részletes megoldási módokat diskusszió tárgyává tenni akkor lesz helyén, amikorra az illető javaslatok elő lesznek terjesztve. A jó, gyors és igazságos közigazgatás a cél, nem a kinevezés, mert ez csak eszköz. Ezt a reformot minden részére, a községek, városok és vármegyék részére egységesen és szervezeten kell megvalósítani. Nálunk a feladat nehezebb, mint másutt, mert a mi viszonyaink közt, ahol a reform belevág minden tárcába, a közigazgatás különböző ágazatai közti összhangot is szem előtt kell tartani. Történetek előmunkálatok, készültek javaslatok, de azokat ma még nem terjesztheti elő s nem teheti volna az ő helyén senki sem, mert azok a munkálatok nem véglegesek és részzeit még szervezési összekötésbe kell hozni egymással. A legközelebbi időben nem is fogja azokat előterjeszteni, hanem az a szándék, hogy a javaslatok elvi — esetleg a minisztériumon kívül álló szakértők bevonásával is — a szigorú skrutinium alá vetessenek s végleg megállapítsanak s ha ez megtörtént, a főelveket a nyilvánosság elé kívánja hozni, hogy a közvélemény is foglalkozhassék velük és meglepetést ne szüljön a reformtervezet. A kereteket s elveket kijelölte s azok alapján halad is, de a részletek tüzetes megjelölését ma időelőttinek tartaná. Az állami kinevezés alapján áll, nemcsak azért, mert a törvény mondja, de mert szólnak is ez a meggyőződése, mert nem is látja az önkormányzat lényegét a kiválasztásban. Igaza van Komjáthynak abban, hogy a kinevezés esetében is ugyanazon anyaggal fognak dolgozni, de nem a helyi, hanem az egész országban meglévő anyaggal, amely pedig annyira nincs egyenlően megosztva — aztán a kinevezett tisztviselők állása biztos és állandó és lehet nevelni tisztikart — hogy már maguk ezek a szempontok is a kinevezés mellett szólnak. Hozzájárul ehhez a mi speciális viszonyaink közt más szempont is. A jól megalkotott közigazgatási reform az egységes magyar államot jobban fogja szolgálni. Komjáthy a felvetett egyéb kérdésekben sok fontos szempontot megérint; úgy látszik, nyolc hónap után többet követel szőlőtől, mint összes elődeitől. E kérdések nagy része még annyira ki nem forrott, még nem érlett kérdések ezek, hogy az előző kormányoktól is alig lehetett volna messzebb menő dolgokat követelni. Ezek e kérdések közül is nem annyira codexekkel és törvényekkel, mint főleg és első sorban helyes intézkedésekkel oldhatók meg; ilyenek pedig történetek is. A Justh által felhozottak nem kevésbé fontosak. Összintén kijelenti szülő, hogy nem szándékozik oly irányú törvényjavaslatot nyújtani be, aminőt Justh kíván. Az általános szavazatjog behozatását nem tartja az ország érdekében állónak; a magyar állam érdeke ellen vétene, ha ezt tenné. *Ami a községekkénti választást illeti, lehet, hogy e kérdéssel foglalkozni fog a törvényhozás, szülő azonban ma még nem foglalhat állást e kérdésben. Ami a kerületek beosztását illeti, ebben a tekintetben az angol szisztéma híve. Angliában a választói jogot sohasem reformálják gyökeresen, hanem a viszonyok fejlődésével lépést tartva, fokozatosan. Mikor 1848-ban megalkották a mi választási jogunkat, vagy nemzeti szükségletek parancsolták azt ugy megalkotni, amint most van; azok a motívumok és körülmények, melyek az 1848-iki törvényhozást e kérdésben vezették, elismeri, részben megszűnnek, de részben ma is fennállnak. Nemcsak kényes és nehéz e kérdés, de beismeri azt is, hogy sok tulzott előítélet is fűződik hozzá. Lehet annak idejében okosan ehhez is szólni. A választókerületek új beosztását nem perhorreszkálja; álláspontja az, hogy korrekurákról igenis gondoskodni kell, de e téren oly radikálter eljárási, mint Justh akarja s a dolgokat felforgatni ma nem hajlandó. Hogy tényleg is ez irányt követi, arra nézve elég hivatkozni egy a kuriai bírások törvényre, mint újabb intézkedéseire, amelyeknek köszönhető, hogy a választók száma tetemesen megsaporodott. Szülő e kérdésben az 1848-iki és az azóta hozott törvények álláspontján áll s azok igazi szellemében fog jövőre is eljárni. Bizonyítja ezt ama rendeletek is, melyeket a választók összeírására nézve kibocsátott s a földadómínimum megállapításának kérdésében csak legutóbb is a törvényhatóságokhoz intézett. (Élénk helyeslés.)*

(A vármegyei felirat.)

Bartha Ödön felhívja a miniszter figyelmét Béregmegyének a közigazgatás ügyében nemrég hozza-intézt felirataira. A kivándorlás megakadályozására erősebb rendszabályokat sürget, nevezetesen eszközöket arra, hogy a nép megszabaduljon az uszorások kezeiből és ne legyen kenyetlen földjét eladni. Ha állami földadat a közigazgatás. miert nem fizeti

az állam a községi és köriegyzőket s a létező keretben is miert nem szünteti meg azokat a visszasságot, amelyek a községeket annyira nyomják? Miért jár akkor oly nagy nehézségekkel a vármegyei dotáció felmérése? Alkalmazzák a közigazgatási tisztviselőkre is azokat a szabályokat, amelyek a bírákra nézve is fennállnak s akkor kinevezés nélkül is meglesz az összhang a vármegyei és az állami igazgatás között. Lehet a miniszternek a jövőre nézve programja, de kérdi szülő, miert nem tesz a miniszter a létező alapon még egy utolsó kísérletet? Lássá el a létező közigazgatást mindazokkal az eszközökkel, amelyeket az állami adminisztrációnak akar adni és meggyőződhet róla, hogy ez esetben a mostani adminisztráció is meg fogja valósíthatni mindazokat a feladatokat, amelyeket az állami adminisztrációtól vár.

Szóll Kálmán miniszterelnök azt válaszolja előtte szólnak, hogy a béregmegyei felirat még nem fekszik előtte. Mindenesetre figyelembe fogja venni a lehetőség határai között azt is, mint minden vármegyének a felterjesztését. A kivándorlás kérdése nemcsak belügyi, hanem nagy részben közgazdasági kérdés. Amit a közgazdasági hitelügy terén e részben tenni lehet, azt meg is kell tenni s ez irányban meg is indult az akció. Tisztán kooperatív módon nem szabadulunk a bajtól; a földművelési, kereskedelmi és pénzügyi miniszterek feladatai kiterjeszteni a felmérést arra, hogy a helyzet megfelelő rendszabályokkal lehetőleg javítható. Szülő azzal, hogy nincs módjában a megyei tisztviselőket megfelelőleg dotálni, távolról sem akarja a jelenlegi rendszert kompromittálni. Mert ha ezt akarná, nem vett volna fel bizonyos összeget, amelyből, ahol elkerülhetetlenül szükséges, a dotációjuk is némileg javíthatni fog. A közigazgatási tisztviselőt biztosítani kell az önkény ellen. de odáig menni, hogy elmozdíthatatlanokká tessenek, nem hajlandó és nem is tanácsosja ezt senkinek. Szülő igyekszik a mai keretben is minden előforduló alkalommal az adminisztráció javításán munkálkodni, azt egyszerűsíteni s a dotációt lehetőleg emelni s ez irányban szándékozik eljárni jövőre is.

Komjáthy Béla a biztosításnak kötelezővé tételére hívja föl a kormány figyelmét.

(A fuvardíjak).

Báró Dániel Ernő fölemlíti, hogy a választási fuvardíjak törvényhatósági megállapítása nagyon különböző módon, egyes esetekben a törvényintenciójának kizárásával történik.

Szóll Kálmán miniszterelnök kijelenti, hogy *reviziónál jogának gyakorlásánál azon lesz, hogy a törvényintenciója és szövege szerint hajtsák végre. A kötelező biztosítás kérdésére megjegyzi, hogy különösen a tüzbiztosítás kérdése nagyon is megfontolandó. A kormány forraloknál fog e kérdéssel, amelyre vonatkozólag több vármegye is tett előterjesztést.*

A központi kiadásokat ezután megszavazta a bizottság.

A törvény-előkészítési célokra fölvetett összeget Komjáthy Béla föléleslegesnek és törlendőnek tartja. Szóll Kálmán miniszterelnök fölvilágosításai után a tétel megszavaztatott.

(A tisztviselők fizetése.)

A vármegyei közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásoknál Justh Gyula akkor, amikorra az igazgatás többi ágazataiban a kiadások nagy emelkedését látjuk s amikor még a katonatiszti fizetéseket is emelik, az itt kontemplált dotáció-emelést nem tarthatja elégségesnek. Ez az eljárás csak arra való, hogy a választási rendszert diskreditálja. Semmi körülmények közt sem lehet akceptálni, hogy a bíróságok, a katonaság fizetését emelik, de a közigazgatást teljesen elhanyagolják. Szülő e célra a javasolt 550.000 koronához még 1,250.000 korona dotáció-emelést hoz javaslatba.

Szabó Imre nem tagadja, hogy a vármegyei tisztviselői kar helyzete az összes tisztviselő közt a legrosszabb. Megnyugvást merit azonban a miniszterelnök ama nyilatkozatából, hogy a jövő években e célra az államháztartás viszonyaihoz képest nagyobb összegek fognak felvétetni.

Komjáthy Béla szintén azt hangsúlyozza, hogy a közigazgatási tisztviselők fizetések javításának elérkezett az ideje. Szülő kíváncsi arra is, hol akarja a miniszter fölhasználni a dotáció emelésre előirányzott 550.000 koronát. Kíváncsi tartaná továbbá, hogy a miniszterúr rendszeres közigazgatási törvénykönyv alkotásáról gondoskodik.

Szóll Kálmán miniszterelnök jobban érzi, mint bárki más s a bizottságban is először hangsúlyozta, hogy az államnak foglalkoznia kell a tisztviselők helyzetének javításával s hogy első sorban égető a vármegyei tisztviselő helyzetének javítása. Az itt proponált dotáció-emelést ne tekintsék a kérdés végleges megoldásának. Ez csak a kormány jóakarata és annak a bizonyítéka, hogy a kormány érzi annak a szükségét, hogy addig is, míg a gyökeres javítás lehetséges lesz, a legnagyobb hiányok és egyenlőtlenések orvosoltassanak. Igeri, hogy ha a pénzügyi helyzet megengedi, jövőre nagyobb összeg fog erre a célra felvétetni, sőt azt is, hogy ami megtakarítást a tárcá költségvetésének eadé címén elérhet, a tör-

vényhozás jóváhagyásának reményében e célra fordítja. A felosztásra nézve ezáltal is az eddigi eljárást szándékozik követni.

Justh Gyula megnyugvással veszi a miniszter kijelentését s óhajtaná, hogy azok a bizottság jelentésébe is felvétesse.

Szóll Kálmán miniszterelnöknek nincs ez ellen kifogása.

Bartha Ödön felszólalására a miniszterelnök hozzájárul ahhoz, hogy az ellen sinos kifogása, ha felvétetik, hogy a dotáció emelés egy része a tisztviselők fizetésének részleges emelésére fordítandó.

A bizottság ily értelemben változatlanul szavazta meg az előirányzatot.

Ezzel a tárgyalás folytatása holnap délelőtt fél 11 órára tüzetett ki s az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

A Vaskapu-tarifa. A reichsrath mai ülésén Lecher és társai meginterpellálták a kormányt a Vaskapu-tarifa dolgában. Az interpelláció megokolásában kifejtették, hogy a Vaskapu-tarifával a magyar kormány végtelenül sújtja az osztrák ipart és kereskedelmet, amely csak akkor szabadulhatna föl az illetéktelen és jogtalan teherből, hogyha Magyarország visszatérítene a szabályozásra fordított költségeket s ezáltal a forgalmat a Dunán szabadabb tennék. Az interpellálók hangsúlyozták, hogy a londoni és a berlini szerződés értelmében nem Magyarország, hanem a monarchia kapott mandátumot a Vaskapu-szabályozásra, tehát nemcsak Magyarország, de Ausztria is felelős a külföldnek. Kérdik tehát az interpellálók:

Mily módon kívánja a kormány a berlini szerződés 7. §-át érvényesíteni?

Hajlandó-e odahatni, hogy Magyarországnak a Vaskapu-szabályozásra fordított költségei visszatérítsenek s ezáltal Ausztria ipara- és kereskedelmének érdekei megóvassanak?

Az osztrák zavarodás.

Budapest, október 26.

Az osztrák képviselőház ma sem fejezte még be a Clary-kormány programnyilatkozata fölött megindult vitát, ellenben két cseh képviselő formaszzerűen bejelentette az obstrukciót. Idáig tehát eljutott volna már a megújulás reményével összeült osztrák parlamentarizmus. Hétfőig, mint Bécsből jelentik, mindennap lesz ülés, hogy esetleg befejezhessék ezt a mindennapos botrányokkal szaturált vitát, azután néhány napi szünet lesz, s a jövő hó első napjaiban megkísérlik a delegáció-választást, ha ugyan akkorára kifogy a csehekől a szusz.

A mai ülés.

Bécs, október 26.

A képviselőház mai ülése előtt a lengyel-klub, a katolikus néppárt, a német haladóipárt, a német néppárt, a feudális nagybirtokosok és a szociáldemokraták ülést tartottak, melyben a kormánynyilatkozat feletti vitában való eljárásukat beszéltek meg.

Az elnök tizenegy óra után megnyitja az ülést. A beérkezett irományok között van a szolgaszemélyzet kategóriájába tartozó állami szolgák fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat.

Berner többedmágyaló bizottság kiküldetését kéri a Morvaországban, különösen Holleschauban és Svetinben lezajlott véres zavargások megvizsgálására és azt kérdezi, milyen intézkedéseket tett a kormány újabb vérontás megakadályozására. Az indítványozók az indítvány sürgős tárgyalását kívánják.

A ház azután áttér a napirendre, vagyis a kormány nyilatkozatának folytatólagos tárgyalására.

Elsőnek dr. Kramarz szólal föl, kinek a beszédénél, mivel a mult évszázak egyik erőszakos elnöke ő volt, nagy botrányoktól tartottak. De másképpen történt. Alighogy Kramarz felszólt, az egész baloldal tüntetőleg kivonult. Kramarz erős ellenzéki beszédet mondott, körülbelül ugyanazokat mondta, miket tegnap Strinsky mondott el. Körülötte vagy száz híve zajong; a többi képviselő a folyosókou és a klubokban van.

Kramarz azt mondja, hogy a nyelvrendeletek visszavonásával nagy bünt követtek el a cseh nép ellen. A rendszerváltozás megsemmisítette a cseh nép bizalmát. De amit most elveszített, újra vissza kell kapnia. A rendszerváltozás az erőszakos obstrukciónak szentesítése. A cseh nép felelem nélkül veszi fel a harcot és kíméletlenül fogja végigküzdeni. (Helyeslés az ifju-csehek sorában. A baloldal ismét megjelenik a teremben.)

Bianchini képviselő az elnök álláspontját feleli ki.

Utána **Zaasek** ifju-cseh képviselő beszél és pedig *ropant hevesen* az ifju-csehek tüntető tapsai és tetszésnyilvánításai mellett, élesen támadva a kormányt. A morvaországi eseményekről azt mondja, hogy a jelenlegi kormány alig néhány nap óta kormányoz és *máris vér folyt*. Ha a vér, amelyet elcintottak, bécsi szülöttektől származnék, akkor a kormány ma már nem ülne itt. Szegény árva és özvegyek fájdalommal éppen úgy érzik, mintha a főváros születnei volnának. Egyedül a kormányra hárul a felelősség a kiöntött vért. *Bejeleni az ifju-csehek elkeseredett küzdelmét a kormány ellen és azzal fejezi be beszédét, hogy Clary* nemsokára le fog tűnni a parlamenti égről. Lehetetlen, hogy a kisebbségben lévő német nép uralkodjék a többi osztrák nép fölött, amelyek kulturális és nemzeti tekintetben oly magas színvonalon állanak. A béke első feltétele annak a belátásnak, hogy Ausztria többi nemzetiségei egyenlő értékűek a német nemzetiséggel. A vas és vér politikája, amelyet Bismarck üzdött, legnagyobb szerencsétlensége ennek a szavadnak, mert az az erőszak politikája. (Élénk helyeslés és taps az ifju-csehek soraiban.) A cseh nép nem akar mást, mint a maga jogát, amelyet nem az erőszak útján, hanem csak a meggyőzés békés munkájával akar elérni. Nem mond le arról a reményről, hogy a németek és csehek meg fogják egymást érteni. (Élénk helyeslés és taps az ifju-csehek padjain.)

Gróf **Stürgkh** a vita befejezését indítványozza. Erre nagy zaj és veretés támad a baloldalon, a csehek odakiáltanak a németeknek:

— Lám, ez a kormánypárt! *Aboug Clary!* Na de ilyen blamázs!

A szavazásnál az indítványt nem fogadja el a többség, mire *gunyos kacaj* hallatszik a csehek padjai felől.

Azután **Daszynski** szociáldemokrata beszél s dr. *Stransky* így nyilatkozik: Dr. *Stransky* tegnapi beszéde *minden tisztességes embert a legnagyobb undorral töltött el*. Ilyen beszédet csak egy vidéki zug-ügyvéd mondhat, ki csak nemrég keresztelkedett ki és az *égy büzlő képmutatás nagymestere*. (Tetszés a baloldalon.) Ilyen *piszkos munkát* rajta kívül más nem végeztet volna el.

Hilohavek közbeszól: Ezért voltak a csehek is egy zsidó előtérbe.

Daszynski a morvaországi tüntetések végét szeretné látni. Persze oka a vérengzésnek a tömegek félrevezetése. De *hogy 11 halott és 49 sebesült bizonyítja a tüntetéseket elnyomó erő munkásságát, annak csak a kerületi főnökök butasága az oka*. (Tetszés a cseheknel.)

Azután ismét az ifju-csehek ellen fordul: Az ifju-csehek hajlongása és hátrögbülése a legutóbbi években, az ifju-cseh klubnak egész prostitúciójára hiabavaló volt.

A csehek most azt prédikálják, hogy a németeket megsemmisítik. Hát talán ez a kultúra, ez a civilizáció! Ha mindenképp harcot akarnak és be akarják törni a fejüket, akkor ne egy pár morva cselédelemt lövessenek agyon, hanem tartsák oda a saját irhajukat. (Tetszés a baloldalon.)

De a baloldal is vétkezett sokat. Tegnap dr. *Türk* a porosz agyukat masiroztatta fel.

Ugyanazzal a komolysággal, amellyel ő a kívánságát felállította, követelhetném én, hogy a szláv tartományokban hozzák be az orosz hivatalos nyelvet. *(Harsogó kacaj)* A németek odakiáltanak: Ez kell a cseheknek!

Szívem mélyéből kívánok a koronának továbbra is olyan hű, lojális és dinasztikus támaszokat, aminő dr. *Stransky*. (Nagy zaj.)

Daszynski után **Blat** és **Treuenfels** apát beszélt; mind a ketten a jobboldal szolidaritását hangsúlyozták.

Végül a Schönerer-párti **Iro** beszélt, aki *Zaasek*-kel polemizált, azt mondván, hogy Ausztriában odafejtődtek már a nemzeti kérdések, hogy *csak vérről és vassal oldhatók meg*. A küzdelem a németek győzelmével fog végződni, mert ők képviselik az elsőrangú nemzetiséget az allamban. *Bismarckot*, dacára a lengyelök és csehek haragjának, ünnepelni fogják akkor is Ausztriában, mikor már a cseh és lengyel osztrákok megszűntek létezni.

Elnök ezután az ülést fél 4 órakor berekeszti. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz.

Bécs, október 26.

A képviselőház *inségügyi bizottsága* ma ülést tartott és elhatározta az ügyek gyors letárgyalását. A bizottság kérte a kormányt, hogy a kárfelvételre vonatkozó anyagot teressze elő a legközelebbi ülésben, mely még november elseje előtt lesz. A vita folyamán **Körber**, a belügyminisztérium vezetője, kifejtette, hogy a kormány nem akarja be-

várni a kárfelvétel végleges befejezését és a jelenleg fennálló szükségletből azonnal óhajt alkotmány-szerűleg gondoskodni. Ebből következik, hogy az igénybevett hitelek számszerinti felosztása az egyes országok közt még nem teljesíthető. A miniszter a folyamatban levő adatgyűjtés mielőbbi befejezését igérte.

Bécs, október 26.

A *Vaterland* jelentése szerint a kormány a napokban a képviselőház elé akarja terjeszteni a kereskedelmi minisztériumban Dipauli báró vezetése alatt kidolgozott új kereskedelmi törvény tervezetét. A javaslat hír szerint figyelemmel van a letelepedett kereskedő- és iparososztály óhajaira.

Zavargások.

Svetin, október 26.

Holeschauban, Meseritschben és Svetinben ugyanegy módon folyt le a zavargás, *mintha ugyanaz a kéz intézte volna* valamennyit. Svetinben tegnapelőtt este körülbelül *kétezer tüntető* csoportosult s a *Hej Szlováne* éneklésével a zsidó üzlethez vonult, ahol az ablakokat beverte s két zsidó kereskedő boltját kifosztotta. A Glesinger-féle szálló előtt rendőrség állta el a tüntetők útját. Főszólitásának, hogy oszlojának szét, a tüntetők nem engedelmkedtek. Egyszerre a tömegből *revolverlőrés dördült el*. Erre a *rendőrök is löttek*. Golyóiktól *négyen meghaltak* és tizenheten *veszedelmesen megsebesültek*. Valamennyien jobbra gyári munkások. Ebben a pillanatban megérkeztek a meseritschi katonák is, akiknek láttára a tüntetők szétszórtak. A rendőrség huszonkilenc embert tartóztatott le, köztük van egy tanító is. A polgármester ma proklamációt adott ki, amelyben a tegnapielőtti eseményeken való sajnálatát fejezi ki s fölszólítja a lakosságot, hogy nyugodtan viselkedjék.

Bécs, október 26.

A *Neue Freie Presse* értesülése szerint Alsó-Ausztriából csendőrséget rendeltek ki szokba a morvaországi községekbe, amelyekben zavargások voltak vagy esetleg támadhatnak.

Brünn, október 26.

A tüntetések *Vsetinben* hat embert szurtak le a csendőrök. Tegnap ketten, ma négyen meghaltak. A falvakban ma sok helyütt *anémismita* zavargás volt.

A háború.

Budapest, október 26.

Az angol haretéri tudósításokon folytat megcsik az a malheur, hogy valótlanoknak bizonyulnak. Hogy a *Dundee* mellett vívott esata nem angol, hanem inkább boer győzelem volt, az ma már elég világos. Ma már az angolok is elismerik, hogy tévedés az, mintha a boerágyukat elszedték volna. Az is elég különös, hogy jöllehet a boerok az angol Maxim-ágyu tüze elől „kénytelenek voltak visszavonulni”, ma még is azt jelentik, hogy Pretoriába kilenc angol tiszt érkezett, akiket a dundeei ütközetben elfogtak. Mindenesetre szép visszavonulás az, amely elleneséges tisztek foglyul ejtésével kapcsolatos. Ugyanilyen ellenmondás van abban, hogy az egyik hír a Mafeking előtt táborozó boer csapatok visszavonulásáról, a másik pedig arról szól, hogy Kronje tábornok ma reggel *megkezdte Mafeking bombázását*.

(Az angolok csatavesztése.)

London, október 26.

A mai napnak az a legfontosabb híre, hogy *hivatalosan is megerősítik, hogy a boerok elfogtak kétszáz angol huszárt és kilenc tisztet, akiket a boer csapatok a glencoei csata után üldöztek*. Ez a beismerés nagyon lerontja az angol lapok győzelmi híreit.

A *hadügyminisztérium* kijelenti, hogy nincs oka a *huszárokról elfogására* vonatkozólag napot nem hivatalos jelentés megbízhatóságában kételkedni.

London, október 26.

A *Daily Mail*nek ugyan azt távirják, hogy a csapatoktól elvágtott huszárok három fő vesztéssel Ladysmithbe érkeztek, de a hadi-hivatal fenntartja a hivatalos híret, hogy az egész lovas-sági század kilenc tisztjével együtt a boerok kezébe került.

London, október 26.

A *Daily Telegraph* jelenti Ladysmithből, hogy angoloknak a sebesülteken kívül 200 foglyuk van. A foglyokat a tábor legjobb helyén helyezték el, mégis sokan a sebesültek közül szabad

ég alatt voltak kénytelenek éjszakázni. Fel-felhangzott a kiáltásuk:

— Az istenért vízet! — Küldjenek orvost, — itt fokúsznek a sebesültek, — angolok és boerok.

Az egyik sebesült folyton lövöldözött, hogy a figyelmet magára terelje. Mindent elkövetnek a sebesültek enyhítésére, amit lehet. Negyven embernek megengedték, hogy északra vonuljon a boer kórházakba. A boer elesettek és sebesültek számát *háromszedera* becsülik, háromszázan kerültek fogságba. A kórházak villanyvilággal vannak világítva és Röntgen-készülékkel is föl vannak szerelve. A visszatérő csapatokat lelkes ovációkban részesíti a nép. A foglyok egy részét Pietermaritzburgba szállították. A natáli kormány proklamációban hívta fel a népet, hogy a boer foglyok ellen ne tüssessen. Mert noha ellenségeink — mondja a kiáltvány — de igen bátor katonák.

London, október 26.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Pretoriából a hó 24-éről Lourenco-Marquezon át: A *Dundee* melletti ütközet 21-én reggel 5 órakor kezdődött és délután 2 óráig tartott. A boerok igen erős hadállásban voltak, de egy Maxim-ágyu elfoglalása után kénytelenek voltak visszavonulni. Az ütközet 22-én reggel Dundee és Glencoe közelében újból megkezdődött; a harcban több boer zászlóalj vett részt.

London, október 26.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Pretoriából 22-iki kelettel: Ma 9 angol katonatiszt érkezett ide, akiket pénteken a *Dundee* mellett vívott csatában elfogtak. A boerok jól bántak velük.

London, október 26.

A kétszáz főnyi angol huszárszázadnak és a kilenc tisztnek foglyul ejtéséről jelentik Pretoriából, hogy a tiszteket első osztályú vasuti kocsikban, a legényiséget tiz vaggonban helyezték el. Pretoriában a pályaudvaron temérdek nép várta az érkező angol foglyokat, de egyáltalán semmi tüntetés sem volt. Fegyveres boer katonaság kísérte az utcákon végig a foglyokat. A tiszteket becsületszóra szabadon engedték, de a városból nem szabad távoznok.

(Mafeking és Kimberley ostroma.)

Pretória, október 26.

Ma megkezdődött Mafeking bombázása. Több ház lángban áll. *Joubert* tábornok jelenti, hogy a *winburgi* csapatok, melyek *Kronje* parancsnoksága alatt állanak, 24-én az Elandslaagte felől jövő angol csapatokkal összeütköztek. Az ütközet reggel 9 órakor kezdődött és hét óra hosszat tartott. Kilenc ember megsebesült, hat elesett. *Az egész angol haderőt visszavetették Ladysmithhez*. Egy másik hivatalos tudósítás azt mondja, hogy a johannesburgi csapatoknak és a hollandi önkéntes csapatnak makacs összeütközésük volt a tulsulyban levő angol haderővel *Elandslaagte* mellett. Száz boer résztint megsebesült, résztint elesett, kétszázak nyoma veszett.

London, október 26.

A *Times*nek jelentik Mafekingből, hogy *Kronje* tábornok a Mafeking előtt táborozó csapatoknak nagy részét *visszavonulta*. Azt hiszik, hogy más helyen *erős ütközet folyik* s ez tette szükségessé ezeknek a csapatoknak a közreműködését, vagy hogy *valami csel* van a dologban, amellyel *Baden-Powell* ezredest kirohanásra akarják készíteni. A boeroknak a nyugati határon való operációját, mondja a jelentés, alig lehet többé komolyan venni.

London, október 26.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Pretoriából 24-iki kelettel: *Kronje* tábornok hadereje ma reggel megkezdte Mafeking bombázását. Az aszszonyoknak és gyermekeknek időt engedtek az elvonulásra.

London, október 26.

A nyugati határról is alig érkezett hír. Kimberley tuskés dróttal van körülvéve. A lakosok huszoricóját naponkint egy fontra szállították le. A boerok még nem mondták le arról a szándékukról, hogy a város ellen rohamot intézzenek. A *Times*nek azt jelentik Fokvárosból, hogy az oránjei köztársaság elnöke ötvenezer font sterlinget kapott, a miért az oranjeiket rábirta arra, hogy az angolok ellen harcoljanak.

(A nagyhatalmak.)

Páris, október 26.

A *Matin* írja: Ha Dél-Afrikát illetőleg az erők egyensúlyának védelmére komoly együttes lépésre vonatkozó indítvány Berlinből indulna ki, Franciaország épp oly kevésbé tenne ellene kifogást, amint

nem tett kifogást a japán-kínai háború idején történt orosz-német demonstráció ellen.

Amsterdam, október 26.

A parlamentben interpelláltak a transvaali háború tárgyában. Az üzvegy királynok ezer forintot ajánlott föl a sebesült boerok ápolására.

Hamburg, október 26.

Itt tegnap 3000 ember jelenlétében népgyűlést tartottak, mely határozatlán kimondotta, hogy feliratot intéz Vilmos császárhoz az iránt, hogy tervezett angolországi utjáról tegyen le, mert lehetetlen, hogy az uralkodó tekintetbe ne vegye a most wralkodó angolgyűlést. Bizonyára sokakat kellemetlenül érintene jelenleg Vilmos látogatása Britanniában, de viszont Németország az ő csekély tengeri erejével éppen minosen abban a helyzetben, hogy Anglia tengerentúli mozgalmába avatkozzék.

Konstantinápoly, október 26.

A transvaali mohamedán kolónia kérdést intézett a portához, hogy miképp viselkedjék az angol-boer háborúban. A kitérő válasz azt mondja, hogy minden mohamedánnak kötelessége jót tenni azzal, ki vele jót tett, mást nem üzenhetnek.

Berlin, október 26.

Alapítalak azok a híresztelések, hogy a császár hosszasan tanácskozott a transvaali háború miatt gróf Bülowval és Tirpitzcel, a tengerészet vezetőjével.

(Az angol hajóhad mozgósítása.)

Köln, október 26.

Londonból táviratozzák a Kölnische Zeitungnak: Mindenfelől hírek érkeznek a hajóhad mozgósításáról. Gibraltárból, Kairóból és Egyiptomból visszarendelték a hadihajókat a földközi tengeri flotta megerősítésére.

Kairóból jelentik, hogy az expedíció félbenmaradt. Lord Kitchener visszahívták.

(Apró hírek.)

London, október 26.

Pretóriában a haditörvényszék ítélete következtében agyonlőtték egy báró Grunberg nevű kalandort, akinél több erődnek a tervét találták meg.

Páris, október 26.

Egy francia önégyesület elhatározta, hogy tábori kórházat küld ki Transvaalba s gyűjtést indít a háború sebesülteire javára.

Az angol alsóházról.

London, október 26.

Ashmed-Barlett felvilágosítást kér a Svázi-föld lakosságára nézve és azt kéri, fel fogják-e ezeknek ajánlani a brit protektorátust és visszafogják-e adm régi jogait.

Chamberlain azt válaszolja, hogy a Svázi-föld brit konzulja 14-ikén elhagyta állomáshelyét. A konzulnak utasítása volt arra, hogy elutazása előtt tanácsolja a törzsfőnöknek, tartsa embereit nyugodtan és ne elegyedjék a háborúba, amely csak a fehérekre tartozik. Hír szerint a transvaali kormány is visszahívta hivatalnokait a Svázi-földről. Ami a második kérdést illeti, ez idő szerint nincs abban a helyzetben, hogy a felől nyilatkozzék.

Wyndham hadügyi államtitkár azután kijelenti, hogy a háborúban nem használnak csucos üres golyókat.

A vita további folyamán Balfour megjegyezte, hogy a Delagoa kérdésben még nem döntött a választott bíróság, de a döntést rövidesen várják.

Wyndham erre kijelentette, hogy a Symons tábornok haláláról szóló jelentést White tábornok Joubert tábornoktól kapta. Ez a tény megerősíti azt a feltevést, hogy Yale tábornok Symons tábornokot kénytelen volt a többi sebesültekkel Dundee-nél hátrahagyni. Mafekingben 21-én minden teljes rendben volt. Ami azt a hírt illeti, hogy a gyalogsági tisztek az ellenség feze közé jutottak, arról semmit sem tud. Azt hiszik, hogy a tisztek lovas lövészekhez tartoznak. Natalban nagy mennyiségű orvosság van az összes brit csapatok számára. Ha azonban az angoloknak esetleg azonkívül nagy tömeg sebesült boerról kellene gondoskodniuk, a készletek nagyon is megfogyatkozhatnak. Ebben az esetben intézkedni kell, ami már meg is történt, amennyire lehetséges. 23-án a boerok három orvosa asszisztenciával Ladysmithbe jött. A boer sebesülteket átadták nekik és most a hollandi templomban ápolják őket. Az orvosok köszönetüket fejezték ki azokért az intézkedésekért, amelyeket angol részről a sebesültek kérelmére és ápolására tettek és a melyekre ők nem voltak eikészülve.

HIREK.

A menyország.

Mától fogva a menyországról is lehet beszélni, mint értékről. Nem titkos gyűléseken, hanem a nyilvánosság előtt bátran lehet mérlegelni ezt az értéktényezőt. Gróf Majláth Gusztáv, erdélyi római katolikus püspök mondta ki tegnap a katolikus státusgyűlésen egyházi és világi hífelei előtt, hogy a szociáldemokráciával szemben a menyország ígéretese vajmi keveset ér. És ezért „nemcsak a menyországot kell ígérni, hanem segítséget is kell nyújtani!” Segítséget, értsd: közel fogható valamit kell adni a szegényeknek és nemcsak a lelki mánnát. A püspök beszédjének ez az érdekes és új fordulata az egyháznak szólt. Világos, okos mondat volt ez, igazán kár, hogy az új igében rejtőzködő igazság kifejtését a püspök legközelebbre ígérte. Szívesen hallgattuk volna az igazságokat iziben.

Mert az éhezőknek — szent igaz — étel meg itál kell. Az éhezők seregének sok étel és sok itál. A menyország ígéretese nem segít ezen a bajon. Régi igazság ez, csak-hogy duszgadzog püspökök, — mint amilyen Majláth Gusztáv — grófok nem szokták hirdetni. Papok? Azok sem. Pedig a Szent-írásában olvasható, hogy: „Az Isten országa nem étel és itál, hanem igazság, béke és öröm a Szentlélekben.” Igazság, béke és öröm! Mind a három értékes eleme a földi boldogságnak, de sem nem itál, sem nem étel és így nem alkalmas fegyver a szociáldemokrácia ellen. Szóval, az Irás ugyanazt mondja, mint amit gróf Majláth püspök ur. Így rövidesen rájöttünk arra is, hogy az erdélyi katolikus püspök szava csak az első pillanatban látszik urnak.

Hanem kár, nagy kár, hogy csupán a textust mondta a püspök ur és a beszédet, amely illő, hogy kifejtse az alapigét, elhaglasztotta. Sok erdélyi mágnás, három gazdag püspök, tonérek jómódu pap volt a gyűlékezeten, éppen alkalmas lett volna kifejtteni, hogy tulajdonképpen mivel is kell harcba szállni a proletariátus ellen, ha nem a menyországgal. Olyan könnyű dolga lett volna gróf Majláth urnak, akár egy szót se szólt volna ő maga, beszélthette volna az Irást. A más alkalomra ígért bővebb kifejtés helyett megszólaltathatta volna a gazdagok gyűlekezete előtt a szenteket, meg az evangelistákat, meg a prófétákat. „Szedd meg kenyeredet” — kezdhetne volna az argumentálást — „az éhezőknek, s a szegényeket és bujdosókat fogadd házádba; midőn mezitelen látsz, főd be őt és ne nézd le a testedet”. (Izaiás, 58, 7.) Most aztán pár szót a püspök szólhatott volna, aztán Máte evangélista: — „Aki kér tőled, adj neki. — — Betegeket gyógyítsatok, poklosokat tisztítsatok; ingyen adjatok.” Amikor pedig azt látta volna, hogy valaki kellemetlenül fesszeng a helyén, mindjárt elháríthatta volna önmagáról az ódiomot, mondván:

— Nem én beszélek ilyen szellemben, hanem az Irás. Igazán, az Irás.

A gyűlekezet megnyugtatósa után folytathatta volna: „A gazdagok fölsége a szegények szűkölködése. Idegen vagyont bír az, aki fölsőleget bír”. (Aug.) Mit fogsz, nyomorult! felelni a bírónak? A falakat felruházod, — az embert nem ruházod fel, a lovakat elhalmozod ékszerekkel, — testvéredet, kit rongyfoszlányok takarnak, megveded. (Ambros.) — — Tudd meg, hogy ahányanak adhatsz, de adni nem akarsz, ugyanannyian rabold el vagyont.” „Nem azért kaptad a földi javakat, hogy mulatságokra add ki, — hanem hogy alamizsnára fordítsd. (S. Chrysost.) És legvégül jöhetne a vén Mózes, akinék szintén van még tekintélye: „Ha atyádja elszegényedik és tehetetlen és befogadod őt mint jövevényt és zarándokot és veled él, ne végy uzorát tőle, se többet, mint adtál. Féljed Istenedet, hogy élhessen nálad atyádja”. (III. Móz. 25, 35 — 36.)

A menyország reménységéből — tegnapelőtt még nem mertem volna kiírni — nem lehet megélni, hát lássuk az igazi eledelt! Ha nem is olyan finomat, amilyent a statusgyűlés banketjén föltaláltak, de mindenesetre harapnivalót. A mi szociális politikánkat eddig még csak hivatalosan intézték, lássuk a társadalmi akélot, amelyre a püspök célzott. Hívők csak nem fognak az Irás ellen pártot szervezni?! Azért hát a szociális politikában az immár devalválódott menyország utóda elé senki se gördítsen akadályt. Majláth gróf se.

(E—u.)

Budapest, október 26.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Október 15-én új előfezés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Kötányi Zsigmond főfelügyelőt, a forgalmi főosztály igazgatójának második állandó helyetteséül rendelte ki a kereskedelmi miniszter.

— Kihallgatás a királynál. A király ma reggel hat óra után külön udvari vonaton Gödöllőre Budapestre érkezett s reggel nyolc órakor az ideiglenes udvari kápolnában misét hallgatott. Tíz órakor általános kihallgatást adott a király, amikor a következők járultak elébe:

Vasary Kólos bitoros hercegprímás, Császhá György kalocsai érsek, báró Márdassy János, szolgálaton kívüli altábornagy, gróf Nakhó Kálmán országgyűlési képviselő, gróf Wenckheim Frigyes és fit József (együttesen), Láng Lajos országgyűlési képviselő és Léhoczky Kálmán királyi táblai elnök, titkos tanácsosok, Gaudernak József altábornagy, Radu Demeter görög-katolikus püspök; továbbá gróf Majláth József, Halász Zsigmond országgyűlési képviselő Almásy Géza és Kary József osztálytanácsos kamarások, Bernát Alfonz és Benedek István ezredesek, Fekete Miklós és Hroch Antal alezredesek, Stürmer József nyug alezredes, Mayor Miklós őrnagy kadetskolai parancsnok, Zsembery Kálmán kuriai bíró, Ternouszky Béla királyi táblai elnök, Szubovics Antal miniszteri tanácsos, Szögöd Benó magyar királyi udvari tanácsos és Margáics Ede tudománytemi tanár, König Gyula miniszteri tanácsos, műegyetemi tanár, Hollaky Artúr főispán, Simó Lajos országgyűlési képviselő, Kálmán Gusztáv, Papp Mihály és Sályom-Fekete Zsigmond osztálytanácsosok, Egan Ede miniszteri biztos, Hatvány-Deutsch József gyáros és nagybíró, báró Dittfurt Mária földbirtokos, Tiller Mór főkonzul, dr Scheider Ágost tiszteletbeli konzul és dr. Jósányi Béla királyi tanácsos, főorvos.

— Az özvegy trónörökösasszony házassága. Stefánia főhercegnőnk ma délelőtt Laxenburgból Bécsbe érkezett s az egész délelőtt a Hofburgban töltötte. Udvari körökben beszélik, hogy ő felsége meg fogja rövidíteni budapesti tartózkodását és már 28-án visszatér Bécsbe Stefánia főhercegnő már két hét előtt elbucszott sógornőitől, Gizella bajor hercegnőtől Münchenben és Mária Valéria főhercegnőnyitől Wallseeban. Október 31-én utazik az özvegy trónörökösasszony Londonba, ahol november 3-án lesz az esküvő. Ugyanaz nap fogja a magyar és az osztrák hivatalos lap publikálni a renunenciát.

— Ottó főherceg — altábornagy. Bécsből jelentik, hogy a hadsereg rendeleti lapja legközelebbi közzölni fogja Ottó főhercegnek altábornaggyá való előléptetését.

— Alapítvány a tudósbetegek szanatóriuma javára. Hatvani Deutsch Sándor már reggebben a budapesti szerényorsu tudósbetegek szanatóriuma javára tett 10.000 koronás alapítványt újabb 10.000 koronás alapítvánnyal kiegészítette elhunyt öccse hatvani Deutsch Lajos nevére és emlékére. Az adományt az egyesület választmánya legutóbb tartott ülésén halás köszönettel vette tudomásul.

— A királyné emléke. Az Örökimádás-Templom aradmegei nagybizottsága tegnap délután alakult meg Aradon. A naggyűlést gróf Csirák Erzsébet a következő szavakkal nyitotta meg:

Nagyon boldognak érce magamat, hogy ebbe a szép városba eljőnaitem és hogy önök is ily szép számban jöttek el a mai alakuló gyűlésre. Hálás köszönetemet fejezem ki ezért és az Örökimádás-Templom szent ügyét szeretettel ajánlom bizalmukba.

Ezután Csák Cirjek minorita rendfőnök olvasta fel azt a feliratot, melyet Klotild főhercegnőnkhez intéztek, hogy fogadja el az aradmegei nagybizottság védnökségét. A felirat felolvasását helyesléssel vette a közgyűlés tudomásul, de még jobban örvend-

tek annak a távirati válasznak, amelyet a főhercegnő asszony a bizottsághoz intézett. Ezt *Nogáll* László kétegyházi plébános olvasta fel és így hangzik:

Ó császári és királyi fősége Klotild főhercegnő asszony örömmel fogadja el a neki följajlott Örökimádás-Templom aradmegei bizottságának védnökségét.

Szirmay
udvarhölgy.

Csak Czirjék rendfőnök remek emlékbeszédet mondott ezután Erzsébet királyné emlékeztetőre, majd ismertette az Örökimádás-templom keletkezésének történetét. Ezután a tisztikar megválasztása következett. Előnk lett Gróf *Czirák-Almássy* Erzsébet, másodolnok *Vásárhelyi* László, alelnökök gróf *Porcia* Lajosné és *Ormos* Péter nyugalmazott alispán, igazgató *Csik* Czirjék, jegyző *Schüll* J., pénztárnok *Asboth* Viktor.

Ezután a választmányt kiegészítették száz tagra. *Nogáll* László tette meg ezután pénztári jelentését, mely szerint eddig a megyében 743 forint 52 krajcár gyűlt össze. Örvendetes tudomásul vették a megadott felmentvényt.

Vásárhelyi László indítványára gróf *Czirák-Almássy* Erzsébetnek lelkes közreműködéséért jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki az alakuló közgyűlés.

Nogáll indítványára *Klotild* főhercegnőnek távirati üdvözlést küldöttek. *Czirák* Erzsébet grófnő zárta be az alakuló közgyűlést, szép szavakban köszönte meg a meleg érdeklődést.

— **Jókaiék hazajöttek.** Még új fogalom a *Jókaiék* — de lassan-lassan megszokjuk, annál is inkább, mert a fiatal asszonyt — úgy hírlík — friss élet költözik az öreg költő házába. Ma már hazajöttek a hosszú nászútról. A délután két órai bécsi gyorsvonattal jöttek meg. Érkezéskor a család legbizalmasabb hozzátartozói kívül senki se tudott. A várakozók közt volt persze a menyecske anyja is, aki gyönyörű rózsabokrétával várta a leányt. Az új házasság nagyon jó színben van, frissek, egészségesekek. A Hungáriában szállottak meg. Ott laknak addig, míg a Szondy-utcai lakást rendbe nem hozzák ahhoz értő mesteremberek.

— **Széchenyi pasa balesete.** *Konstantinápolyból* jelentik, hogy gróf *Széchenyi* Ödön pasát, a török tüzoltó-főparancsnokot, tegnap nagy baleset érte és csak a véletlennek, meg a tüzoltók lélekjelenlétének köszönhető, hogy a derék főparancsnok életét nem vesztette. Tegnap reggel nagy tűzvész pusztított a *Khassim-Pasha* nevű városrészben, amelynek pár ezer háza mind fából van. A tüzoltóság pár órai nehéz munka után lokalizálta a tüzet. Alig tért vissza a tüzoltóság, újabb tűzvészről adtak hírt. A bolgár diplomáciai ügyvivőség közvetlen közelében gyűlt ki egy ház és a lángok itt is egy egész faházás városnegyedet fenyegettek. *Széchenyi* pasa ehhez a tüzhöz is kivonult. Vele volt *Mehmed* pasa tábornok, segédtszítje, a tengerész-tüzoltóhadosztály vezetője és *Husszejn* pasa, a pérai rendőrfőparancsnok. *Széchenyi* látva a szörnyű veszedelmet, maga vette át a vezényletet és hiába figyelmeztették a fáradt tábornokot kísérei, ő maga vezette embereit a lángok ellen. Egyszerre csak iszonyu robajjal leszakadt előtte egy fal és rögtön utána egy tizenöt méter magas torony, amelynek téglatornyok *Széchenyit* maga alá temette. A közelben álló legénység el nem vesztve lélekjelenlétét, azonnal hozzáfogott hős parancsnokának a megmentéséhez. Főhányták a törlemeléseket s úgy vonzólták ki onnan *Széchenyi* pasát. A sebesültet dr. *Mongeri* orvos ápolás alá vette és konstátálta, hogy a sérülés nem életveszélyes. A tábornokot bevitték egy közeli házba, ahol bekötözték sebeit. A pasa ezután sebesületen is maga rendelkezett a fenyegetett városrészt sikerült megmenteni. *Széchenyi* pasa egyelőre ágyban fekszik, de remélhető, hogy nemsokára kijárhat.

— **Hozzanak narancsot.** Gróf *Regina* megölte a gyermekét. Így van a dolog, mert a leány maga vallotta így a vizsgálóbíró előtt. Még a részleteket is elmondta. Bevarrta a gyermeket egy zsákba s aztán, mint a macskakölyköt szokás, bele dobta a Dunába. A kuriai ítélet négy esztendő szabott ki ezért a büncselekményért Gróf *Reginára*. Mikor ezt az ítéletet kihirdették a leány előtt, az meggondolta a dolgot s azt mondta, hogy vallomásából egy betű sem igaz, mert a gyermeket nem ő, hanem *Pollák* Róza ölte meg, elégette és a kemencébe dugta. A vizsgálat megindult s kiderült, hogy *Pollák* Róza ártatlan, ellenben Gróf *Regina* fejében némi baj van. A leány ugyanis, mikor a vizsgálóbíró elé vitték, minden különösebb bevezetés nélkül így kiáltott a bíróra:

— Hozzanak nekem narancsot, rögtön! Ha nem hozat, megölk mindenkit. — Az orvosok konstátálták, hogy a lány megörlt s a *Pollák* Róza elleni vádak is beteg agyának születtei.

— **Az utolsó leleplezés.** November tizenhetedikén leleplezik le *Lesseps* Ferdinándnak a szuezi csatorna bejáratánál föllállított szobrát. A franciák részéről remélhetőleg ez lesz az utolsó leleplezés ennek a megkínzott, megbántott, oly sokszor leleplezett nagy embernek az ügyében.

— **Jelen! Hier!** Az aradi várban a tegnapi ellenőrzési szemlén *Gyenge* Mihály munkás lett a magyar szónak az áldozata. Temosvárott lakik: az ottani villamosági telep alkalmazottja, de mivel az aradi 33. gyalogezrednél szolgált, oda ment ellenőrzési szemlére. Még 1889-ben szolgált és ez volt az utolsó szemléje. Temosvárott neje és gyermekei vannak.

Hallotta, amikor *Burdea* százados kihirdette, hogy mindenki hier-rel jelentkezze; de amikor a nevén szólították, megfellekedett magáról és azt felelte: jelen.

Rögtön szuronyos örök állottak mellé és a százados estig tartó, vassal szigorított elzárásra lépte. A priescsen volt egy társa még: *Pakurár* Tódor mikalakai oláh napszámós, aki szintén a hiernek lett áldozata, még tegnapelőtt. Ő, amikor nevét szólították, nem is a jelent mondta, hanem zavarodottan azt kiáltotta:

— Parancs!

Ezért ő is börtönbe került. A börtönben pedig tegnap délután, smig a cellatársa: *Gyenge* Mihály aludt, elkeseredésében fölakasztotta magát.

Mielőtt elaludtak volna, *Pakurár* azt mondta a cellatársának, *Gyenge* Mihálynak:

— Ha ma estére kiszabadul, menjen el *Mikalakára* az apámhoz és mondja meg neki, hogy holnap reggel jöjjön be a várba, mert én fölakasztom magam. Ezt a szegényt én nem fogom elviselni. Sohasem voltam bezárva, most sem maradok itt ezért a semmiért...

Az elkeseredett mikalakai legény nem tudta bevárni a reggelt se, még tegnap délután öngyilkos lett. Mikor *Gyenge* négy óra felé fölébredt, látta, hogy *Pakurár* nincs mellette. Rosszat sejtett; föl-tápáskodott és a cellának másik részébe nézett. Az oláh legény az ajtón csüngött, arccal a fal felé, holtan.

Rögtön kiállott az őrt álló katonának, aki bejött és leemelte az oláh legényt; akkorára már halott volt. Élesíteni próbálták, de nem használt.

Azután kiterítették a vár halottas kamarájában.

Gyenge Mihályt azonnal kihallgatták. A kihallgatás előtt azt mondták:

— Csak arra feleljen, amit kérdeznek.

Azután megkérdezték, hogy mikor aludt el, mikor elaludt, hol volt *Pakurár*, s mikor fölébredt, hol találta. Az iránt, hogy az oláh legény mit mondott a börtönben, nem intéztek kérdést hozzá. Este pedig szabadon bocsátották.

Azonban szolgálnak a hadseregben okosabb emberek is. Akik fel tudják becsülni a maga értéke szerint a vétséget is, meg a büntetést is, ami szigoruan katonai szempontból is kijárhat érte.

Az üllői-uti *Mária* Terézia-kaszárnyában történt az ellenőrzési szemlén, hogy egész esomó tartalékos a figyelmeztetés dacára is jelent kiáltozott a hier helyett. A százados ezektől elvette a katonakönyvet s külön csoportba állította őket. A csoport pedig egyre nőtt. Még egy hivatalos személy is oda jutott, egy rendőr, aki pedig érti a regulát. De a német nyelvet nem érti. A szemle vége felé már olyan sokan lettek a renitensek, hogy a kapitány jónak látta nem tölteni meg velük az ajnelleket, visszaadta a könyvvüket s azt mondta, hogy menjenek Isten hírével. Azután aztán még hat legény akadt, aki magyarul jelentkezett. Ezeket is külön csoportba állította s a szemle vége keményen kérdőre vonta őket:

— Miért jelentkeztek magyarul?

Erre előállott a csoportból *Szuhody* János kereskedő, máskülönbön közbaka a tizennegyedik ezredben s így válaszolt:

— Azért jelentkezünk magyarul, mert magyarok vagyunk és azt hisszük, hogy ezzel semmi olyat sem követünk el, amiért büntetés jár.

Egy kis szakramentirozás következett s a hat magyar is elmehetett a többi után.

Ez az okos dolog, bár a szakramentirozás is elmaradhatna. Arra sines a katona uraknak semmi jussuk. Egyébre aztán persze még annál is kevésbé.

— **Akinek még az aradi vértanúk se szentek.** Nagy szegénységi bizonyítványt állított ki magáról *Zombor* városának egyik tanácsnoka, *Dimitrievics* Brankó. Beismerőleg nyilatkozott az aradi vértanúkról, azaz nyilatkozott volna, ha az ilyen hangok főhall-szanának a mennyországba. Mindazonáltal a durva sértés megesezt s a főhaborodott közvélemény a tanácsos megbüntetését követelte. A megtorlás valószínűleg el is következik, mert báró *Vojnics* István.

a megye főispánja rögtön elrendelte *Dimitrievics* ellen a fegyelmi vizsgálatot.

— **Junktim és Tiszaszabályozás.** *Komjathy* Béla szenvedélyesen kergeti a junktimot. Ma megint előhozakodott vele a pénzügyi bizottságban. Csak hogy ma ismét másfajta junktimot firtatott, mint a multkor. A belügyi tárcá költés-gyvetésének a tárgyalásán faggatta *Szell* Kálmánt, miért nem tölti be a belügyminiszteri tarcát? Sok az egy embernek. Egy kicsit tréfásan, egy kicsit epésen kérdezte, hogy a belügyminiszter kinevezésével talán a kvótáemelésig kell várni? Vagy egy kis *Tiszaszabályozásra* van addig szükség?

Szell Kálmán a bizottsági tagok élénk derűsége között vágott vissza:

— A képviselő ur a multkor a kvóta és a fogyasztási adók átutalása közt keresett junktimot. Akkor megmondtam, hogy nincs semmiféle junktim a két dolog között. Most meg a kvóta és a belügyminiszteri tárcá közt keres junktimot. Bizosíthatom, hogy ez a junktim épp oly kevésbé van meg, mint az a másik. Ami pedig a *Tiszaszabályozást* illeti, az nem a belügyi, hanem a földművelésügyi tárcához tartozik.

Az egész bizottság kacagott az elmés ripszton. *Komjathy* is. *Tisza* is.

— **Török József halála.** *Török* József, a Király-utcai híres Török-patika tulajdonosa az éjjel meghalt a *Damjanich*-utóban levő lakásán. *Török* József régebben szereplő alakja volt a főváros közéletének. Fiatal gyógyszerész korában, 1848-ban Párisba ment, hogy hivatásában kiképezze magát. Több évig tartózkodott Párisban s ez alatt az idő alatt folytonosan érintkezett a magyar emigránsok előkelő alakjaival. Baráti viszonyban volt *Andrássy* Gyulával, *Gorove* Istvánnal, *Bittó* Istvánnal, *Irányi* Dániellel, *Csernátóny* Lajossal és másokkal. Az ötvenes évek derekán tért vissza Budapestre s megalapította a Király-utcai gyógyszerteráziát, amely azóta annyira fölvirágozott, hogy nemcsak Magyarországon, hanem a külföldön is mindenütt jó hírnek örvend. 1861-től Pest város közéleti életében nagy szerepet játszott s az akkor még egyesített Terézváros választási küzdelmeiben döntő befolyása volt. Ő lépette föl 1871-ben az akkori kereskedelmi minisztert, *Gorove* Istvánt a Terézváros képviselőjelöltjének, akit ez alkalommal meg is választottak, de 1869-ben már nem sikerült neki *Jókai* Mór ellenében a többséget megszerezni, míg aztán ismét az ő jelöltje, így legutóbb 1878-ban, báró *Podmaniczky* Frigyes diadalmasodott, ellenfelei: *Radocza* János és *Helyi* Ignáccal szemben. Az elhunyt évek hosszú során át egyik legbuzgóbb tagja volt a főváros törvényhatóságának s munkásságát a közegészségügyi bizottságban érvényesítette. Polgártársai két évvel ezelőtt — bár már ágyban fekvő beteg volt, beválasztották, mint virilistát a törvényhatósági bizottságba.

A jótékony öreg ur hetvenöt éves volt. Ravatalát a *Damjanich*-utcai házában állították föl s korporsóját örzegye, aki gondos önfeláldozással ápolta és öt gyermeke veszik körül. Egyik fia, *Török* Sándor az *Andrássy*-uti Török-gyógyteráziát tulajdonosa. Temetése holnap, pénteken délután fél négykor lesz a *Damjanich*-utca 24. számú gyászházából.

— **Szellemljárás.** Tisztelet becsület a spiritisztáknak, de már mégsem ártana, ha közbük esordítenének. Amióta olyan nagyon szervezik a szellemlében való hitet, azóta se szeri, se száma a kísértetjárásnak. Szegeden tán a boszorkányok lelkét is felrúzták a spiritiszták, mert a makkos-erdősor egyik háztulajdonosa kétségbeesetten panaszkodott tegnap a hatóság előtt, hogy minden lakója elszökik a házból. Azt mondják, hogy szellemek járnak a házban, pedig szentelt vízzel is leöntötték már a falakat, de még ez sem riasztja el a szemtelenkedő szellemeket. A háztulajdonos szaladgál fűhöz, fához s nem bánna már, ha szellemek laktak is a házban, de legalább házbért fizetnének.

— **Négy öngyilkosjelölt.** *Fodor* Lidia ceselés ma délután a *Sip*-utca 3. szám alatt lévő szolgálati helyén öngyilkossági szándékkal marógútot ivott és súlyos sérülésekkel a *Rókus*-kórházba vitték. Azért akart öngyilkos lenni, mert az asszonya összeszidta. — *Kalmár* Zsófia tizenhat esztendő leány ma délután a *Csepel*-rakpartról a *Dunába* vetette magát, de észre vették s kifogták. Állapota nem veszélyes. — *Máthé* Ferenc napszámós ma este a *Szondy*-utca 60. számú ház első emeletéről ittas állapotban leugrott. Súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedett s a *Rókus*ba vitték. — *Nagy* András huszonhárom éves nészáros ma délután a *Bástya*-utca 3-ik szám alatt szuobimáttal megmérgezte magát. A mentők ellenszereket adtak be neki s így sikerült megmenteni. Öngyilkosságának okát nem tudják.

— **Razzia.** A rendőrség tegnap az V. kerületben razzia tartott. Összesen 25 gyanús embert állítottak elő, akik ellen megindították a kihágási eljárást.

— **Jubiláló temető.** Most ötven éve, hogy a kerepesi temető földjébe letették az első halottat. S ti önkéntes tüzoltók, veterán hadfiak, akiknek kizárólagos jogot adott a sors ahhoz, hogy jubileumi ünnepségek lármájában öljétek el a földi életet, tisztelgésük! Pörgessétek a dobát, fújjatok meg minden trombitát s ha dalárdává szövédtök honleány hangok felett is rendelkeztek, szedjétek elő a legszomorubbgyászéneket. Ötven éves halottak várnak arra a napra, mikor ti kivonultok a temetőbe és ötven éves némaság zaját felveritek jubiláló zokogásokkal. A halottak pedig bankettet fognak rendezni ott alatt. Bankettet, fehér asztal mellett fehér halottak iszonyatos némasággal ünneplik majd meg azt, hogy adtatok nekik egy kis pihenő helyet a nagy térségekből s a helyett, hogy lenyűgöztétek volna azt a helyet is építő szövedvényetek bilincseivel, megengedtétek, hogy frissen szálljon át a szellő a szomorú fűzek ágai között. A mélysegekben ünnepi díszebéd lesz, néma, csendes díszebéd s csak a szónoklásra kiválóképpen hivatottak mondanak majd egy-egy pohárköszöntőt. Köszöntőt a halálra, mely nem kér semmit a mi hiú vásári lármánkól, a mi jubileumi frázisainkból, hanem csendet és nyugodalmat akar. A titokzatos békességet. A díszebéd után pedig megint csend lesz odalent, megint pihenőre térnek a halottak s bizonyos, hogy mind egy óhajással hajtják koponyájukat a puha földre. Egy óhajással, egy mélyeséges nyöszörgéssel, amely közönséges, földi, profán, szóval ilyenféleképpen volna megmagyarázható: Mi az ördögnek kell az a sok jubileum, az embert még nyugodni sem hagyják.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunamelléki ev. református közgyűlés mai tanácskozását megelőzőleg az államsegélyosztó bizottság ülésezett Szilágyi Dezső elnöke alatt. Elintézték a segélyt kérők folyamódásait s a határozatot utóbb Szilágyi Áron terjesztette a közgyűlés elé. E szerint 35 egyház 2000 forint, 41 lelkész 2400 forint, a Baldácsy-alapból 10 egyház 1700 forint, 8 lelkész 800 forint segélyben részesül. Ezzel kapcsolatban Petry Elek pénztárnok javasolta, hogy pápi özvegyeknek és árváknak a közpénztárból 580 forintot, a Baldácsy-alapból 655 forintot utalványozzanak. A közgyűlés e javaslatot elfogadta és kimondta egyuttal, hogy a jövőben az egyházak és lelkészek a segélypénztár megjelölése nélkül adják be kérvényeiket. Majd Baksay Sándor terjesztett elő indítványt a lelkészi fizetések összeírása tárgyában. A közgyűlés az indítványt tárgyalásra elfogadta, de Szilágyi Dezső elnök csupán a jövő, akár rendes, akár rendkívüli közgyűlésen tartja tárgyalhatónak, minthogy a jelen közgyűlést a mai nap folyamán okvetlenül befejezik, és ennek tárgyszorozata meg van állapítva. Így tehát az indítvány, minden bizottság kiküldése nélkül, egyenesen a jövő közgyűlésen kerül tárgyalás alá. Végül Léway Lajos sárkereszturni lelkész határozati javaslata került napirendre misszió-bizottság alakítása tárgyában. Ezt a javaslatot, mint igen fontosat, azzal a kérelemmel terjeszti a közgyűlés elé, kérje fel az egyetemes konventet arra is, hogy a Boszniába és Hercegovinába kivándorolt reformátusi hívek vallási gondozása iránt illetékes helyen tegyen lépéseket. A közgyűlés a javaslatot elfogadta s annak idején a konvent elé fogja terjeszteni.

Az egyházkerületi közgyűlésnek feltesztései során a kecskeméti egyházmegeje esperse szóba hozta azt a felmerült vallási sérelmet, hogy a szülésznek is végeznek keresztelést. Kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy a konvent útján eszközölje ki a kormánytól a babák részére kiadott utasítás ama passzusának kihagyását, amely azt mondja, hogy szükség esetén a szülésznek is keresztelhetnek. A közgyűlés az indítványt elfogadta. Miután az idő már előrehaladt, Szilágyi Dezső elnök a gyűlést beakasztotta s folytatását délután 4 órára tűzte ki.

A délutáni közgyűlésen, melyet pontban négy órakor nyitott meg Szilágyi Dezső elnök, tudomásul vették a tűzkárbiztosítási és missziói bizottságok jelentéseit, továbbá az egyházi értekezlet jelentését. Más tárgya a közgyűlésnek nem volt és Szilágyi Dezső elnök az öt nap óta tartó közgyűlést beakasztotta. A közgyűlés Szilágyi Dezső elnökével oszlott szét.

— **Óvató.** Szép ünnepélynek volt tanuja ma az állami számvéveszek tisztikara abból az alkalomból, hogy Rakovszky Istvan számvéveszéki elnök Kádár István tanácsosnak átadta a Lipót-rend lovagkeresztjét, melylyel ő felsége a számvitel terén szerzett kiváló érdemei elismerésül kiüntette. Az ünnepelt tisztelőre a tisztakar este kedélyes lakomát rendezett, melyen számos felekedőnőnöl éltettek a szeretett tanácsost.

— **Házasság.** Semsey Béla fővárosi mérnök, Semsey Mór fia október 26-án délelőtt 11 órakor vezette oltárhoz Budapesten a krisztinavárosi r. kath. plébánia templomban Burián Margitot, Burián László leányát.

Jászberényben tegnap esküdött örök hűséget

Leitensdorfer J. Flóris kereskedő Rothauser Ida kisasszonynak, Rothauser Dávid tekintélyes kereskedő leányának.

Klopper Samu eljegyezte Brunn Anna kisasszonyt Szabadkán.

Dr. Rosenfeld J. bécsi fogorvos eljegyezte Pillis Gizella kisasszonyt, Pillis Jakab tekintélyes terménykereskedő leányát Temesvárott.

Klein Miksa láz-bresztoványi lakos eljegyezte Weinberger Sámuel pazdicsi nagybirtokos leányát, Irmat.

— **A kolozsvári Mária-ünnep.** Nagyszabású egyházi pompával folyt le ma Kolozsvárott a piarista-templom kétszázéves Mária-képeinek ünnepe. E képről a hagyomány azt tartja, hogy a Hohenzollern-lavaszred katonái 1699. február 15-ikén észrevették, hogy a Mária-kép sir. A képet 1681-ben egy Lukács nevű görög-katolikus rutén pap festette. Ettől megvette egy Kopcsa nevű nemesember és odaajándékozta Mikola községnek. Nem sokáig maradt ott a kép, mert Korniss Zsigmond, Erdély gubernátora elvitette szentbenedeki kastélyába. A mikolaiak hónapokig pörösködtek a gubernátorral az érdekes festmény miatt, míg végre Kollonich bitoros ügy oldotta meg a viszályt, hogy 1699. október 28-ikán odaajándékozta a képet a kolozsvári jezsuitáknak. Ennek kétszázéves évfordulóját ünnepelték az erdélyi katolikus egyház bivei. Az ünnepélyre Kolozsvárra utaztak Schlauch bitoros, Bubics kassai, Meszlény szatmári és Steiner székesszérvári püspökök is.

Az ünnepség reggel 9 órakor kezdődött. A püspökök és hívek zászlókkal a piarista templomba vonultak, ahol csendes mise volt. Innen nagy menetben a főtéri plébánia-templomba mentek ezerekre menő közönség jelenlétében. Erdélyből és a vidékről mintegy másfélszáz pap és Majlát, Wolafla, Bubics, Meszlény és Steiner püspökök vettek részt a menemben, továbbá a katolikus státus tagjai diszmagyarban Jósika Samu vezetése alatt. Egy csoportban erdélyi katolikus arisztokrata hölgyek haladtak. Azonkívül számos egyesület, testület és tanítvány haladt a menemben a templom felé. Schlauch bitorost a paposság sordala fogadta. Schlauch bitorost a templomba ment és nagy misét mondott, amelyen a zenét a honvédeknek és a kolozsvári dalkör szolgáltatta. A mise után Wolafla püspök mondott prédikációt, végül Schlauch kiosztotta a pápai áldást. Az istentisztelet végétével a status tagjai báró Jósika Samu vezetése alatt Schlauch bitorosnál tisztelgtek.

— **Küttüntetett községl bíró.** A királyi Idős Káli Mózes, Székes községl bírájának felszázadon át teljesített hű és buzgó szolgálata elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Fordulat.** Párisban nagyon hamar fordult a világ. Még három hónappal ezelőtt bajos dolog lett volna a Scheurer-Kestner nevével parádézni s most Lampné városi tanácsos javaslatára egy új utcának adták ezt a nevet. Van hát Párisban Scheurer-Kestner-utca, örök emlékül a fordulatok idejére.

— **Rabló a polgármester házában.** Lugos városát nagy izgatottságban tartja a Marsovszky polgármester felesége ellen a múlt éjjel elkövetett rablótámadás. Éjjel 12 órakor, táviratozza levelezőnk, a polgármester házába bekopogtatott egy férfi. A polgármester neje felébredt és kérdezte a kívül álló embert, hogy mit akar. Midőn ez azt felelte, hogy expressz-levelet hozott, a polgármesterné kinyitotta az ajtót. E pillanatban az idegen, aki álarcot viselt, megragadta a polgármesternét, revolvért szegzett homlokának és pénztét követelte. A polgármesterné félelmében a szekrényhez vezette a rablót és összes készpénzét átadta neki. A gazember erre nyomtalanul eltűnt. Csendőrök és rendőrök nyomozzák kilitét.

— **Halálozás.** Bulyovszky József nyugalmazott királyi írásbíró 76 éves korában ma meghalt. Az elhunytat Bulyovszky József, Nagyvárad polgármestere édes apját gyászolja.

Ma reggel meghalt Bécsben Esch Károly altábornagy, a bécsi hadtudományi és kaszinó-egyesület volt elnöke 76 éves korában. Zágrábban született, ahol apja mint ezredes szolgált az osztrák hadseregben. Főhadnagy ranggal harcolt azokban az osztrák csapatokban, amelyek az 1848/49-iki függetlenségi harcban annyi vereséget szenvedtek, Esch Károly ott is kitűnt vívőességgel és rövid idő alatt őrnaggyá léptették elő. Részt vett a porosz, de osztrák hadjárataiban is. 1878-tól fogva sok éven át terparanosnok volt. 1880-ban 43 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Báró Leitensdorfer Frigyes, a világhírű joesephstadtkosmanosi kartongyár tulajdonosa, az osztrák urakháza tagja az éjszaka joesepstadti villájában elhunyt. Leitensdorfer az osztrák iparvilág lekiavóbb alakja volt, aki még virágzóbbá tette a nagyatyja által alapított ipartelepelt. A bécsi előkelő köröknek is kedvelt alakja volt az elhunyt és műszeretere miatt művész-körökben is jól ismerték. Hátrahagyott vagyonát 18—20 millió ft-ra becsülik. Egyetlen örökös 37 éves Frigyes fia, de végrendelete szerint a gyarakat egy direktórium fogja vezetni, amelynek tagjai a joesephstadti gyár két főtisztviselője.

Danzinger Izidor, a Robheim Károly és flai cég főhivatalnok, rövid betegség után ma este meghalt huszonhárom éves korában.

Achim Ádám eszeres. szarvasi evangélikus lel-

kész e hó 23-án 70 éves korában Kondoroson elhunyt.

— **Hazardjátékosok.** A rendőrség éber figyelemmel kíséri azokat az éjjeli kávéházakat, amelyekben megszokott rendszerességgel, szinte iparszerűen üzik a hazardjátékosok. Többször tettünk már említést arról, hogy a detektívek az ilyen gyanús kávéházakban játék közben lepték meg a hazardjátékosokat. Az éjjel ismét két kávéházban érték tetten hazardjátékosokat, a Nefelejts-utca 45. szám alatt Weiss Mór és Drucker Keresztély kávéházában és a Dohány-utca 88. szám alatt, Ehrenwald Adolf kávéházában. A detektívek lefoglalták a bűnjelöket és a játékosok, valamint a kávék ellen megindították a kihágási eljárást, illetőleg az iratokat áttették az illetékes bírósághoz.

A király asztalánál.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 26.

A mai udvari ebédén mindenkinek feltűnt az uralkodó pompás hangulata. A felséges ur csupa jökevő volt és csupa kedvesség. Évek óta nem tartott olyan hosszú cercelet, mint ma ebéd után. A jelen volt urak közül csaknem mindegyikhez volt egy-két jószágos szava, itt-ott tréfás megjegyzése.

Az ebéd alatt is derűlten beszélgetett szomszédaival és többször hallották hangosan felkacagni. Mindvégig látszott, hogy nagyon jól érzi magát a magyar törvényhozók társaságában. Anyira jól, hogy teljes félórával időzött tovább a preliminarált időnél és félórával a kitűzött idő után indult Gödöllőre.

A cercele során megszólította többek közt Justh Gyulát is.

— Nos, az én legloyálisabb ellenzémem hogy van megelégedve a mostani kormányval? — kérdejtőle vidáman.

— Felséges uram, Széll Kálmánnal mi szemben állunk, de azt készségesen elismerjük, hogy ő olyan miniszterelnök, akinek az egységisége nyílt, gavalléros, aki méltányolja az ellenvéleményeket is és korrektil érintkezik a más nézetten levőkkel is.

— De azt a vad obstrukciót — folytatja a felség folyvást kedélyesen — még sem volt jogos dolog megcsinálni.

— A jog szempontjából, felséges uram, — felel Justh elfogulatlan nyíltsággal — minden obstrukció kifogásolható; de az után az erőszakos választás után, amelyet Bánffy csinált, amelylyel eltiporta a közvélemény megnyilatkozását, meg-hamisította a parlamentáriumot, nem maradt más fegyverünk, mint az obstrukció, amely ezért politikailag igazolva volt.

A felséges ur erre is kegyesen mosolygott és a körülállók, akik egészen jól hallhatták ezt a meglehetősen hangos beszélgetést, szerették volna megjeljeneni a magyar királyt, aki szívesen hallgatja a magyaros, őszinte beszédét.

Az uralkodó ezután Szentiványi Árpádhoz fordult:

— Nagyon örülök, hogy önket is abban a többségben láthatom, amely kormányomat támogatja.

— Mi is boldogok vagyunk, felséges uram, hogy olyan miniszterelnökünk van, mint Széll Kálmán, akit bizalommal követhetünk.

Igen hosszasan és nagyon barátságosan beszélgetett a felség gróf Apponyi Alberttel, egyebek közt atya haláláról is.

Rohonyi Gyulával a házszabályok reviziójáról, Mümich Auréllal katonai kérdésekről beszélgetett, Falk Miksát pedig igen hosszasan kérdezte a delegációról s különösen a külügyekről.

Hosszas, szíves megszólítással tüntette ki a felség gróf Tisza Istvánt és többeket is. A felséges házigazda vidám, fesztelen szeretetreméltóságával valóssággal elragadta veudégeit.

Ma délután 5 órakor a királyi várak rózsaszínű termében 28 terítékű udvari ebéd volt, amelyen ő felségén kívül részt vettek: Vaszary Kolos hercegprímás, gróf Zichy Ferenc tárnokmester, Szabó Miklós, a kir. Kuria elnöke, gróf Zichy Ágost, Bemiczky Ferenc főispán, Lukács Béla, a párisi világkiállítás magyar kormánybiztos, Czorda Bódog, a kir. Kuria másodelnöke és Tarkovich József, a miniszterelnökség államtitkára, titkos tanácsosok; továbbá Széll Lenác, Toepke Alfréd és Bernáth Géza államtitkokok.

Rudnay Béla rendőrőrkapitány, dr. Theoretek Emil, a kir. tudományegyetem rektora, Liphay Sándor, a műegyetem rektora, gróf Apponyi Albert, dr. Falk Miksa, Gyurkovics György, Justh Gyula, Münnich Aurél, Radocza János, Rohonyi Gyula, Szentiványi Árpád és gróf Tisza István országgyűlési képviselők, Liechtenstein herceg altábornagy, első főudvarmester, gróf Paar lovassági tábornok, főhadsegéd, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy és Könyig udvari tanácsos.

Az udvarias háború.

London, október 25. Kimberley és Mafeking körül mindennap apróbb csatározás folyik. Az osztrákok és osztrákokat udvariaság dolgában egymáson túlnenni igyekeznek.

Boer: Hogyan, drága barátom, ön itt? Ily késő éjszakán?

Angol: Fájdalom, itt.

Boer: Azt hiszem, mi akadály a sincs annak, hogy én űnt most itt a legelőkelőbb rokokó-formák közt fölspékeljem.

Angol: Uram, engedje megjegyznem, hogy én is ott leszek ennél a rám nézve felette megtisztelő aktusnál.

Boer: Ahogy parancsolja. Hígyje el, hogy csak rám nézve megtisztelő.

Angol: Oh, részemről a szerencse.

Boer: Uram, ön elhalmoz!

Angol: Ki sem mondhatom, mennyire megtisztelve érzem magamat!

Boer: Engedje meg ezek után, hogy legmélyebb sajnálatomra és legőszintébb fájdalomra az ostoba előítéletek nevében kénytelen legyek űnt agyonlőni.

Angol: Remélem, nem találkozom ellenvetésével, ha én is ehhez hasonló illetlenséget fogok magamnak megengedni.

Boer: De azt megengedi, hogy előre felkössem a gyógyszeralgot űnért?

Angol: Oh, köszönöm! Viszont! (Mind a kettőn gyászfért tesznek a kalapjukra.)

Boer: Tehát isten önnel, tisztelt és nagyra-becsült barátom.

Angol: A viszontlátásra a tulvilágban. Nagyon sajnálom, hogy ismeretségünk így rövid volt.

Boer: Részemről a sajnálat. (Agyonlöv.) Most pedig, isten önnel. Bocssáson meg... (Kifosztja.) Igazán nagyon sajnálom... Alászólója.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Kérdések.** A székesfővárosi tanács ma utalványozta ki a józsefvárosi toronyóra világításának szeptember havi költségeit. Az órávilágítás egy hónapban negyven forintba és negyvenegy krajcárba kerül. A józsefvárosiak sajnálják ezt a hiábavaló kiadást, mert úgy se látják meg se éjjel, se nappal a toronyórán, hogy hány az óra? A józsefvárosi toronyóra ugyanis rendszerint nem jár, ha pedig jár, akkor rosszul jár. Már most arra kíváncsiak a józsefvárosiak, hogy

ha nem jár a toronyóra, miért világítják?
ha világítják, miért nem jár jól a toronyóra?
ha rosszul jár az óra, miért nem javíttatják meg?

ha nem javíttatják, miért világítatják?

ha...

*

És hol vannak a bizottságok...?!

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Il trovatore.** A részint beteg, részint megszokott hős tenorok helyébe már kezdik liferálni a vendégénekeseket. Ma este Werner Alberti, egy német tenorista lépett fel az Operában mint Manrico. Ez a vendég valóságos szenzációs meglepetést okozott a hangjával és a — természetével. A hang magassága szinte fenomenális. A termet törpessége majdnem komikus benyomást tesz. Kérdés, hogy ilyen teatalkattal lehet-e nálunk Lohengrint, Radamest, Szigfridet énekelni. Werner Alberti ur mellett Takáts ma valóságos óriás volt és még Dalnoki, a kis Dalnoki is legalább három ujjnyival közelebb állott a zsinórpadlásához, mint Werner-Manrico. A vendégénekes hangja voltaképpen nem hőstenor-hang; volumene nem olyan hatalmas, mint a hivatásos hőstenoroké; de ennek a hangnak igazi csengő őrce van és ez a hang csodálatos könnyűséggel roppan föl a legmagasabb régiókba. Az első felvonás végén felment a Desz-be és a híres strettában úgy megüjtötte a magas C-t, hogy az egész közönség lázba jött és viharosan tapsolt. Kétszer húzták

föl a függőnyt, kétszer megismételte a strettát és a magas C-t mindannyiszor gyönyörűen vágta ki — ráadásul. Fényes magasságu hangján kívül megvan még az az érdeke is, hogy az iskolája kitűnő és kellemesen, tulsz nélkül énekel. Ha ennek a kis embernek olyan termete volna, mint például De Grachnak vagy Rittershausennek, akkor az Opera Werner Albertiben igazi akvizícióra tenne szert és Perotti még sokáig maradhatna Amerikában. Mai első föllépése határozott nagy sikerrel járt. A közönség viharos tetszésében Pevny Irén osztozott vele, akinek a Leonórája előkelő, poétikus alakítás. Nagy áriáját kiváló-szépén adta elő.

** **A Nemzeti Színház a párisi világiállításán.** A Nemzeti Színház igazgatósága, mint értesülünk, már megtette az előkészületeket a Nemzeti Színháznak a jövő évi párisi világiállításán való bemutatására. Az igazgatóság a színház három repertoár-darabjának a diszleteit, jelmezeit mutatja be apró figuráiban. Ezek a darabok *Bánk bán*, *Az ember tragédiája* és *Himfy dalai*.

** **Az Országos Színész-Egyesület közgyűlése.** Az Országos Színész-Egyesület rendkívüli közgyűlésének mai harmadik napján folytatották és be is fejezték az új alapszabálytervezet tárgyalását. A mai harmadik napon nagyobb vitát kellett az az indítvány, hogy az Országos Színész-Egyesület tagjainak engedjék meg az orfeumokban és a daltársulatoknál való működést. A vitában részt vettek Molnár László, Pintér Imre, Székula Hugó, Mezey Béla, Szilágyi Vilmos. Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja határos beszédben kelt ki az indítvány ellen, amelyet aztán névszerűen szavazással huszonhét szóval tizenegy szavazat ellenében elvetettek. Elfogadták egyhangulag azt a szakaszt, hogy egy színigazgató a jövőben két színházat nemcsak hogy nem bérölhet, de ilyen vállalkozásban részt sem vehet.

A délelőtti közgyűlés Márkus József tegnapi indítványához képest, értekezleté alakult át s ebben az értekezletben Márkus ismerteti a pozsonyi színügyi bizottságának tegnapielőtti ülésében fejtegetett eszméket és elveket. Ezek közül kettő emelkedik ki mint olyan, amely az Országos Színész-Egyesületre sérelmes és a magyar színművészetet meggyalázó. Az első a bizottság az a megindított akciója, hogy a pozsonyi Városi Színház kivétsék az Országos Színész-Egyesület hatásköre alól, a másik, hogy a pozsonyi színház igazgatóságában megvan az a bevallott szándék, hogy olyan színészeket szerződtessen, akik két nyelven: magyarul és németül játszanak. Márkus a magyar szinpad művészet szegényének nevezi már a szándékot magát is. Végül határozati javaslatot terjeszt elő, amelyben kimondatni kéri, hogy a Színész-Egyesület már előre kijelenti, hogy ha akadnának olyan tagjai, amit fel sem tud tenni, akik német nyelven is készek közreműködni, ezeket az egyesület minden időre kizárja az egyesület köréből. Kéri továbbá, bizza meg az értekezlet a tanácsot, hogy küldöttség útján járjon közbe a belügyminiszternél, hogy a magyar színművészet ellen elkövetni szándékolt merényletnek utját szegje.

Az értekezlet Márkus határozati javaslatát egyhangulag elfogadta.

A délutáni közgyűlés este hét órákor befejezte az új alapszabályok tárgyalását. Az új alapszabályokat az egyesületi tanács terjeszti a belügyminiszter elé jóváhagyás végett.

A közgyűlésen résztvett társulatok képviselőinek nagy része már ma visszazott társulatának állomásnyelére.

** **Goldmark új operája.** Goldmark Károly világhírű zeneszerző hazánkba, mint Bécsből nekünk írják, szorgalmasan dolgozik nagyszabású új operáján. A dalmú szövegkönyvét *A házi tücsök* és *A hadifogoly* librettistája, Willner írta. Goldmark reményli, hogy az operát a jövő nyáron befejezi a *gmunideni* tó mellett lévő nyaralójában, úgy hogy a dalmú 1901. tavaszán már színrre is kerülhet.

** **A jubileumi díszmenet a Vigszínházban.** A Vigszínházban a *Mozgó fényképek* holnapi, pénteki előadásán a kinematografikus képek sorában egy érdekes új kép kerül bemutatásra. Ez a király huszonöt éves uralkodói jubileumára rendezett díszmenetnek a képe. Ezt a képet is a lyoni Lumière-társaságnak készítette a Vigszínház. Ezenkívül a képek sorában még az angol rendőr és a Kómiuk kötélánc lesznek újak.

** **A székesfehérvári színház jubileuma.** A székesfehérvári színház létezésének negyedszázados jubileumát holnap ünneplik meg *Bánk bán* diszeldarásával, amelyben a budapesti Nemzeti Színház több tagja részt vesz. A színházat negyedszázaddal előtűt ugyancsak *Bánk bán*nal nyitotta meg a Nemzeti Színház személyezte s az akkori előadásban részt vettek Jókai-Laborfalvi Róza, Felekiné-Munkácsy Flóra, Sziget, Feleki és Nagy Imre. A holnapi diszeldaradon Márkus Emilia, Újházi, Pál és Gyenes mű-

ködnek közre. A város polgármestere a jubiláris előadás ötletéből, lelkes felhívást intézett a város lakosaihoz.

** **A pályázók királyánál.** Ilyen című mai tréfás cikkünkre az alábbi levelet kaptuk a pályadíjnyertes Kurucfurfang szerzőjétől:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Becses lapja mai számában *A pályázók királyánál* című cikk humorosan tárgyalja az én irodalmi működésemet. Engedje meg kérem, hogy erre a cikkre néhány szóban reflektáljak. Bizony fájdalom nagyon is igaz, hogy az én „gyáramban” sok mindenféle kell tekintettel lenni, — de miért? Mert nálunk nem a benyújtott művek értéke, hanem a „személyek” — a mérvadó. Produkálhatok én bármit ha „tudják”, hogy az én művem, nagyon röviden bálnak el vele. Miben rejlik ennek az oka? nem tudom. Több mint valószínű, hogy egységesség elleneszeves. Erről pedig én nem tehetek! Nem képződés ez, hanem meggyőződés. Ime rá a példa. A pályázatokon, amíg nem tudják ki a szerző, darabjaim rendszerint az első helyet foglalják el! Nyakra-főre dicsérik — addig — amíg kiszül, hogy ki írta azokat! Akkor aztán kezdetét vesz az ilyen hangon tartott humoroszek, satírák, stbik, mint amilyen becses lapjában ma is megjelenjen. Nem panaszként írom, megszoktam már bűnbakja lenni munkásságomnak! Csak engedje meg, Szerkesztő ur annak a kinyilvánítását, hogy én azoknak dacára sem fogom „gyáram üzemét” beszüntetni. Nem fogom pedig azért, mert nékem ez nem munka, hanem élvezet. És nem fogom azért, mert mindaddig, míg „gyáram cége” nines műveimre ráillesztve (dacára „tucatszámba menő gyári produktum mi voltunknak”) még hála istennek mindig kézi munkának tartattak és eszerint besüllettek is meg. Magamat és gyáramat további becses jó indulatába ajánlva maradok szekerésző ur

kiváló tisztelője
iffj. Bokor József
gyárigazgató.

** **Félemberek.** Malonyay Dezsőnek *Félemberek* című társadalmi színművéből, amely még ebben az évben színrre kerül a Nemzeti Színházban, ma osztozták ki a szerepeket. Az eredeti újdonság főszerepeit Márkus Emilia, Cs. Alszeghy Irma, Ligeti Juliska, Újházy, Náday, Ivánfi, Mihályfi, Zilahy, Bercecsényi és Dezső játszzák.

** **Hangverseny a Hírdombban.** Holnap (pénteken) este fél 9 órákor fényes házi hangversenyt rendez előfizetői szórakoztatására a *Telefon Hírdomb*. A koncertben önk- és zenészműk előadásával, továbbá felolvasással vagy szavallattal résztvesznek: Arányi Dezsőné, Lichtenstein Dóra, Gerő Ödön (Vilmos), Kertész Ödön, Körösmesze Gusztáv, Monheit Jacques, Odrý Zsuzs. Kezdeté fél 9 órákor lesz. Utána 11 óráig felváltva határozott és cigánymuzsika lesz hallható a kagylókön.

Duse a Népszínházban.

— La signora delle Camelie. —

Budapest, október 26.

A nagy világtutató művésznők egymás sarkára hágnak. Alig tette ki a lábát Budapestről Sarah Bernhardt, már itt van Duse Eleonóra. És november harmadikán itt lesz Novelli, aki szintén Ermete, mint Zacconi és akiről azt mondják, hogy „e piu grande, che l'altro.”

Alig egy hét választja el a *Dame aux Camelias* a *Signora delle Camelie*től. A benyomások még frissek és az összehasonlításra kedvező az alkalom. Azt hiszem, ma nagyon sokan őrtek a Népszínház nézőterén azok közül, akik Sarah Bernhardtot a *Kameliás hölgyben* megnézték s akik éppen olyan *perfektül* értik a francia nyelvet, mint az olaszt.

A Népszínház nézőtere talán kétszer akkora, mint a Magyar Színházé s ez a nézőtér ma zsúfolásig tömve volt. Rengeteg közönség, fényes közönség. A páholyban ember ember hátán és az erkély, a földszint, a kazatok rogyásig tele. Igaz, hogy a Népszínházban a földszinti és első emeleti páholyokat nem hatvan forintjával, hanem csak harmincöt forintjával vesztegették, de arra való tekintettel, hogy a Népszínház kétszerre nagyobb a Magyar Színháznál: a mai megnyitó-est jóvedelme óriási lehetett.

De talán nemcsak a jóvedelem volt kétszeres, hanem a Duse iránt való érdeklődés is. A budapesti közönség határozottan jobban szereti és *többre becsüli* Dusét, mint Sarah Bernhardtot. S ez a szimpátia és ez a többrebecsülés fényes bizonyítványt állít ki a budapesti közönség izléséről.

Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a káprázató külsőségeknél többre becsüli a bensőséget, a szenzációra vadászó idegmutatványoknál többre becsüli a művészet lényegét: a természetességet, az igazságot. Nagyobb művészet nincs, mint természetesen lenni. Az a legnagyobb művész, aki hosszú tanulmány és rendkívül éles megfigyelés után úgy el tudja találni a természet hangját, amely tud játszani a természetes érzések minden regiszterén, hogy mestersége csupa élettelé válik és nagy virtuozitása úgy hat a nézőre, mint a legegyszerűbb valóság. A póz itt tökéletesen megsemmisül, mert a póz nem egyéb, mint a virtuozitással való kérdés, nem egyéb, mint az ültetésnek, a hiúságnak egy neve, nem egyéb, mint annak az embernek a hivalkodása. Akí

magát jobban szereti, mint a művészetet, a hatást jobban szereti, mint az igazságot. A színpadon csak az lehet nagy, aki természetes. És természetes csak az lehet, aki nem a maga külön bravurját akarja csillogtatni a színpadon, hanem az élet igazságát. Csak az ilyen művészet igazán nemes. Csak az ilyen művészetnek van mély és maradandó hatása. Mély és maradandó hatás csak annak a nyomában kél, aki úgy játszik, mintha nem is tudná, hogy van színpadi hatás a világon.

Ennyit általánosságban a Duse művészetéről. Ami már most a *Kaméliás hölgyet* illeti: ez a darab talán két részre osztható. Az első felében Dumas egy párisi specialitást mutat be. Ez a különlegesség a két első felvonás végéig tart. A második felében (s ez a többi három felvonás, tehát a dráma nagyobb része) az általános emberit, a szenvedő asszonyt mutatja.

Az, amit a darab első felében látunk, az egy utánczhatatlan valami. A párisi demimonde levegője, színe, hangja, kiéltsége, frivolitása és társalgó művésze Párison kívül nem található föl seholl. Csak a párisi leány adja el magát gráciával; csak a párisi nő tart meg egy bizonyos finomságot még a bukásban is. A meggyalázott szerelem, az erköletelenség, a lelki cinizmus máshol nem ékeskedik a jó modornak ezzel a mázával, nem fecseg-locsog ennyi könnyűséggel.

Ha ez áll, akkor az is igaz, hogy a darab hangját ebben a két felvonásban Sarah Bernhardt jobban eltalálja, mint Duse. S ezt a hangot más, mint francia nő, nem is találhatja el. Legkevésbé az olasz, aki hevesen beszél, szenvedélyesen gesztikulál és a finom társalgás művészetében latin testvérét meg sem közelítheti. Ehhez több hidegség, több kacérság, több mosoly, több nevelés kell. A gyors, rohamos, folyékony beszéd még nem az a művészi csövegés, amiben a francia pártalan s amiben egyik poente a másikat éri, egyik epigramm a másik után pattog. A francia rakétákat ereget föl. Az olasz kitör, mint a Vezuv.

Sarah Bernhardt a darab első felében tökéletes. De mikor a kaméliás hölgyben feltámad az asszony, mikor a nagy emberi érzések áttörnek a specialis demimonde-világ gátjait, mikor Gauthier Margit szenved, lemond és meghal — akkor Duse kerelkedik fölül, még pedig magasán. Ezekben a felvonásokban Duse az igazi asszony, vagyis a nagyobb művésznő.

A harmadik felvonásban talán a legnagyobb, mert a legigazabb. Mikor az öreg Duval azt kívánja tőle, hogy szakítson Armanddal: felháborodása gyönyörű. A követelés valóban brutális. Más válasza nem lehet az első pillanatban, mint a felháborodás. *Mai, mai, impossible!* kiáltja többször egymásután vad és rémült tiltakozással. Azután eszébe jut a multja. Eszébe jut, hogy még sincs joga ezzel a beszenyezett multtal Armand szerelméhez; nincs joga ahhoz, hogy ragaszkodjék a boldogabb jövőhöz és emelt fővel dacoljon egy becsületlen, puritán jellemű ember akaratával. Lassankint öszeroskad. Szürnyű összeomlás megy végbe a lelkében. Ezt világosan látjuk csodálatosan fájdalmas szeméből. Könnyei síncsenek, annyira elzsbibbad a bánattól. Csak akkor sir, amikor az öreg Duval elment. De akkor a sirása felhőszakadás. Azután jön Armand és bucsuzik attól, akit a világon legjobban szeret. Hozzá simul, mint egy beteg madár, még egyszer átöleli, még egyszer megöskölja, hosszasan, hosszasan és a hervadó ősz mosolyával kisuhan rövid boldogságuk közös féskéből. Ennél bensőbbet, természetesebbet, elragadóbbat nem lehet látni a színpadon. Aki ezt *nagy jelenetnek* mondaná, profanálná Duse művészetét. Ez az élet maga. Vita et veritas. Így sir, így esősköl és így meg fog halni bánatában.

Ma is tele volt a nézőtér művész-emberekkel, akik mohón rohannak a színházba, valahányszor egy-egy híres idegen színész nő föllep, hogy tanuljanak tőlük *hatásos játékokat*. S rendezen az a vége, hogy semmit sem tanulnak. De legkevésébbet tanulhatnak Dusétól, mert Dusében a szív nagy, a gondolkodás nagy, a lélek ereje nagy. Ezt eltanulni nem lehet. Essenek gondolkodóba önmaguk fölött, tanuljanak annyit, mint Duse, kutassák és szeressék úgy az igazságot, mint Duse, ne hatásos játékok akarjanak eltanulni, hanem a természetet fejleszteszék magukban művészeté a legkomolyabb és legnemesebb ambíció árán, — akkor még az ő kis dolgait is fölviheti az Isten.

Nem az a lényeges, hogy Duse sajtászerően jár, félig vontatva, néha egy kissé bioegve; nem az a lényeges, hogy beszélgetés közben sokszor összecsapja a tenyereit, hogy kinyújtott karokkal gesztikulál, hogy majd a jobb, majd a bal kezével ütözteti

az asztalt, a virágvázát, a karszéket; nem az a lényeges, hogy a szeméi igazán kivörösödnek, amikor sir. A lényeges az, hogy Duse nem affektál, nem tuloz, nem keresi a hatást, nem távolodik el a természetestől. Am ezt nem tanulhatják meg senkitől, csak önnönmaruktól.

Lehet, hogy a Duse tehetségének is vannak korlátai. Lehet, hogy az *Antonius és Cleopatra* szombati előadásán ezeket a korlátokat látni fogjuk. De a *Kaméliás hölgyben* oiyat ad, aminek a szépségei szinte felülmulhatatlanok.

A Dusével játszó olasz társaságban régi jó ismerősünk *Mazzanti Ercole*, aki ma is az öreg Duvalt adta. A többi signor és signora egészen új. Egy *Rosaspina* nevű csinos fiatal ember játszotta Armandot, — fájdalom, jóval kevesebb művészetel, mint annak idején a kitűnő *Andó*.

Ábrányi Emil.

(Duse a kulisszák mögött.)

A *kaméliás hölgy* ma esti előadása közben az olasz tragika impresszáriójával, *Schurmann* urral, találkoztam a *Népszínház* színpadán.

— Ön segíthetne rajtam, — szólítottam meg a híres impresszáriót, aki frakkban, a becsületrend kis piros szalagjával a frakkja gomblyukában állt a kulisszák mögött.

A rogyásig zsufolt ház sugárzott az arcáról.

— Szívesen segíték önön, — felelte a németbe oltott francia fokozott udvariasságával, — csak mondja meg, hogy miben lehetek szolgálatára?

— A szerkesztőm azzal bizott meg, hogy figyeljem meg *Duse* Eleonorát előadás közben és irjam meg, hogy milyen a művésznő a kulisszák mögött. Ön segíthetne. . .

— De hiszen az ön cikke már készen is van.

— Hogy-hogy?

— Ugy, hogy *Duse* soha sincs a kulisszák mögött. Mikor a jelenését befejezte, azonnal besiet az öltözőjébe és mindaddig bent marad, amíg a következő jelenésére ki nem szölitják.

— Jóformán hát csakugyan igaza van. Arra a cikkecskére, amit a szerkesztőm kíván, nincs anyag. . . De mégis mondhatna tán egy pár jellemző vonást. . .

— Csak egyetlenleg jellemző vonása van, az, hogy előadás közben *senkihez sem szól egyetlen szót sem* s ha két jelenése közt nincs annyi ideje, hogy visszamenjen az öltözőjébe, akkor magába mélyedten áll a kulisszák mögött, rendezen annál az ajtónál, amelyen újra ki kell lépnie.

Csakugyan úgy volt, ahogy az impresszárió mondta. *Duse* a jelenésközöket ma este is az öltözőjében töltötte. A *Népszínház* igazgatója azt a tágas, szép öltözöt bocsátotta rendelkezésére, amelyben rendezen *Blaha Lujza* öltözik. Az ajtót, a művésznő kívánságára, két összesimuló függönyszárny zárta el a kíváncsi szemek elől. *Poroszolt* Kálmán azzal kedveskedett a művésznőnek, hogy egy velencei képet (*Duse* kedvenc városa) akasztalt fel az öltözőjébe s az öltöző asztalára egy szál kaméliát küldött. . .

A társulat valamennyi tagja, Duval Armandtól kezdve a legkisebb segédcsinészig olyan mély hődolattal viseltetik *Duse* iránt a színpalak mögött, mintha — fejedelemasszonyuk lenne. Lesik minden tekintetét és minden mozdulátát, vajjon nem parancsol-e valamit.

Jelenésközben való hallgatását csak két ízben törte meg a *Kaméliás hölgy* mai előadása a'att. Egy budapesti olasz ismerőst pillantotta meg a színpadon. Odament hozzá és így szólt:

— A budapesti olasz kör egy szép virágajándékkal lepelt meg. Olyan izgatott voltam, amikor átadták, hogy elfelejtettem megköszönni azoknak az olasz földieimnek, akik átadták. Kérjen tőlük bocsánatot a nevemben és mondja meg nekik, hogy nagy örömet okoztak vele. Köszönje meg figyelmességüket a nevemben.

Másodízben az ötödik felvonás megkezdése előtt törte meg a hallgatást. Még mielőtt felhuzták volna a vaslúggönyt, kiscielett a színpadra és végignézte, amint a nagy fehér ágyat igazítják oda, amelyben Gauthier Margit meghal.

Mialatt az ágyat igazították, *Duse* szemé megakadt egy aranysegélyzettel kivert, elegáns szekrényen, amelyet a színpad hátsó falához állítottak.

— Vigyék ki, vigyék ki! — szölit oda *Duse*. — Nem illik bele a felvonás szomorú hangulatába. Ilyen szekrény egy haldokló szobájába!

Kivitték a szekrényt és két egyszerű támlászekét tettek a helyére.

Ezalatt elkészült a széles, fehér ágy is. *Duse* maga igazította helyre a két nagy pelyhes vánkost és suhanással bent termett, magára rántotta a

könnyű fehér takarót s mialatt szellemszerű alakja eltűnt a nagy fehérségben, odaszölit az ügyelőnek: — Huzassa fel a függönyt!

. . . Gauthier Margit készen volt a halálra . . .

E. v. W.

MŰVÉSZET.

A király a Barabás-kiállításon.

Budapest, október 26.

A király ma megnézte a magyar mult egyik legnagyobb panteonját, a Barabás-kiállítást. Minő találkozás! Első Ferenc József, amint Görgey és Batthyány és Leiningen és Kossuth, Nagy Sándor és Pöltenberg arcképeit végignézte, amelyek mind abból az időből valók, amidőn a magyar trikolór heves tüzben állott szemben akétféjű sással. A király maga előtt látta azt a panorámát, amelyet ötven évvel, éppen ötven évvel ezelőtt a véraztatta magyar föld nyujtott. Minő emlékek kelhettek benne? Mire gondolhatott az első magyar miniszterelnök és az utolsó magyar vértanú arcképe láttára? Hisz azokra az a levegő vont szeled patinát, amely a magyar és osztrák ágyuk puskaporának füstjétől telített volt. A nagy mult tanui így találkoztak egy félszázad után. S a királynak bizonyára az jutott eszébe: Mennyire megváltoztak az idők!

A királynak mai látogatásáról a következőket jelenthetjük:

A király ma délután 2 órakor megjelent a Mücsarnokban, hogy megtekintse a Barabás-kiállítást. Váratlanul jött s a közönség nem értesülvén jöveteléről, a Mücsarnok előtti tér a rendes hétköznapi képét mutatta. Mindössze két lovasrendőr állott a Mücsarnok feljárója előtt.

Pontban két órakor érkezett a király gróf *Paar* Ede főhadsegéde kíséretében. A Mücsarnok feljárója előtt *Wlassics* Gyula kultuszminister, *Berzeviczy* Albert, a *Képzőművészeti Társulat* alelnöke, *Benkó*, a társulat igazgatója és *Telegy* Károly műtáros, továbbá a társulat választmányja, köztük gróf *Zichy* Jenő, *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Maszák* Hugó, Barabás veje stb. és *Hajós* segédtitkár fogadták.

A király az üdvözlést katonás tisztelességgel viszonozta és mindjárt *Wlassics* miniszter felé fordult, akit tudvalevőleg a minap baleset ért, mely alkalommal megsérült a lába.

— Hogy van a lába? — kérdezte a király.

Wlassics miniszter válaszára, hogy már meggyógyult, örömet fejezte ki a király.

Az előcsarnokba érve, *Wlassics* miniszter bemutatatta a királynak *Maszák* Hugót és nejét, aki leánya Barabásnak. A király mosolyogva mondta *Maszáknak*:

— Nagyon jól ismertem kedves atyját. A régi jó időkből.

Azután belépett az első terembe és rögtön a képek megtekintéséhez látott. *Telegy* Károly műtáros kalauzolta, aki tanítványa lévén Barabásnak, az egyes képek történetére vonatkozólag s a művész személyéről sok józú ötletet mondott a királynak, melyeket a király mosolyogva hallgatott.

Amint az első nagy teremben körülnézett, így szólt:

— Sok ismerős kép van itt. Hol vannak ezek a képek rendszerint? — kérdezte.

— A Nemzeti Múzeumban, van a felelet.

Igen tetszett ő Felségének *Abrecht* főherceg képe.

— Kitűnően sikerült — mondotta.

Meglepve pillantotta meg a saját ifjúkori arcképét.

— A saját képem!? — szólt csodálkozva. — Nem emlékszem, mikor ültem hozzá.

— Pedig ilt hozzá Felséged, — felelt *Telegy*

— de oly rövid ideig, hogy valóban nem esoda, hogy elfeledte. Másfél óra hosszat ilt hozzá Felség és a többit emlékezet után festette Barabás.

Mikor *Batthyány* Lajosnak gróf *Batthyány* Elemér tulajdonában levő arcképét meglátta, rögtön felismerte.

— Ez *Batthyány* Lajos képe! — mondotta.

Mindjárt utána *Falk* Miksa ifjúkori arcképét pillantotta meg a király. Mosolyogva szólt:

— Ez *Falk*. Még ma is hasonlít!

A király végignézte az összes képeket s többször egy-egy érdekes megjegyzést tett. Egy parasztlétképet előtt így szólt:

— Ezzel a generál ritkán foglalkozott Barabás.

Az aradi vértanú-tábornokok előtt hosszasan időzött a király, sőt *Leiningen* tábornok arcképét ismételtlen megtekintette. De csak *Görgey* ősmerte fel.

Diosérte a Barabás nejét ábrázoló egyik portrét is. Nagyon tetszett a királynak a Rembrandt- és

Van-Dyck másolatokban megnyilatkozó nagy erő és a női arcoképekben előmlő finomság.

A Lánchíd alapkőletétől ünnepét megőrkítő képet hosszasán nézte a király és rögtön ráismert rajta *Károly főhercegre*, aki őt ezen az ünnepen képviselte. *Barabásnak* erről az aktusról készített vázlatát azonban perspektívás szempontjából sokkal jobbnak ítélte a király.

Ezután az akvarell-képeket és rajzokat nézte meg. Itt különösen a tenger-képek köztűtt lefigyelmét. Megjegyezte, hogy a rajzok nagy gondal és szeretettel végzett munka produktumai. Ugy a magyarországi, mint az olaszországi akvarellek nagyon tetszettek a királynak. Egy bártfai tájkép előtt megjegyezte:

— A királyné nagyon szeretett Bártfán időzni.

Az apróbb rajzokra megjegyezte, hogy nagy művészettel, gondal és precizitással vannak megcsinálva. *Wlassics* miniszter erre így szólt:

— Bizony a modern szecesszionista urak tanulhatnának tőle.

Mire a király *elvető kézműdolattal* mondta:

— Nem tudnak rajzolni.

Végignézte a Barabás-kiállítást, átment a király a *Molnár József* képeiből rendezett kiállításba. Az itt kiállított képeket is apróra megnézte.

— Mikor halt meg Molnár? — kérdezte.

— Tavaly, felség.

— Eladók ezek a képek?

— Igen, felség. *Klotild* ő fonsége nagyobb összegért vásárolt képeket. De a közönség nem igen vesz.

— Nagyon csodálom, hogy ennyi szép képek nem akad vásárló közönsége.

Mikor az összes termeket végigjárták, kifelét tartott a király és így szólt:

— Nagyon köszönöm urak a szives fogadtatást.

Igen szép volt. Mikor lesz a legközelebbi kiállítás? — Novemberben, felség, — mondott bucsuzás közben *Telepy*.

Ekkor már kiérték a külső előcsarnokba. Itt megragadta a király figyelmét a szemben épülő milenniumi emlékmű.

— Nagyméretű lesz, ugyebár? — kérdezte.

— Igen, felség.

Vagy háromszáz főre menő közönség várta már a királyt, mikor tíz perccel három előtt a közönség éljenzése közben kocsjába ült és *Paar* gróffal együtt elhajtatott.

Ő felsége a létesítendő Barabás-szobor céljaira 200 forintot adományozott.

VIDÉK.

— (Pestvármegye közigazgatási bizottsága) november hó 9-én délelőtti 10 órakor a megyehaza dísztermében tartja rendes havi ülését. Az ülésre szóló meghívókat ma küldték szét.

— (Felfüggesztett községi bír.) Újpest községnek ismét megvan a szenációja: a bírót, *Acz Lászlót*, a monori főszejelbíró hivatalától felfüggesztette. A felfüggesztésnek az oka az, hogy a kispesti polgárok néhány évvel ezelőtt maguk közt gyűjtést indítottak egyik utca rendezésére s a begyűlt összeget a költségek fedezésére átadták a bírónak. *Acz László* községi bírónak azonban az utca rendezés folytán felmerült költségeket a község pénztárából is kifizette. A felfüggesztett bírót most *Arvai József* törvénybíró helyettesíti.

SPORT.

Bécsi löversenyek.

(Hatodik nap.)

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Bécs, október 26.

A Freudenan végre visszanyerte eredeti, régen megszokott formáját unalmas, érdektelen versenyekkel, amelyek olyan nagyon elütnek egy-egy budapesti versenynap eseményeitől, mint egy nagy klaszikus verseny a legközségesebb eladó handikeptől. Nyolc versenyben 41 lovat Alag is látta együtt egy napon a startnál, ha az urlovasok nem lennének olyan okosok és csak hat versenyt tartának egy napon; a versenyző lovak klasszisa is hagyott az eddigi napok eredményeiből képest elég kívánni valót.

A Primás II. versenyben nem indult *Mindegy*, hanem helyette istállótársa, *Leader*, ez azonban éppen legutolsó lett *Vitó*, *Pharao* és *Vert Vert* mögött, a szőpnek ígérkezett októberi verseny pedig gyöngye kis match volt, amelyben *Rio Tintonak* nem volt nehéz elkantereznie a *Springer* dress előtt. Egyetlen szép verseny volt a nagy őszi akadályverseny.

Itt láttuk ismét *Hableányt*, a híres badeni nyerőt, de most *Buda* leverte s ő csak második lett. Badeni konkurrencie, *Peterzell* azonban ma is mögötte érkezett be.

A mai nap részletes eredményei a következők:

I. Háróméves nyeretlenek gátversenye. Díj 1800 korona. Távolság 2400 méter. Miklósfalvi mén *Junius* (*Wheeler*) első, Okolicsányi E. Drávaja második, Miklósfalvi mén *Tartuffeje* harmadik. Azután *Berenice*, *Da capo*. Itélet: Könnyen 3 hossal nyerve, fejhosszal harmadik. Totalizátor: 5 : 8. Helyrefogadások: I. 25 : 33, II. 25 : 122.

II. Kétévesek versenye. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. *Baró Üchtritz Zs. Maxia* (*Sharpe*) első, *Dreher Jenő* Marchionessje második, *lovag Lederer S. Ritka* II-je harmadik, azután *Allerweil* fiúel, *Rába*, *Gayette*, *Hardy*. Itélet: Könnyen 2 hossal első, fejhosszal 3-ik. Totalizátor 5 : 10. Helyrefogadások: I. 25 : 29, II. 25 : 29, III. 25 : 30.

III. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. *Péchy Andor Destillateurje* (*Sharpe*) első, gr. *Károlyi I. Yorkja* második, *Mr. George P. Trioleje* harmadik. Azután *Szaszély II*. Itélet: Könnyen három hossal első, fejhosszal harmadik. Totalizátor: 5 : 7. Helyrefogadások: I. 25 : 33, II. 25 : 37. A győztest megvette *Mr. Newmarket* 6000 koronáért.

IV. Primás II. verseny. Díj: 8000 korona. Távolság: 2800 méter. *Baró Harkányi I. 4é*, pm. *Vivója* (*Wilton*) első, *Péchy A. 3é*, pm. *Pharaoja* második, *Ottó főherceg 4é*, pm. *Vert-Vertje* harmadik. Azután *Leader*. Itélet: Biztosan fél hosszal első, őt hossal harmadik. Totalizátor: 5 : 16. Helyrefogadások I. 25 : 31, II. 25 : 31.

V. Kétéves nyeretlenek eladóversenye. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. *Mr. Lincoln Orkánja* (*Poole*) első, *Gutmann M. Isalcoja* második, gróf *Sztáry J. Álomja* harmadik. Azután *Dubarry*, *Melella*, *Romulus*. Itélet: könnyen 3/4 hossal első, egy hossal harmadik. Totalizátor: 5 : 31. Helyrefogadások: I. 25 : 59, II. 25 : 43. A győztesre nem volt ajánlat.

VI. Nagy bécsi akadályverseny. Díj 10000 korona. Távolság 6400 méter. *Herceg Auersperg F. Budája* első, Miklósfalvi mén *Hableánya* második, *Ottó főherceg* *Trialja* harmadik. Azután: *Peterzell*, *Alár*, *Conjuror*. Itélet: két hossal nyerve, 10 hossal harmadik. Totalizátor: 5 : 36. Helyrefogadások: I. 25 : 55, II. 25 : 76.

VII. Kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. *Mr. Oberweiden Carmaja* (*Barber*) első, *lovag Lederer S. Allenconja* második, gróf *Bathányi Gourganineje* harmadik. Azután *Baranya*, *Antigone*, *Hinderniss*. — Itélet: Könnyen háromnegyed hossal első, 1/4 hossal harmadik. Totalizátor: 5 : 50. Helyrefogadások: I. 25 : 55, II. 25 : 32, III. 25 : 43.

VIII. Októberi verseny. Díj 3000 korona. Távolság 1600 méter. *Baró Harkányi J. Rio tintoja* (*Wilton*) első, *baró Springer G. Jane Eyreje* második. — Itélet: Könnyen 6 hossal nyerve. Totalizátor: 5 : 6.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A komáromi sikkasztó. *Tóth Benő*, városi pénztárnok felett, ma ült törvénnyel a komáromi törvényszék, melynek ítélőtanácsa a következőképpen alakult. Elnök: *Pulay Géza* törvényszéki elnök, szavazó bírák: *Makk József* és *Borscsényi Béla*. A vádhatóság dr. *Kenedi Imre* ügyész képviselte, a vádlottat dr. *Mihola János* védte. A tárgyalási termet szufalásig megtöltötte az érdeklődő közönség. *Pulay* elnök példás rendben és nagy tapintattal vezeti a tárgyalást és a formalitásokon elintézése után vádlottat szólítja. *Tóth Benő* eladja, hogy a sikkasztásban évek óta alig állotta magát valami. Az ellenőrzés hiányossága egyre arra buzdította, hogy ne álljon meg azon az uton, amelyre már lépett. 1892-ben sikkasztotta el az első közpénzt és a hiányt a kereskedőktől már előzőleg kapott ideiglenes nyugtákkal helyettesítette. Ily módon a költségvetésnek mindig szoid és realis szint tudott adni és évekig nem lehetett a hiányt felfedezni. Így szaporodtak a sikkasztott összegek évről-évre, az egyik bűnön szerzett forint a másikat kívánta meg, a könnyen szerzett pénz pedig felébrészlette benne a költségeket vagyat. 1849-ben már 18.000 forintra szaporodott fel a sikkasztott összeg.

— Hova fordította ön ezt a rengeteg összeget? kérdi a tárgyalást vezető *Pulay Géza*, elnök. — Egy részét a növevőremnek adtam, másik részével édesanyjamat támogattam. Hétszáz forintot juttattam nekik a pénzből — felelt megindultan a vádlott. Szegény fiú voltam, deakkoromból háromezer forint adósságot hoztam magammal.

A vádlott a sikkasztás felderítésekor csak 18.000 forint vallott be, most már 33.691 forintról beszél, de nem ismeri be a vizsgáló-bizottság által 42.000 forintban megállapított hiányt.

A vádlott kihallgatása után a tanukra került a sor.

Az első tanu dr. *Vásárhelyi Domokos* városi tisztviselő, aki határozottan azt vallja, hogy minden pénztárvizsgálatnál jelen volt s szabályszerűen járt el. Ha máris megtörténtek ezek a

dolgok, az esakis abból magyarázható meg, hogy nem tékel szerint, hanem ötletszerűen tett kutató próbákkal vizsgáltak.

A második tanu, *Táray József*, volt polgármester, aki negyven évi érdemes szolgálat után; a sikkasztás napfényre került idején adta be lemondását. Az ősz polgármester, akit valóságos *Tóth Benő* bűnös manipulációi sodortak le helyéről, azt mondja, hogy minden bajnak kutterfórást abban látja, hogy *Tóth Benő* iránt mindenki a legnagyobb bizalommal viseltetett. Senkinek, tehát neki sem lehetett a legkisebb gyanuja a pénztáros ellen. Bámulatos raffiniérálval és az alakosdásokhoz való páratlan szakértelemmel lehetett csak így bekötni az ellenőrzésre hivatottak szemét. A törvényszék a többi jelentéktelen vallomást névó vádlott meghallgatása után *Tóth Benőt* bűnösnek találta a sikkasztás büntetében és nyolc évi fegyházra ítélte.

§§ Megint *Petőfi*. A sajtóbírósnak ugyancsak sok a dolga azokkal a szocialista újságokkal, melyek a *Petőfi-ünnep* alkalmával osztálygyűléltre igazlatok. Ma újra a *Népszava* cikke miatt ült össze az esküdtesték, amely előtt *Hausstein Henrik* és *Garbai Sándor* költőművelőnek felelnek a *Beim Petőfi-Denkmal* és a *Geht dich nicht an!* című cikkekről. A bizonyítási eljárás során kiderült, hogy a *Népszava* megint strohmannokat állított a törvényszék elé, minek következtében az esküdtestársak a vádlottakat kénytelen volt felmenteni.

§§ Második *Seper Kajetán*. *Seper Kajetán* után dr. *Goldner Adolf*, a budapesti szocialisták állandó képviselőjelöltje az, aki a kispesti bírónak kellemetlenkedett. Dr. *Goldner* nem volt válogatós a címzéseken sem s egyizben részeg disznónak titulálta s vérséssel fenyegette a bírót. *Acz László* hatóság elleni kihágást látott ebben a címzésben s *Goldner* feljelentette a járási főszejelbíróval. A főszejelbíró tárgyalást tűzött ki, melyen *Goldner* nem contumaciám huszonöt forint pénzbüntetésre ítélték. Az ítélet ellen dr. *Goldner* felebbezett s felebbezésében azt írta, hogy *Ivánka Pál* szejelbíró egy kis praktikkával megghamisította a jegyzőkönyvet. Az ítéletet megváltoztatta ugyan a felsőbb fórum, de a főszejelbíró, akinek tudomására jutott a felebbezésben foglalt vád, nyilvános rágalmazásért panaszt tett *Goldner* ellen. A büntetőtörvényszék ma délelőtti tárgyalta az öt estendő óta huzódó pört, melynek során *Goldner* kijelentette, hogy ő nem akarta a főszejelbíró becsületében megsérteni s a meghamisítás kifejezést is csak azért használta, mert a jegyzőkönyvet úgy vetették fel, mintha ő makacságból nem jelent volna meg a tárgyaláson, holott ő azért nem ment oda, mert az idézés családjenek kézbesítették, aki elfeledte azt neki átadni. *Ivánka Pál* e nyilatkozat dacára is fenntartotta a panaszt s így a törvényszék rágalmazói vétsége miatt hetven rinyi pénzbüntetésre ítélte a vádlottat.

§§ *Jäger Lidi*. *Jäger Lidi* az so bizonyos alma, amely nem esett messze a fájától, merthogy *Jäger Lidi* nem más, mint *Jäger Mari* leánya, aki most ugyanazon a helyen, a vádlottak ugyanazon padján ül, amelyen valamikor édes anyja. *Jäger Lidi* lo-pással vádolja az ügyesség, amely kiderítette róla, hogy egész tolvajbandának volt a vezére. A szegedi törvényszék előtt azonban *Jäger Lidi* tagadta a terhére rótt bűncselekményeket és avval védekezett, hogy ő csak áldozata annak a rossz hírnek, amelyet anyja csinált a családnak. A törvényszéknek nem imponált ez a hangulatos védekezés s így két hónapi börtönrre ítélte a vádlottat.

TÁVIRATOK.

Marseille, október 26. A *Dorothea* osztrák gőzbeszénkamrájában történt gázrobbanás következtében hét matróz megsebesült, közülük három halálosan.

Közgazdasági táviratok.

Frankfurt, október 26. Arfolyamok októberre. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 230.40. Osztrák-magyar államvasut 139.10. Déli vasut —. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék 92.95. *Laura*-kohó 246.80. *Harpeni* 495.95. *Discont* 190.90. *Alpesi* —. Bécsi bankgyejesület —. Szilárd.

Berlin, okt. 26. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Négyezszázalékos magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 230.60. Osztrák-magyar államvasut 139.25. Déli vasut 31.75. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.55. *Buschtehrad* —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) *Lombard* —.

New York, október 26. *Liszt* helyben 2.80. *Buza* októberre 75.3/8, decemberre 75.3/8, márciusra —. májusra 79.3/8. *Tengeri* májusra 40.3/8. *Tengeri* júniusra 39.3/8.

Chicago, október 26. *Buza* decemberre 70.3/8, *Tengeri* májusra 33.3/8.

New York, október 26. (Értéktőlzsdé.) *Váltó* Londonra 4.867%. *Váltó* Berlinre 95. —. *Ezüst* 57.3/8.

Nyíltér.

KLEIN-SCHLEG ELYSE ALGLOBE PÉZSÉB

Sárosmegye közgyűlése.

Eperjes, október 26.

Sárosvármegye törvényhatósági bizottsága Eperjesen október 23-án Szinyei-Merse István főispán elnöke alatt tartott rendes évnegyedi közgyűlésének hiteles jegyzőkönyve szó szerint való szövegében így hangzik:

Jegyzőkönyvi kivonat:

Főispán ur ó máltósága az előzői székét a vármegye alispánjának átengedvén s a tereméből eltávoztván, tárgyalatot a vm. tiszti ügyésznek folyó évi október hó 20-án 2154 szám alatt kelt előterjesztése, melyben a vármegyei árvászek megbízása folytán előterjeszté, hogy a *Hazánk* című napilap folyó évi október hó 18-iki számában a *Sárosi árvászek botránya* cím alatt egy vezércikk jelent meg s egy nyílt levél tételt közzé, mely a tékozlás miatt gondnokság alá helyezett *Berthóty* Báláné született *Berthóty* Jolán vagyona kezelése körül a vm. árvászek részéről elkövetett súlyos törvénysértéseket zsarolásokat és sikkasztásokat hosszú sorozatban panasolja el.

A nyílt levél aláírójaként szereplő *Schneider* né született *Berthóty* Jolán, nem törvényes házastarsa a jogerős ítélettel perlekedési tébolyban szenvedőnek nyilvánított *Schneider* Gyulának s így őt a *Schneider* név meg sem illeti.

Bár *Schneider* Gyulának perlekedési tébolya vármegyéinkben közismertü, — s bár mindazon intézkedések, amelyeket a vármegyei árvászek *Berthóty* Báláné alatt közölgöz fogantatosított — a nagyméltóságú m. kir. belügyminisztérium mint III-adi foku hatóság jogerős határozatain alapulnak, — tehát ezektől eltérni a vármegyei árvászek jogosítva sem volt, mindazonáltal szemben azon súlyos vádakkal és rágal-makkal, amelyeket az említett nyílt levél és a *Hazánk* vezércikke a vármegyei árvászek ellen szór, ez utóbbi e hónap 19-ikén tartott teljes ülésében elhatározta, miszerint a való tényállást szárazon feltüntető s okmányokkal igazolható alatti nyilatkozatát a *Hazánk* című napilapban közzététeti, a *Hazánk* felelős szerkesztője és kiadója, valamint *Berthóty* Jolán ellen rágalmazás és becstelésértés miatt a sajtóper megindítja, — egyúttal pedig alkalmat kívánván nyújtani a legszigorubb vizsgálat fogantatosítására, önmaga, vagyis az árvászek összes tagjai ellen a fejelelmi eljárásnak elrendelését a törvényhatósági közgyűléstől kérémezi.

S előzetelt ezzel kapcsolatban *Bánó Árpád* felső-tarcai járási főszolgabíró által benyújtott kérvény, melyben azon ókni fogva, hogy a vád alapját képező cselekmények idejében az árvászeknek ő is tagja volt s mert a vád a főszolgabírák ellen is irányul, mindkét minőségéből kifolyólag a fejelelmi vizsgálatnak önmaga ellen való elrendelését kérémezi.

15856, 15908, 16007.

181.

Bornemisza Lajos, *Bánó Iván* és *Ghállány József* bizottsági tagok felszólalásai után a törvényhatósági bizottság a jelenlevő 179 bizottsági tag egyhangu, lelkes hozzájárulásával a vm. állandó választmány alábbi határozati javaslatát fogadta el:

A vármegye közönsége az előterjesztett ügyiratokból a tényeknek következő állásáról szerzett meggyőződést:

Berthóty Báláné szül. *Berthóty* Jolán 1887. évi decemberben eltávozott férjének, *Berthóty* Béla *Berthóty* birtokosnak hazából, nála hagyta *Elek* és *Gizella* nevű gyermekeit és *Schneider* Gyula sírkövi lakoshoz költözött, akivel azóta együtt lakik. *Berthóty* Béla azonnal megindította neje ellen a tékozlás alapján való gondnokság alá helyezési eljárást s egyúttal a vagyonzárlat elrendelését is kérte. Az eperjesi kir. törvényszék alaposnak találván a keresetet, elrendelte a zárlatot s utasította a nagy-vitezi birtok haszonbérletét, hogy az esedékes haszonbért ezuttal Sárosvármegyei árvászekéhez fizesse. A zárlati kezelés az 1888. év elejétől az 1894. év augusztus haváig tartott, amikor is a magyar királyi Kuria *Berthóty* Jolánt tékozlás miatt gondnokság alá helyezte, az indoklásban különösen kiemelve, hogy a gondnokolt férjének hazát elhagyván, egy idegen férfi házához költözött s erre nagyobb mérvű váltókötelezettséget vállalt, mely körülményben a m. kir. Kuria 5929/1894. számú ítéletében a tékozlás tényét ismerte fel.

A zárlati kezelés alatt az árvászek arra szorítottak, hogy a haszonbérletet megszüntesse, az akkortájt esedékesé vált regále-kartalánitást felvitte s a nagy-vitezi birtokot néve a haszonbérlet szerződést megújította. Ezen gazdálkodás folytán s egy időközben eszközölt erdőeladásból mintegy 5—6000 forint gyűlt össze az árva-pazarban. *Berthóty* Jolán — bár ehhez kétségtelenül joga lett volna — ezen időszak alatt az árvászek től pénzt egyszer sem kért. Az árvászek nem érezték magát indítatva, hogy *Berthóty* Jolának a zárlati kezelés tartama alatt hivatalból pénzt kinaljon, mert ugyis tudta, hogy szükségleteiről *Schneider* Gyula gondoskodik és hogy a gondnokolt egyetként is hitelet értekesíti.

A gondnokság alá helyezés ténye azonban szükségessé tette, hogy *Berthóty* Jolán összes vagyoni és személyi ügyei teljes szabályozást nyerjenek.

nek. Meg is indultak e tekintetben a tárgyalások, melyeknek lefolyása után az árvászek 11,117—1895. szám alatt kelt végzésével minden kérdést szabályozott. Ezen határozat több több rendbeli módosulást szenvedett a felsőbb hatóságok részéről, még végre ismételt póteljárások után a 24,732/1896., 12,316/1897., 115,719/1897. szám alatt harmadfokban hozott belügyminiszteri határozatok végleg rendezték az ügyet s azoknak hatálya alatt áll az ma is.

E szerint *Berthóty* Jolán, a *Berthóty* ingatlan kezelését férjének, *Berthóty* Bélának volt kénytelen átengedni, aki a b. ok jövedelmét kiskoru *Berthóty* Elek és *Gizella* tartására fordítja, ellenben *Berthóty* Jolán a maga és *Schneider* Gyulával való együttélése alatt született, de a férje nevét viselő kiskoru *Berthóty* Gyula, *Zsófia*, *Tibor*, *Helén* és *Elza* eltar-tására évi 1000 frt járadékot kap az árva-pazarból, azonkívül pedig berendezkedés címén, egyszer s mindenkorra 1000 frt lett neki kifizetve.

Ezen intézkedés oka az, hogy *Berthóty* Jolán vagyonának tiszta jövedelme csak évi 5—600 forint tesz ki s hogy eltartására évi 1000 forint legyen fordítható, az évi jövedelmelet a krabbí megtakarításokból kellett pótolni, valamint ezen tartalékból kellett fedezni a berendezkedési költséget és a gondnokolt különböző tartozásait, melyek között tekintélyes összegre rugnak azon bélyegzeleletek, melyek *Schneider* Gyula által készített különböző beadványok után merültek fel. A hatóságok, midőn a korábbi jövedel-met ki nem adta, azon tekintet vezérelte, hogy tékozlónak nagyobb összeget egyszerre nem lehet rendelkezésére bocsátani. — Azért a korábbi meg-takarításokat évenként a nagyobb járadék kiszolgáltatása által juttatja a gondnokolt kezeihez.

Bármennyire okadatoltnak mutatkozik is a hatóságok intézkedése, *Berthóty* Jolán, illetve *Schneider* Gyula abban meggyugodni nem tudott. Miután rendes felelbeszést uton célt érni nem tudott, miután gondnokság megszüntetését újabb is megkísérelte és célt nem ért, mert a kassai kir. törvényszék, mint delegált polgári bíróság 830—1899. sz. jogerős ítéle-tével a gondnokság további fenntartását elrendelte, az akkor fennállott *Sárosmegyei Közlöny* hasábjain a hir-lapi megfélemlítés eszközéhez folyamodott, több rend-beli sértésekkel illetvén Sárosvármegyei árvászekét. Ennek folytán Sárosvármegyei árvászeké *Schneider* Gyula ellen a kassai kir. törvényszék, mint sajtóbírószék etőt megindította a sajtóper. A kassai kir. törvény-szék, mint sajtóbírószék vizsgálóbírája *Schneider* Gyulát ezen és több más ügyből kifolyó bünpör során az 1898. év elején vizsgálati fogságba helyezte. A vizsgálati fogság ideje alatt felmerült annak szük-sége, hogy *Schneider* Gyula elmebeli állapota meg-figyeltessék, minek folytán a Budapesti gyűjtőfogházba bezárították. *Schneider* Gyulát, aki az összes bead-ványokról a felelősséget elvállalta, a budapesti gyűj-tőfogház orvosai, valamint az igazságügyi orvosi tanács perlekedési tébolyban szenvedőnek és cselekményeit ezen elmeabjáról elkövetetnek nyilvánították. Ennek folytán a kassai kir. törvényszék 8233/1898. sz. alatt kelt végzésével ellene a további eljárást be-szüntette s szabadlábra helyezte.

A vizsgálati fogságból való szabadulása után *Berthóty* Jolán neve alatt újra beadványok kerültek az árvászekhez, melyekben a régi modorban a régi vádak foglaltatnak. Ezek folytán az árvászek mer-bizta a sírkövi járás főszolgabírát, nyomozni ki, hogy ki ezen beadványok szerzője? egyúttal utasi-totta a főszolgabírót, hogy azon esetre, ha *Schneider* Gyula a szerző, figyelje meg őt rendszerileg, hogy az igazságügyi orvosi tanács által megállapított elme-baja nem köz-vagy önvészélyes-e, mely esetben az árvászeknek az 1877. évi XX. t. c. 23-ának a) pontja értelmében hivatalos kötelessége a gondnokság alá helyezési eljárást szorgalmazni.

Ha azonban *Berthóty* Jolántól erednek a bead-ványok, ellene a k. b. t. k. 46. §-a alapján az eljárást indítsa meg.

Mindezekből teljes beigazolást nyervén azon körülmény, hogy a vármegyei árvászek *Berthóty* Jolán vagyonának kezelése körül mindenkor szabály-szerűen és lelkismeretesén, a gondnokolt érdeket szem előtt tartva, járt el s hogy azt a nyílt levélben foglalt alaptalan vádak és ragalmak a leltárolásból sem illetik, ezen hamis vádak a vármegye közönsége meggyőződéssel utasítja vissza, helyeslő-dik tudomásul veszi az árvászeknek a sajtóper meg-indítása iránt tett inékedését s a legkebbebb okot sem látván fenntörni arra, hogy az árvászek által önmaga ellen kelt fejelelmi eljárást elrendelje, az előterjesztett kérelemnek helyt nem ad.

Egyúttal megkötözésének ad kifejezést a felett, hogy egy fővárosi napilap ily képtelen ragalmakat tartalmazó beadványt lapjában nemcsak közzétesz, de annak teljes hitelet adva, azt ily nemtelen támadás intézésére eszközül használja fel.

Mint hogy ezen aljas ragalmak és nemtelen támadás nemcsak a vármegyei árvászekét, de a vármegye egész tisztikarát és főispánját és közveve a vármegye közönségét is érintik és sértik, a vármegye közönsége az árvászeknek ezen ügyben tanusított lelkismeretes és helyes eljárása feletti elismerésé-nek s a megragalmazott árvászek és vármegyei tisztikar iránti teljes bizalmának ad kifejezést.

Közszíntelenen áll főispánja ellen tendencio-zusan intézett ezen nemtelen támadások egész sorozata által készitve elérkezettnek látja végre az időt arra nevezni is, hogy azok ellenében állást foglaljon s ezen indoklásból kifolyólag megragadja az alkalmat arra nevezni, hogy csakis a haza s vármegyeje javát önzetlenül előmozdítani törekvő főispánja iránti bizalmának és ragaszkodásának ezuttal is kifejezését adjon.

Tekintettel a támadás nyilvános voltára ezen határozatnak a vm. hivatalos lapja, valamint a *Hazánk* és más fővárosi napilapokban való közzétételét alhatározta.

Miről átirat utján a vm. főispánját, valamint jegyzőkönyvi kivonaton a vármegye alispánját és árvászekét értesíti.

Jegyzette s kiadta:
Bánó Aladár,
vm. főjegyző.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Napirend.

Naplór. Péntek, október 27. — Római katolikus: Szabina vt — Protestáns: Szabina. — Görög-orosz: (október 15.) Lucian vt. — Zsidó: Markhszvan 23. — A nap két óra 22 perckor. — Nyugszik 4 óra 45 perckor. — A hold két éjjel 12 óra 5 perckor. — Nyugszik dél-után 1 óra 5 perckor.

A miniszterek nem fogadnák.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor a régi városházban.

Művészeti bonctani előadás az üllői-úti I. bonctani intézetben este 6 órakor.

Ellenőrzési szemlék. A honvédségről a 18. gyalogezredhez tartozókkal. A közös hadsergenél a 48. gyalogezredhez és a II. vonatezred 1888. és 1890. évben besorozott legénységével.

Tandokozás a földmívelésügyi minisztériumban a közérdeklő öntözö-csatornák létesítéséről.

Az országos iparügyesület össülése d. u. 5 órakor az egyesület helyiségében (Uj-utca 4. sz.).

Nemzeti múzeum: Régiságtára, nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Iparművészeti múzeum zárva.

Wagner-kiállítás a Nemzeti Szalon termeiben (Ferenciek-tere 9. sz.) nyitva egész nap. Belépő-díj 20 krajcár.

Barabás-kiállítás a városligeti Múzeumokban, nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig. Belépődíj 30 krajcár.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és d. u. 3—5-ig.

Országos Képtér az Akadémiában, nyitva délelőtt 9—1-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—1-ig és este fél 7-51 fél 9-ig.

Közeledési Múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és d. u. 3—5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—8-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyűjteménye nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Allandó kiállítás. kereskedelemtörténeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ibar központi bazár. Kerepesi-út 22. I. emelet délelőtt 8-tól déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános sajtókönyvtár, Kerepesi-út 20. ezám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folles Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapest kávéház. Andrásy-ut, Rácz Laci híres zenekara.

Miakts M. bor és sürosarnoka az Urania színház mellett Kerepesi-út 19. naponként zeneestély. Saját termései borok.

Jahn Ede. Terézvárosi Filseni sürosarnokában Andrásy-út 44. Naponta éjszakai.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Panda Marci hangversenye.

Putzer-pince Deák-ter mellett a pince ét-terekben Schrammel és Boros Miksa és Kiss Ferkó híres szólíták hangversenye.

Wekerle kávéház. Kerepesi-út. Veres Sándor daltársulatának hangversenye.

Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság Hetenként kétszer katonazene.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkifináltabb erdélyi ételek és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölygek által.

Margithid-kávéház. Lipót-körút 2. sz. Balogh Lajos és Dobronyi Géza zenekara hangversenyez.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerekpárterem.

Magyar Színház-kávéház. Wesselényi-utca 51. naponta Dankó Fista híres magyar daltársulata.

Gar brinus. Nagy sürosarnok Erzsébet-körút 27. Naponta katonazene-hangversenye. Szabad bemenet.

Orient kávéház. Kerepesi-út. Csóka József zenekarának hangversenye.

Keleti kávéház. Dankó Gábor margitszigeti zenekarának hangversenye. Minden este Szulami.

Vanek kávéház. Csömör-út 13. sz. alatt minden kedd, csütörtök és vasárnapon „Közdíjtolképek” változatos műsorral.

Orthon kávéház Kerepesi-út Farkas Pali zenekara.

Klotild kávéház Lipót-utca katonazene.

Bodega-pince, újonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Margit-park kávéház Budán a Margit hid mellett Pécsi Pego Károly zenekarának hangversenye.

Kerekpáriskola. Legnagyobb és elegáns berendezéssel Révay-utca 18. szám alatt. (Dónes és Társa tulajdonosok.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Chrysanthème. Polemizálni ugyan nem nagyon szeretünk ezen a helyen, de ön oly óriási ambícióval védi meg a magyar színésznőket Sarah Bernhardt és Duse ellenében, hogy néhány szóban fel kell önt világosítanunk. Ha valakinek valamiről valamelyes véleménye van, ez még nem jelenti azt, hogy az ellenkező véleményen levők „izléstelen emberek.” Annyi okos ember, annyi hozzáértő boucolta, tanulmányozta, méltatta már a két nagy tragika művészetét, hogy igazán elég volt már. Ha ezeket megszerzi régi lapokból, majd be fogja látni, hogy emberek nem oly végtelenül ostobák, amikor Sarah-t megnézik. Higgye el, nehéz a világot oly nagy stílusban becsapni. Ha Sarah nem érne annyit, mint amennyire becsülik, már régen megunta volna a publikum. Egyébként tisztelet az ön véleményének. Az is jogosult. Csak ne haragudjék oly nagyon az ellenfeleire.

N. J. Hidas-Kürth. 1. Magánosok csak akkor nyithatnak iskolát, ha erre oklevéllel képesítve. Az intézet szerkesztését és tantervét azonban kötelesek a tanterületi iskolai tanács utján a kormányknak bemutatni. 2. Az államsegélyért folyamodni kell a miniszteriumhoz. 3. Ha a magániskoláról kiderül, hogy zugiskola, azt bezárják, a szerződött tanítónak csak az iskola tulajdonosa ellen lehet kereseti joga. Ahhoz semmiféle jogigénye nincs, hogy a község, ha ott rendes iskolát létesítenek, alkalmazza. Ha megválasztja tanítónak, az ő szerződése, ha nem, az is az ő baja. 2. Arra nem vállalkozhatunk, hogy Önnek egy más újság vezérékkel megmagyarozzuk. Kérje ezt az illető lap szerkesztőségétől. 4. Azt az első előadást annak idején Hajdu Miklós kollegánk méltatta lapunkban. 5. Azok a szempontok, amelyeket Ön említ, teljesen fölöslegesek voltak, nem is vesszük őket tekintetbe.

Csilleg. A honosítás iránti kérvény azon törvényhatóság első tisztviselőjéhez (alispán, polgármester) nyújtandó be, amelynek területén a folyamodó lakik. Mellékelni kell: a nagykorúsági és illetőleg önállósági bizonyítványt, a születési bizonyítványt; hivatalos igazolást annak, hogy valamely magyarországi község kötelekbe föl van véve, illetőleg felvétele kilitásba helyzetet; igazolása annak, hogy öt év óta megszakítás nélkül magyar területen lakik, feldétlen életű, van vagyona vagy keresete s hogy öt év óta adót fizet.

Névváltóztatás. 1. Attól függ, mennyi munkája van az illetékes hatóságnak. Rendes viszonyok közt 1 forint 50 krajcár a díja. 2. Ha az illetékes közigazgatási hatóság (alispán, polgármester, főszolgabíró) előtt több tanu eskü alatti vallomással be tudja igazolni, hogy az anyakönyvvezető annak idején tévesen jegyezte be a keresztnevet, akkor esetleg elrendelheti az anyakönyve kiegészítését. A keresztnévet különben megmagyarosítani nem lehet. 3. Sorsjegyeiről a napokban a megfelelő rovatban kap értesítést.

Fogadás 25. A kérdésnek az volna a legkorábbi megoldása, hogy ha ön, mielőtt látogatását tenné, levélben engedelmét kérné erre a szülőktől. Ha megkapja az engedelmét, elmegy a házhoz, ha nem, egyszerűen visszazónázik abból a városból. Mi az előzmények után azt hisszük, hogy az engedelmét egészen biztosra veheti.

L. A. Balaton-Szent-György. 1. Negédes körülbelül azt jelenti, mint az a másik jobb magyar szó: rártartós. 2. III. Rákóczy György lett volna I. Rákóczy Ferenc első szülő fia, ez azonban 1667-ben hat hónapos korában meghalt s így a történelemben nem szerepelt.

Postás. A posta és távirda személyzetének létszámát, az 1900. évi költségvetés szerint, 2 főfelügyelővel, 6 felügyelővel, 22 főfőtisztel, 45 segédelőnnyel, 66 segédúszttal, 59 kezelővel, 60 altisztel és 190 szolgálóval fogják emelni.

Sz. S. Maros-Szent-Király. Azt csak a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban mondhatnák meg biztosan. Meltóztatásék egyenesen ott kérdezősködni.

K. M. Erdő-Szent-György. A magán színészi iskolákban két-három éves a tanfolyam. Tanulókat csak tizenhatodik életévük betöltése után vesznek fel. Akik elvégzik az iskolát, esetleg rögtön kapnak szerződést. A Solymosi-féle színészi iskola VIII. József-körút 18. sz. a. van.

E. M. Kolozsvár. Üzenetünk úgy látszik elkerülte a figyelmet, mert megirtuk, hogy forduljon a szerzőhöz, aki VIII. József-körút 15. sz. a. lakik.

Előfőzető leánya. 1. Nem illik. Várja be az esküvőt, akkor megteheti. 2. Ki kell azokat nyomkodni, de óvatosan, nehogy megsbesítse a bórét. Az arcát pedig mosogassa szorgalmasan langyos vízzel és tartsa tisztán. 3. Az orvosok ma az összes gyógytudományok tudorai, tehát bármelyikhez folyamodhatik tanácsért. 4. Sorsjegyeinek utánok nézetünk s az eredményről néhány nap múlva értesítjük.

Állatorvos P. A jövő évre már csak érettségi bizonyítvánnyal iratkozhatik be a tanfolyamra.

Vivonne. Nem ő volt az.

M. I. 1. Iratkozzék be a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületébe (VIII. Eszterházy-utca 4. sz.), ott minden színházba kaphat kedvezményes jegyeket. 2. Csengery János: Latin nyelvtan, két részben. Ára 1 frt 80 kr. Megrendelheti a Budapesti Napló kiadóhivatalánál. 3. Sarah Bernhardt 55, Duse Eleonóra 40 éves.

H. E. Nagyvárád. Bizalommal fordulhat a Mária Dorothea-Egyesülethez, amelynek irodája IX., Erkel-utca 19. szám alatt van. A többi intézetet nem ismerjük.

F. I. Nagy-Kanizsa. A biliárd-játékokban bizony sok az idegen kifejezés. Az ön által felpanaszolt szó is ilyen. De addig, amíg egészen helyes magyar kifejezést nem találunk rájuk, már csak maradjunk inkább a szokásos idegen kifejezések mellett, mint hogy olyan rossz magyar szavakat használjunk, amilyen az *irányíték* is.

Dr. E. J. Az angol dum-dum löveget puskához használják. A löveg hegye puha ólomburkolattal van ellátva, mely a testbe való behatolásakor feldudorodik s iszonyú sebeket ejt.

Gy. J. Nem önként, hanem özvegy anyjának kell folyamodnia a fölmentés iránt. A folyamodást lehetőleg a sorozás előtt egy-két hónappal nyújtás be az illetékes közigazgatási hatóságnál. Mellékelni kell bizonyítványokat a folyamodó anyja vagyontalanságáról és családi értesítőt.

104.742. sz. előfőzető. Az 1900. évi költségvetési előirányzatba 40 állampépítészeti hivataltiszt van fölveve, nevezetesen 14 évi 1400 forint, 13 évi 1200 forint és 13 évi 1000 forint fizetéssel, továbbá 2 évi 600 forint, 16 évi 420 forint, 20 évi 360 forint és 2 évi 300 forint lakpénzzel. Utmester 220 van a költségvetésbe fölveve, még pedig 74 évi 1000, 73 évi 900 és 73 évi 800 forint fizetéssel, továbbá 1 évi 240 forint, 9 évi 140 forint, 39 évi 120 forint, 156 évi 100 forint lakpénzzel és 15 természetbeni lakással.

P. A. Cibakháza. 1. A budapesti ügyvédi kamara elnöke dr. György Elek, a kamara hivatalos helyisége V. Szemere-utca 3. Nagyságos. 2. Olyan eljárás ellen, mely bíróságok határozatait alapszik, más orvosias nem képezhető, mint az ezen határozatok ellen irányuló, a törvénykezési eljárásban szabályozott jogorvoslatok. 3. Nincs kilitás eredményre. 4. A beadvány, mint feljelentés, vagy panasz, bélyegmentes. A sorsjegyekről a megfelelő helyen értesítjük.

D. K. Arad. Óbudán férjhez ment, a Magyar Színházban meghal Szulamit. Ilyen az élet.

M. E. Zala-Koppány. Ha csak kereskedelmi szakot akar lenni, akkor két évig kell az egyetem bölcsészeti fakultásán tanulnia, ha azonban *tanári* diplomát akar kapni, el kell végeznie a négyéves tanfolyamot. Jó protekcióval esetleg ösztöndíjat is kaphat a miniszteriumtól.

E. A. Taplca. A világ legnagyobb városa London, melynek közel hat millió lakosa van. Pekingnek csak másfél millió a lakossága.

T. J. Temes-Miklós. Kérdéseire szívesen ad felvilágosítást a központi vásárcsarnok igazgatósága. Tessék oda fordulni.

Bácskai. A báró Hirsch-féle kamat nélküli kölcsön alapítvány ügye még nincs jogilag rendezve, tehát a kölcsönért folyamodni sem lehet. Talán egy év múlva.

O. I. Ujra kell bélyegezni az okmányokat. 2. Az összes mellékleteket visszakapja a miniszteriumtól. 3. Beküldheti a folyamodványt ön is, minden közvetítés nélkül.

Egy előfőzető. A magyar nyereमेंykolcsön-sorsjegyeknek nem volt október 15-én huzásuk.

Pont. Szolnok. Nem nekünk való.

F. M. Sajnálattal — nem közhölhető.

K. G. A. Kérése mindenesetre igen kedves, de fájdalom, senki se akadt, aki teljesítse. Szerenését azonban mindenki kívánt.

Boldogtalan nő. Azon az okon, amelyet levelemben említ, nem bontják föl a házasságát.

S. K. III. A Nemzeti Tornaegyesületben fölveszik. Tessék Maurer József művezetőhöz fordulni, hivatala: VIII. Szentkirályi-utca 26. sz. a. van.

M. V. Az 1900. évi államköltségvetésnek eddig csak a sommazata jelent meg, a *részletezést* úgy két-három hét múlva kapjuk meg. Akkor ismételje meg a kérdést.

96.936. sz. előfőzető. A regény hőse képzelt alak.

H. E. Nagyvárád. Meltóztatásék eziránt az Osztrák-sorsjáték-Részvényirtárság igazgatóságához fordulni, címe: IV. Károly-körút 26. szám. — **Janka.** Azért, mert csupán 7-vel írva magyarosabb. — **Igaz hazafi.** Gyászoltunk mi méltóan, ha nem is jelentünk meg gyászkeretben. Ezt azt hisszük, ön is tudja, ha figyelemmel kíséri a lapunkat. — **M. A. F. B. lakása:** VI. Teréz-körút 2-4. B. S. lakása pedig: IV. Irányi-utca 8. Ha időközben lakást változtatni volna, megmondják a budapesti rendőrségi bejelentő hivatalban. — **39.690. számú előfőzető.** *Dráva-Szarvas.* Wekerle Sandor volt miniszterelnök nem báró. — **P. M. 100.** Deutsch-Garai: Nemet nyelvtan és olvasókönyv, három részben, 3 frt 20 kr. Megrendelheti a Budapesti Napló kiadóhivatalánál. Sorsjegyre nézve az illető rovatban adunk vaaszt. — **Hú olvasó.** Most már a közoktatásügyi miniszter engedélyével iratkozhatik be az iskolába. Kérvényéhez orvosi bizonyítványt kell mellékelni. — **K. J. Budapest.** Nincs annak semmi jelentősége. Azért festik sárvára, mert az a

leghaladatosabb és tartósabb szín. — **K. S. Csánai.** A budapesti Hirsch-irola már nem működik. — **103.732. sz. előfőzető.** Ha az illető saját hibájából, vagy könnyelműségéből lett beteggé, joga van, máskülönben nem. — **B. B. IV. Lipót-utca 44.** — **Egy mostoha.** Tökéletesen igaza van, de közleményeinket azért mégsem mérlegelhetjük egyes olvasóink családi viszonyai szerint. — **Z. J. Duna-Székcső.** Kívánságát figyelembe fogjuk venni. — **Bécsi előfőzető.** Vass József, VII. Erzsébet-körút 83. Dobrowsky Ágost, IV. Egyetem-utca 2. — **Hú olvasó.** Találmányát hirdettesse a lapokban. A hirdetésekért aránylag kevés díjat fizet; ezt a kiadóhivatalok határozzák meg. — **Sz. E. Bács-Topolya.** Közvetlenül is felterjeszhető a miniszteriumhoz. — **G. M. Budapest.** Már a multkor megirtuk, hogy a kisasszony helyesen ítél s önként nem lett volna szabad ezt a kifejezést használnia. Kérjen tehát bocsánatot. — **Magyar-Ovár.** Sem a szerzője, sem a beszerzési forrást nem ismerjük. — **S. J. Kolozsvár.** Berlin, Lützow-strasse 17. — **S. M. Budapest.** 1. Önnek kell megfizetnie a kárt. 2. Mind a kettő nagy művészt. 3. Először a grammatika, aztán a társalgás. — **Dr. E. F. Győr.** 1. Bécs, elmegőyzásati klinika. Rendelő óráját ott tudhatja meg. 2. Sorsjegyeiről a napokban kap üzenetet. — **05930. sz. előfőzető.** Forduljon a Magyar Könyvtár szerkesztőségéhez, ott megkaphatja a szükséges felvilágosításokat. — **Sch. J. Sátoralja-Ujhely.** Biz az nem illik, sem az egyik, sem a másik. — **101.867. sz. előfőzető.** Csak a pénzügyminiszterium adhatja erre nézve fölvilágosítást. — **K. Rima-Szombat.** Nem ismerjük azt az intézetet. — **G. Gy. Pécsujfalu.** A Nefejeits című emlék-versgyűjteményt vegye meg. Ára 1 forint 20 krajcár. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalánál is. — **K.-né Zemplényi.** Keresztény. — **Három éves előfőzető.** A kérdézet lapnak VI. Gyár-utca 24. szám alatt van a szerkesztősége és kiadóhivatala. Mutatványszámokért oda tessék fordulni. — **K. D. Uzon.** Tarnai Lipót képkereskedőnél VII., Károly-körút 3. megkaphatja a képet. Az árárt ott mondják meg. — **F.-né Budapest.** 1. Pásztor Árpádnak eddig már két verskötetete jelent meg: *Szinek és Jézus.* 2. *Ujságról.* — **M. F. Budapest.** A kérdéses kötetet nem kaptuk meg. — **O. B. Rászf-Pribóc.** O. L. lakása: VIII. József-körút 78. — **W. M. Szombathely.** Szülőinek az engedélyvel lehet annak a fiatal embernek levelet, képes levelezőlapot is küldhet, különben nem. — **Sch. L. Bács-Topolya.** Szíves ajánlatát — sajnálattalunkra — nem fogadjatjuk el. — **E. A. Kőtelek.** Az előjáráságnak igaza volt. — **K. P. S.-A-Ujhely.** Egész bátran felköszönlheti, azzal talán ki is engesztelt. — **H. J. Szulok.** Nem tartjuk megbízhatónak, bár hatóságilag ellenőrizik is. Másik kívánságát a kiadóhivatal intézi el. — **K. L. Divat-Szalón.** Divat-Ujság, Patyolat, Magyar Bazár. Mind-egyiknek van kézimunka-melléklete. — **Gy. község.** A rendőrtisztai pályázatok a *Rendőri Lapok* hozzá. A pályázókétlő jogszétséget követelnek. — **M. M. Marczali.** Ezüst csillagjuk van. — **G. L. Budapest.** 1. Ahn Fr.: Gyakorlati francia nyelvtan, két részben. Ára 1 frt 50 kr. megkapja magyar és német nyelven egyaránt. 2. Singer és Wolfmárné (VI. Andrassy-ut 10.) kaphat argyezéket a Műkedvelők Színháza című gyűjteményből, abból aztán válogathat tetszése szerint. — **U. E. Fűzes-Abony.** 1. Mind a kettőnek van kézimunka melléklete. Magyar Bazár: VII. ker., Kerepesi-ut 54. Divat-Szalón: V. ker., Gizella-ter 2. Minden papirkereskedésben megkaphatja. — **L. I. Mád.** Szíves ajánlkozását sajnálattalunkra nem fogadjatjuk el. — **Orsovai.** Minden valószínűség szerint belekerült a kedvezőbb fizetési fokozatba, ha ugyan hivatali főnökei nem adnak önről a miniszteriumnak valamelyes kedvezőtlen információt. — **Claire.** Már válaszoltunk a kérdésére. Ha vesz magának fáradságot s utána néz a napokban megjelent üzenetek közt, meg is fogja találni. — **Vitakozók.** Az csak *egy* véleménynyilvánítás. — **T. K. Török-Bécs.** Divat-Szalón, V. Gizella-ter Haas-palota.

Sorsjegyek.

U. D. Kispeszt. Nem írta meg a sorsjegy számának betűjét, a nélkül pedig nem nézhetünk utána. Ismételje meg tehát a kérdést, de korrektebben.

Vasutas. 3036—43. számú magyar vörös-kereszt sorsjegy 7 frt: nyert, a többit nem huzták ki.

Ifj. N. J. Keszthely. 7480—064. számú Józsvi-sorsjegy 2 forintot nyert, a többi semmit.

B. J. Bécsi földhitelintézet sorsjegyét (423—39) a förtészei huzásban 100 forint nyereमेंnyel kihuzták, a többi nem nyert. A mi a bélyegtelen sorsjegyeket illeti, azok bizony kevesebb értéket képviselnek az arfolyamát, de nyereमेंny jogosságára ugyan, az mint a bélyegzezt sorsjegyek. Ha pedig a bélyegzeztlen sorsjegy osztrák vagy külföldi, akkor Magyarországon tilos az árusítása.

Th. D. Fajense. A 2437—26. számú magyar vörös kereszt sorsjegy 6 frt 50 krt nyert, a többit nem huzták ki.

K. Gy. 546—20. számú osztrák vörös kereszt sorsjegyét 13 frt nyereमेंnyel huzták ki, a másik nem nyert.

B. G. 93175. szám. Még nem kapunk arról a sorsolásról nyereमेंnyjegyzéket. Egy-két hét múlva ismételje meg a kérdését, vagy pedig forduljon egyenesen a sorsjegyeket kibocsátó egyesület elnök-ségéhez.

MÁV. tiszti egylet. Szolnok. — **Győri előfőzető.** — **E. I. Budapest.** — **H. Zs. Barcs.** — **Dr. H. Dombó.** — **E. I. Mező-Labore.** — **F. M. Kurtics.** — **Cs. K. T.** — **F. M. Nagy-Szent-Miklós.** — **R. M. Nagy-Szárny.** — **S. I. D. Sz.** — **Pista. Arad.** — **W. A. Kolozsvár.** — **Sch. L. Ipolyd.** — **T. K. Török-Bécs.** — **G. V. M.-Gy.-Monosor.** — **I. és P. Makó.** — **W. B. Budapest.** — **Csanád előfőzető.** — **L. A. Temesvár.** — Sorsjegyeket nem nyertek.

KÜLÖNFÉLÉK.

Madonna.

Kersek egy lányt, azt, akit imádkok,
S akit nem láttam, csak álomba' még.
Miatta járom embersokaságok
Lélekölő, kússa tömkelegét.
Sohase láttam és sohase látott,
De jól ismerjük egymást, mintha régen
Közöttünk volna szűzi barátságot,
A gyermekálmok rózsás idejében.

A többi lánynál karcsúbb s haloványabb,
Homloka csupa fény, csupa hó,
Járása olyan, mintha nem is járna,
Bánata nem is e földről való.
Ha szól is, alig mozdul meg az ajka,
Örök titok, amit gondol, vagy érez.
Tekintete a szobroké s a hangja
Hasonló távol, elhangzó zenéhez...

Martos Ferenó.

La rentrée.

Páris, október 20.

La rentrée... Igen, megkezdődött a visszatevés... A párisiak régi szokásaikkal együtt visszajöttek.

Ilyenkor októberben a vidéki vándorlás megkezdődik. Az iskolák megnyitnak, a gondos vidéki anyák fiuk, vagy leányuk részére csomagolni kezdenek, gondos apák pedig utra kelnek, hogy bejárják Páris nevelőintézetét. Hosszu kocsisorok állanak a modern internátusok és a középkori kolostorok előtt. És az igazgató urak, az apácáfonőknök egyaránt örülnek...

De a kereskedők fülkéiben is kellemesen hangzik a rentrée. Gyönyörrel látják, hogy mint nyitnak ki sorra a gazdag vevők porlepett alakjai, az ablakokon kihangzó butorporolás kéjes zene, az ablakok tisztogatása isteni látvány. Mert az pénzt, sok pénzt jelent.

Mindenütt lázas munka folyik. A legnagyobb a tolongás a Bon Marché, a Louvre, a Samaritaine stb. előtt. Ezeknek a bazároknak a belsejében fülledt a levegő a portól és a cokiéle árak százától. Egyik helyen a pamut szaga terjed szét, másutt a cserfellt bőr átható szaga kergeti az embert. Senkisésem kerülhet el a parfümök és az olajfestékek bódító illatát. És a lábak tompa dobogásába belevegyül a hangok zümmögése és a folytonos mozgás, a tapogatás, gesztikulálás türhetlenül teszik az idegeknek a hosszas szenvedést. A butorok és háztartási tárgyak osztálya a leglátogatottabb. Bársony, selyem, peluche és pamutfüggönyök nagy tömege van kiterítve a kíváncsi asszonyok száza előtt.

Az udjóságoknál különösen angol és amerikai nőket láttam nagy számban. Határozott hidegvérrel a legrikítóbb színeket és a legfeltűnőbb formákat választják.

És látni kell a Bon Marchéban vagy Louvreban a kiszolgálást. Udvarias embereket csak Párisban találni igazán, de a legudvariasabbak azok az urak és hölgyek, akik a vevőt ebben a két rengeteg bazárban kiszolgálják. Az alázatosság és a bizalmaság között a közepeten jár a viselkedésük és az árak kicserélésénél roppant nagy az előzékenységük. Nem kereskedőségekkel, hanem nagykereskedőkkel van ezeken a helyen dolga az embernek.

... A visszatéréssel hazajött a platyka is. És a szerencse egy operettprimadonnának jutott. Ő az első, akiről a platyka szól, Mariotte Sully a neve. Rendkívül kedves, szőke pikáns szépség, fligrán kis alakkal és óriási tehetséggel. Egész sereg alakot kreált a színpadon, többek között az Ordonneau-Audran operettében, a Babában a cimszerepet is. Az éneke, játéka, automatikus mozgása vitte nagy sikerre ezt az operettet. Ez volt eddig a legjobb szerepe és ez idő óta egész Páris Babának nevezte őt.

Sully kisasszonnyal mostanában parázs kis botrány történt. A primadonna ugyanis legutóbb a Bouffes-Parisiens színpadán *Messageur* operettjében, a *Véronikában*, a cimszerepet adta estéről-estére telt házak előtt. Partnere *Estelle* szerepében *Tariol-Baugé* asszony volt. A kis Lilly, aki amennyire édes teremtés, annyira csúps és önző, arra a csunya gondolatra jutott, hogy partnerét megbosszantsja. Meg is tette, még pedig avval, hogy gyakran hagyta el a színpadot a jelenet vége előtt. *Tariol-Baugé* asszony tehát sokszor volt kénteelen rögtönözni és gyakran olyan mondásait hallgatta el, amelyekért rendszerint zajos tapsot kapott. Néhányszor nyugodtan tűrte a bosszantásnak ezt a módját, de egyszer megharagudott és az idő előtt távozó primadonna után ment és a kulisszák mögött... Igen; nagyon csattanós volt... Sokan hallották...

Az inzultált "baba" két napig várt arra, hogy kollegánje bocsánatot kérjen. De amikor látta, hogy hiába vár, a bíróságnál feljelentette *Tariol-Baugé* asszonyt. A bíróság egy vizsgálóbíróit delegált a színházba, hogy az 'estje meg a helyszíni szemlét.' Boldog ember!... Hat hónapig tartott ez a szemle...

Vége a bíróság megunt a várakozást és kijelentette, hogy hat hónap elég a — szemlére. Tegnap volt a tárgyalás, amelyen a közönség két táborra oszlott. A Sully-tábor győzött... A bíróság *Tariol-Baugé* asszonyt két frank pénzbírságra ítélte...

Ez a reklám megért a kis Sully-babának két frankot, amelyet ő fizet...

K. Z.

— Az abruzzoi herceg utja. Guiseppe Petigaz hegyi vezető, akit az abruzzoi herceg magával vitt északsarki utjára, családjának levelet írt, amelyet a turini lapok tegnap közöltek. A levél kelte: „Cap Flora, Ferenc-József-föld, július végén”. Ez az utolsó hír, amely ebben az esztendőben az expediciótól várható. *Petigaz* levélét a jó szerencsére bízva Cap Florán egy kunyhóban hagyta, ahol egy halász megtalálta és elhozta magával.

Érdekes az a leírás, amelyvel *Petigaz* a Ferenc-József-földet ismerteti:

„Mily pompás földdarab! Teljesen megfelel a nevének és olyan virágos és illatozó, mint egy kert. A természet panorámája itt nagyon különös: egy smaragd zöld végtelen mezőt, mint valami óv fog körül az örök jég birodalma. Az expedíció minden tagja elragadtatással szól a Ferenc-József-földről, mert egyikünk sem hitte, hogy ennyire szép. A legkülönbözőbb növények most virágznak és esténként, ha a hajóra visszatérünk, fájdalmas érzéssel válnak meg ettől a földi paradicsomtól. Mulatságunk a vadászat. A klíma nagyon enyhe; a hőfok 1—4 fok között ingadozik. Gyakran ingujban dolgozunk és nem is fázunk. A herceg azzal magyarázza az égjel enyhéjét, hogy a magas hegyek megvédik a Cap Florát az éjszakai szelek ellen. Itt küldök néhány virágot.”

A levélhez mellékel a virágok hasonlitanak az alpesi virágokhoz. A levél többi része azt a meggyőződést kelti az olvasóban, hogy nemcsak az abruzzoi herceg, hanem kísérői is biznak az expedíció sikerében.

— Szép asszonyok. Sok nő megirigyelte már *Fatti* Adelinát nemcsak a hangjáért, hanem mert az arcán nincsen egyetlen ráncocsk sem. Pedig egy szer akadt néhány. Akkor amikor *de Caux* márkia a való kerestet beadta és kitette őt az egész világ gunyjának. De a ráncokat eltüntette a — massage. Az arcát néhány pillanatra levendula gőzben tartja és aztán *Miss Roby*, aki évek óta komornája, az arcát masszírozza. A massage után két órásszat a szobában marad, amint hogy egyáltalán sosem süttől arcába a napfény és zord időben nem megy ki a szobából.

Az ötvenhat éves diva azt állítja, hogy csak ilyen módszerrel tartható meg az arcőr üdésége.

Érdekes a párisi színésznők arcvize, amelyet többek között *Régane* asszony is használ. Az arcvize receptje a következő: Friss tojások nyolc napra friss borecetbe teendők, addig amíg héjuk megpuhul. Aztán egyiket a másik után elővigyázattal ki kell venni, varrótűvel megszurkálni és azt a folyadékot, amely kiszivárog a tojásokból, össze kell gyűjteni egy pohárba. Ez a folyadék meleg helyen vagy napfényben egy két nap alatt megtisztul. A folyadékból minden mosdás alkalmával néhány csepp elegendő a vízben.

— Téged bánt valami, Ádám! — fordult most tapogatózva Szaploneczayhoz.

A romok tájékán barangoltak. A fák ott part irányában egy kicsit ritkábban sorjáznak s széles tükrével feljűk csillogott a Duna. A gőzhajó ott prűszkölt el mellettük. Közvetlenül a part táján a kotrógép kattogása zavarta csak a csendet.

Szaploneczay visszafordult Kornissához:

— Ha azt mondanám neked, hogy visszaálmodom néha a mi aranyos nyomorúságunkat és legedesebb éjszakáink azok, amiket álmodva a néhai játékszobában tölthetek, ugy-e kinevetnél? — Nem vagy boldog? — kérdezte ijedten Korniss.

— Boldog? De talán az vagyok. Ámbár szívesen kezdeném elűről, ha bizonyos volnék benne, hogy a szerencse megint csak fölkeresne. Mert tisztára bolond volnék, ha elhazudnám a gyönyörűséget, mit a siker nyomán érzek. A siker nagyon jól esett s bizonyára megéri azt a különös gyötrelmet is, amitől szabadulni nem tudok. Mégse tehetek róla, ezért a gyötrelmetől sokszor elátkozom a boldogságomat is. Ugy kell lenni, hogy valahol elhibáztam a dolgot, vagy úgy esett életembe egy kis hiba, hogy nem tudok nyomára jönni, hol van. Csak hordozom ezt a kínzó hibát, mint olyik ember a golyót viseli testében, mert a doktorok nem mernek hozzányulni. S aztán csak az időjárásról függ, hogy az ember érezze a testében maradt golyót. En meg azt a hibát érzem, pedig talán csak az időjárás az oka.

Korniss elgondolkozott.

— Nem tudlak megérteni, mondta végre.

— Hisz én sem értem magamat, kacagott most már Szaploneczay. Meglehet, hogy holnap egy kis szellő kerekedik, más lesz az idő s akkor már jökdüv leszek és boldog.

(Folytatása következik.)

REGÉNY.

A verebek.

(32)

— REGÉNY. —

Írta: KABOS EDE.

Csak a teremtő percekben túl ne rohanták volna meg a kinok! De magány, éjszaka és fa: mind megbosszulta magát rajta, mihelyt a gondolatoktól megszabadult. Egy lányfejet ringattak előtte s egy nevet suttogtak — honnan is tudták, hogy ugy megkínózzhatják vele?

Megesett, hogy Korniss Géza ellátogatott hozzá a városból. Csupa mentegetőzés volt, hogy olyan kevés időt szentelhet barátjának, jóltevőjének. De aztán meg eúpa boldogság is csurgott a szavaiól. Hiszen tanul, vizsgára készül és június végén már tanár is lesz, hogy oltárhoz vezesse Angélat. Mennyit tudott erről a nagy készlődésről feesegni! A délelőtök bizony egy kicsit hosszauk, mert akkor tanul; de annál rövidebbek az esték, mert akkor beül a Wéberék belső szobájába és az Angéla lábainál álmodozik, míg a kis menyasszony szaporán toldja az öltéseket. A staffirungját varrja. Lassan varrja, mert álmok keverődnek az öltések közé és sok álmat kell elkergetni, míg egy olyan kis fehér szoknya elkészül. Szerelmes szavak és bolondos játékok is elállják utját a tűnek. A vőlegény egy kicsit mohó s alig tudott megalkudni a menyasszonnyal. Bizony csak minden ötvenedik öltés után szabad egyszer megcsókolnia Angélat. Pedig, amilyen halovány, az ember szakadatlanul csókolni szeretné, hogy kipirosodjék.

A madárfejú tanárjelöltnek remegett a hangja:

— Nem tudom, mért olyan halovány? Hívogatom, hogy menjünk ki a szigetre, jó itt a la-

veg és tudom, hogy jól esett neki mindig, ha veled beszélgethettem. De nem akar jönni. Azt mondja, hogy nem szabad lustának lenni. A vőlegény tanul, mint egy kis diák, hát a menyasszony is szorgalmaskodjék, mint egy varróleány. És különben is Wéber mama beteges, mama nélkül pedig nem mehet sehová.

Szaploneczay rámondta:

— Angélnak igaza van.

— De olyan halovány, siránkozott Korniss. Mikor összedültem a Kritikai Szemlé (mert Wéberéknel írom most a cikkeket), csak elnézem, hogy milyen vékony, milyen átlátszó az én kis menyasszonyom.

— Siess a tanulással, próbálta elválni a beszélgetést Szaploneczay. Nincs jobb orvosság a menyasszonyok halványasága ellen az esküvőnél. A nászut még minden menyasszonyt kigyógyított.

Valahogy nehezére esett Szaploneczaynak, hogy ezeket mondta. Arnyék ült az arcára s olyan idegesen gyorsította lépteit, hogy Korniss Géza alig tudta követni. Szokatlanul keménynek látta most a költő arcát s olyan érzése volt, mintha Szaploneczay futni akarna tőle. Nem is először bántotta ez az érzés. Az eljegyzés óta akárhányszor járt a szigeten, mindig ilyen idegesnek, ilyen futásra késznek látta barátját. Azt a régi, minden nyomorúságon diadalmasodó vidámságot, a lakótársak édes fesztelenségét, kettejüknek egymásba olvadt lelki életét: hiába kereste már. Mintha elszakadtak volna bizonyos szálak, amióta Szaploneczay előbb külön lakást bérelt, hogy a tanárjelölt nyugodtabban tanulhasson s aztán még onnan is átköltözött a szigetre. Korniss eleinte gyanakodott, hogy Szaploneczayban a jómód talán mégis fölébresztette a bűsz gentryt s már nem szívesen látja maga mellett lakótársát, aki a nyomorúságra emlékezteti. De mikor egyszer előzni próbált gyanújával, Szaploneczay olyan dühösen szamarazta össze, hogy Korniss megnyugodott. De az ismétlődő idegességét még kevésbé tudta megérteni.

Réjane asszony azt állítja, hogy csak ilyen módszerrel tartható meg az arcbőr üdésége.

Duse Eleonora, a nagy tragika sohasem tartozott a kiváló szépségek közé, de mindig az az asszony volt akit vonásában, a tartásában volt valami vonzó. Ki mondhatná, hogy a legutóbbi időben sokat betegeskedő művésznő arcán ráncokat fedezett fel? Duse, előrehaladt kora ellenére ma is olyan, mint volt husz év előtt. Mint okos asszony, tudta magáról, hogy nem szép. Első sorban tehát ruházódásában az egyszerűséget kereste és arcbőrt mesterségesen halványította. Minthogy a pirosító ártalmasságát tudja, művészi eszközöket használ az arca színének az épségben tartására. Főképp gyümölcsöt, halakat, szárnyasokat eszik, desztillált vizet iszik és tejfűddet használ. Gyönyörű hajának a konzerválására a Németországban régóta divatos Prinzesskoptwasser-t használja, amelyet mindenüvé maga után küldöt, mert szerinte az nemcsak a haj színét tartja meg, hanem megóvja a főfájás ellen is.

A művésznő azt állítja, hogy csak ilyen módszerrel tartható meg az arcbőr üdésége.

A fürdők különben is nagy szerepet játszanak a toilette-művészetben. Jelenleg Párisban a *mézfürdő*, amelyet már száz év előtt használtak, jelenleg ismét divatos. Első ízben *Ninon de Lençois* használta. Mindig tizenöt percig fürdött mézben lefekvés előtt és kitünően aludt. Hogy az arc bőre sima és ráncmentes legyen, ajánlatos a tejfürdő, amelyet századok óta használnak. Tejből fürdött többek között *Pompadour* asszony, aki minden egyes alkalommal két font málnát is tétetett fürdőjébe és *II. Katalin* orosz cárnő, aki forró tejből fürdött.

+ Japán szokások. *Martin Felix Le Japon* urai című legutóbb megjelent könyvében rendkívül érdekesen írja le a japán lakodalmi szokásokat.

A házasságok mindig közvetítés útján történnek. Ha a közvetítő egy 18 éves leányra és egy 21 éves ifjura talált, az a törekvése, hogy létrejöjjön a házasság, amelyhez kikéri mindkét fél családjának az engedélyét. A vagyonról, jellemről, erkölcsről stb. kölcsönös értesítéseket szerez és az érdekeltek közül. Ha az értesítések jók, akkor a fiatal embert és a leányt semleges területre találkozára hívja és bemutatja őket egymásnak. Ha szimpatizálnak, a közvetítő bevezeti nevüket a hivatalos jegyzékbe. Ez a polgári házasság.

A nép és a középosztály így köt házasságot. Uri körökben az újszülött gyermeket eljegyzik egy ismerős család gyermekével. De a gyermekek később visszavonhatják ezt az eljegyzést. Egyáltalán a szülei beleszólam nélkül tehetnek mindent az uri körök gyermekei.

Mint született költők a japánok esküvőikben nagy teret engednek a poézisnek. Legszébb a *shi* és

az *uta*. A vőlegény költeményt küld a menyasszonynak, aki versben válaszol. Ezekben a versekben természetesen a szerelem a főmotívum és gyakorta előfordulnak benne a virágok, meg a hold is.

A firt régóta ősmert Japánban. Csak ott más nyelve van, mint nálunk. Különösen nagy szerepet játszik a legyező és szebekendő. A kacsintás is más, mint nálunk. A nő összecucosítja ajkát és szemeit ide-oda forgatja. A féltékenységet úgy fejezi ki, hogy mindkét mutató ujját a homlokára teszi.

Az esküvő szertartásai nagyon különösek. Az esküvőt megelőzi a *Yuino*, amelyen az ajándéktárgyakat cserélik el. Többnyire hét darabból áll, mert a 7-es szám szerencsét jelent. A *Yuino* után néhány nappal történik meg az esküvő. A menyasszony fehér ruhában esküszik meg, de az esküvő után rögtön fekete ruhába öltözik, ami azt akarja jelenteni, hogy haláláig hű lesz az urához. Mindazonáltal a válások elég gyakoriak. 1896-ban 330.467 esküvőt kötöttek és 118.922 volt az elválások száma.

+ Hatvanhárom emlékmű. Ennyivel a világon csak egyetlen város dicsekedhetik: *Berlin*. És gyorsan egymásután állítják fel a szobrokat a *Siegessallee*-ben, úgy, hogy nemcsak a száz emlékmű lesz a német metropolisban. Némelyik nagy férfiak két, sőt három emléke is van. *Nagy Frigyesnek* három szobra van: egy az *Unter den Linden*-ben, egy a *Siegessallee*-ben és egy a *Friedrichshain*-ban áll. *III. Frigyes* Vilmos és *Schwerin* csak két-két emléket kaptak. *Helmholtz*-nak is egyik szobra az egyetem előtt, a másik a *posdami hidon* áll. *Arnold Mörich*-nek is két szobra van. A 63 szobor közül harminckettő polgáremberé és huszonkilenc katonáé. Két női szobor is van: *Lujza királynő* és *Augusztia császárnő*. Az első *civil*, akit érdemesnek találtak a szoborral való kitüntetésre, *Schiller* volt. Utána egy művész következett: *Schinkel*, aztán *Benth*, majd *Thaer Albrecht*. Hegelnek egy mellszoborral kellett megelégednie. A hetvenes évek elején *Jahnnak* állítottak szobrot, amelyet a világ minden részéből németek által küldött kövekből készült talapzatra állítottak fel. Nemsokára ezután sorra kerültek: *Goethe*, *Luther*, *Lessing*, a két *Humboldt*, *Graefe szemorvos*, *Waldeck*, *Schulze-Delitzsch*, *Mitscherlich vegyész*, *Gerlach állatorvos*, *Siemens*, *Gauss*, *Röntgen*, *Chamisso*, *Kleist*, *Rückert*, *Schneckenendorf*, *Unland*, *Körner*, *Stellan* posta-főigazgató stb. ...

+ A nevelőintézetben. *Tanítósnő:* Ella, mondja meg nekem mi a vulkán?

Bakfis (szenvélylivel): Valami, amit az ember a szívében érez!

Grubbe Mária.

(68)

— Dán regény. —

Írta: JACOBSEN J. P.

Azt is elmondta, hogy csak háromszor eszik napjában s a sózott húst meg a friss kenyeret ki nem állhatja. Különbözik pedig *Holberg* Lajos a neve és magister.

Holberg magister ur fiatalága ellenére is felette csendes ember volt. Első pillantásra tizenkét évesnek látszott; de ha a száját, a kezét és a harghordozását figyelembe veszi, menten kitalálta, hogy idősebbnek kell lennie. A magányt szerette, keveset beszélt s még azt sem szívesen. A mellett azonban nem kerülte a társaságot sem s ha olyan emberekre akart, akik nem szóltak hozzá, látható örömmel telepedett közük s figyelte a beszélgetést. Nagy öröme volt abban, ha a munkás embereket nézegethette s józuan mosolygott, ha azt látta, hogy valaki általános emberi erőt meghaladó munkát akart végezni. Egy hónapig volt *Burehuusban*, mikor először közeledett *Máriához*, vagyis inkább először engedte meg *Máriának*, hogy hozzá közeledjék. Gyakran elüldölgéltek most már kettőben, hol a ház előtt, hol bent az ivóban, honnan a nyitott ajtón keresztül a csillagó vizeket és *Möen* szigete látszott.

Egy estén, *Maria* elmesélte élet-történetét s nagyot sóhajtott, mikor aival végezte beszédét, hogy *Sören* is elszakították tőle.

— *Beismerem* — mondta *Holberg* — hogy soha sem tudom megérteni, miképpen adhattál előnyt egy közönséges béresnek olyan előkelő és finom gavallér felett, mint a kormányzó, akit mindenkor a finomság, az udvariasság és az uriság mintaképének tartottak?

— Hát ha maga az eleven illemkönyv lett volna is, mégis otthagyta volna, miután oly annyira megutaltam, hogy rá nézni sem tudtam már s te tudod, hogy milyen ez az utálat. Tudod, hogy olyan hatással van az ilyen utálatnak, hogy ha angyali türelme volna is az embernek, mégis az utálat győznie benne. A mostani uram iránt pedig olyan hirtelen és erős vonzalom támadt bennem, hogy az nem is lehet más, mint a természet ereje s azért nem is lehet ellentételni.

— *Ez helyes!* Hát a világ minden erkölcsét ládába kell csomagolni, fel kell vinni a legmagasabb hegyre s aztán a magunk gyönyörűségét kell hajszolnunk. Mert a te beszéded szerint nincs is erkölcselenség ezen a világon, hanem egyszerűen mindennek azt a nevet adjuk, hogy természetes vonzalom. Aztán az erények között sincs egyetlen olyan, amelyet mindenki erénynek mondana, az egyik a mértékletességet, a másik az igazságot, a harmadik a tisztességet utálja meg az azal az utálattal, melyet te szerinted, mivel természetes vonzalom, legyőzni nem is lehet. Te pedig édes asszonyom, jóval okosabb vagy, sem hogy az ilyen beszédet haszontalan fecsegésnél egyébrek tartod.

Mária nem felelt.

— Hát Istenben sem hiszel? Az örök életben sem?

— De hiszek, hála az égnek, hiszek...

— Hát az örök jutalmazásban s az örök bünhődésben hiszel-e?

— Azt hiszem, hogy minden ember a maga módja szerint él s a maga módja szerint hal meg.

— Ez nem hit. Hát a feltámadásban hiszel-e?

— Hogy támadjak én fel? Ugy fogok-e feltámadni, mint a nélkül a bűnt ismerné? Vagy úgy, ahogy irigység tárgya s az udvar kedvence voltam? Vagy tán a mostani formában támadjak fel? S aztán miért feleltek? Azért, amit udvari dáma koromban követtem el? S ki felel én érttem? Ezt mond meg magister!

— De hisz csak egy lelked volt asszonyom!

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása október hó 23-ikán a következő volt: Bankjegyforgalom 707.537.000 frt (— 18.976.000 frt); ércérték-készlet 508.310.000 forint (+ 772.000 frt); váltótára 214.434.000 forint (— 20.411.000 forint); lombard-üzlet: 24.707.000 frt (+ 92.000 frt); adómentes bankjegyérték 9.583.000 forint.

Szállítások. A budapesti kereskedelmi és iparkamara irodájában a következő árlejtési hirdetmények tekinthetők meg: A marosujvári magyar királyi főbányahivatalé: buza, tengeri, repeolaj, fagygyugyertya, petroleum, kénolaj és parafinkenőcs; a magyar királyi posta- és távirtdaruzásati hivatalé: a Posta és Távirat Rendeleték Tára nyomtatása és papírzállítás; az aszói magyar királyi javítóintézeté: hus és zsir; a magyar királyi állományosdák: fémek és fémmelek, fekete festékek és lámpaköröm, terpentín, mosószer és szesz; Budapest székesfőváros tanácsáé: a fővárosi kórházak kenyér-, zsemlye- és szarvasítottmenny, valamint mesterességéjégszükséglete; a magyar királyi államvauataké: szerszámgepek, készületek, tűzhelyek, kályhák, tolpadok, közlóműalkatrészek és egyéb berendezési tárgyak, pírész és pályafenntartási fák; a császári és királyi közös hadügyminisztériumé: pokrócok és gyapjuterítők szállítása; a lembergi császári királyi erdő- és uradalmi igazgatóságé: erdőkihasználás bérbeadása.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Grünberg Leonóra kereskedőn Krakkó, Baron és Singer cég Bécs, *Mudroch* és *Steiner* üvegkereskedők *Ujvidék*, *Fuchs Adolf* órák és aranyműves *Mohács*, *Deizner Adolf* kereskedő *Temesvár*, *Zimmer József* kereskedő *Cernovitz*, *Reich Sarolta* kereskedőn Krakkó, *Frans A.* kézműáros kereskedő *N.-Palánka*.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pest* 18.— forint pénzben, 18.50 forint áruban. *Bécsben* a nyersszesz áru 20.40 forint pénzben, 20.60 forint áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 895 darab, magyar tehén 628 darab, szerbiai ökrök 211 darab, szerbiai tehén 192 db, boszniai ökrök — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 168 drb, bika 163 darab, összesen 4157 drb. Gazdasági marhák: Igás- és bialnai való ökrök 17 darab, fejős tehén 211 darab, igás bivaly — darab, tinó 2 darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökrök, legjobb minőségű 31.— frttól 35.50 frtig, kivételesen — frt, 100 kilónként élt súlyban, középminőség 28 frttól 30 frtig, silányabb minőség 25 frttól 27 frtig. Magyar legelő marha jobb minőségű 23 frttól 27 frtig, kivételesen — frtig, gyengébb minőségű 19 frttól 22 frtig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 32 frttól 34.— forintig, középminőség 28 frttól 31 forintig, silányabb minőség 25 forinttól 27 forintig. Szerb és boszniai

— Csak egy? Bizonyosan? — mondta *Mária* s gondolataiba elmerülve. — Beszéljünk egészen nyíltan s felelj te is nyíltan arra, amit kérdezek. Hiszed-e, hogy az, aki egész életén bünt bűnre halmozott, de az utolsó órában, mikor a halál tamad reá, szíve mélyéből megbánja bűneit s az ur oltalmába ajánlja magát, hiszed-e, hogy az ilyen jobban tetsző az urnak, mint az a bűnös, aki magába szállva, becsületlen munkához fog s zugalódás nélkül teszi meg azt, amit a kötelessége parancsol, a helyett hogy sirással akarna segíteni régi életmódján — hiszed-e, hogy aki úgy élt, amint jónak látta s sohasem számított az eget jutalmára, hiszed-e, hogy az ilyent előki magától az Isten?

— Erre nem szabad embernek felelnie — mondta a magister.

Egyár napra e beszélgetés után, elutazott.

Augusztusban kihirdették az ítéletet. *Sören* három évi börtönrre ítélték, melyet a bremerholmi fogházban kellett elszenvednie.

Hosszu szenvedések ideje volt ez, de elmúlt ez is.

Sören visszért házába. A hosszú fogság és a nehéz rabmunka megviselték egészségét s dacára annak, hogy *Mária* egy évig odaadóan ápolta, *Sören* meghalt.

Mária is még egy évig élt. Hirtelen beteg lett. Egész betegsége alatt eszméletlenül hevert ágyán, a pap tehát nem tudott imádkozni vele s nem tudta felháni az utolsó kenetet.

Szép, világos nyári napon temették el *Sören* mellé. A csillagó fjordok és a kalászkotól hullámzó mezők felett megcsendült a szegényes gyászmenet éneke, fáradtak voltak, elesigázta őket a meleg, gyász nem volt a szívükben, gondolat az agyukban. Csak úgy énekeltek...

— Vége. —

Ökör legjobb minőségű 23 forinttól 30.— forintig, kivételesen — forintig, silányabb minőségű 18.— frttól 22 forintig. Bika jobb minőségű 27 frttól 31 frtig, kivételesen — forint, silányabb minőségű 23 frttól 26 frtig. Bivaly 16 frttól 22 frtig, kivételesen 23 frt. Magyar tehén 19 frttól 27 frtig, kivételesen — frtig. Tarka tehén 21 frttól 31 frtig. Gazdasági marháért: Igás ökör elsőrendű — frttól — forintig, — frttól — forintig páronként, közép — frttól 29 frtig, — frttól 320 frtig páronként, silányabb — frttól — frtig páronként. Hízalmi való ökör fehér — forinttól — frtig; — frttól — forintig páronként. Fejős tehén fehér — forinttól — forintig; keresztetett színes 70 forinttól 120 frtig darabonként. Bonyhádi faj 125 forinttól 170 forintig darabonként. Igás bivaly — forinttól — forintig. Változatlan nagyságu vágómarha felhajtás mellett, idegen vevők meglehetősen jó vételkedvet tanúsítottak, míg a helybeli mészárosok a csekélyebb husfogasztás következtében nagyobb vásárlásoktól tartózkodtak. Az árak közepes és jobb minőségekre nem változtak, míg silányabb minőségek 100 kilogrammonként 1 forinttal olcsóbban nehezen voltak eladhatók. Jármos ökrökben a forgalom minimális volt. Fejős teheneke a kereslet meglehetősen jó.

Borjuvásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 362 darab, leölt borju 50 darab, bécsi élő borju — darab, leölt 15 darab, növendékmárha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány 20 darab. Árjegyzések: Belföldi élő borju 35 krtól 38 krajcárig, elsőrendű 39 krtól 44 krajcárig levonás nélkül, leölt borju 44—46 krajcárig, növendék marha — krajcárig kilonként, I-ső rendű — krajcárig. Leölt bárány 6 1/2—7 forintig páronként. A vásár lanyha volt.

Budaapesti sertés-konzumvásár. A ferenovárosi petróleum-rakodónál lévő székcs-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1899. évi okt. 25-én. Készlet 623 darab. Érkezett 580 darab. Összesen 1203 darab. Eladott 537 darab. Maradt 666 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. súlyban 42—43 1/2 krajcárig, 220—280 kgr. súlyban 42—43 1/2 krajcárig, 320—380 kgr. súlyban 40 1/2—43 krig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 38—40 krajcárig. Malacok 38—40 krajcár kilonként. A vásár bangulata lanyha volt.

Bécsi juhvásár. A mai juhvásáron a felhajtás 2947 darab juh volt. — Irányzat csendes. Árak páronként: kiviteli juh 22—23—24 forint, selejtés juh 18—20 forint.

Bécsi szurómarhavásár. A mai vásárra felhozta 3190 darab borjut, 2585 darab élő sertést, 1274 darab levagott sertést, 768 darab levagott juhot és 129 darab bárányt. Árak gyengék.

Eladott árak: Levagott borju 35—42 krajcáron, elsőrendű 44—53 krajcáron, élő borju — krajcáron, kivételesen — krajcáron, legelsőrendű 54—58 krajcáron, kiváló minőségű — krajcáron, fiatal sertés 33—42 krajcáron, levagott nehéz sertés 47—53 — krajcáron, könnyű sertés — kron, elsőrendű süldő 45—54 krajcáron, levagott juh 28—30 krajcáron kilogrammonként. Bárány 5—12 forint páronként.

Mezőgazdaság.

Bizalmi szavazat a kormányknak. Nyitra vármegye mai közgyűlésén Emödi József gazdasági egyleti elnök indítványára köszönetet szavaztak Széll Kálmán és Darányi Ignác minisztereknek az Ausztriával való állatforgalom terén a kiegyezés keretében elért vívmányokért. Nevezetesen azért, hogy a szombati vesztégységét a bécsi piacon beszüntetik és egy fertőzőtől kózság miatt az egész megyét elzárni nem fogják, továbbá, hogy a bécsi vásáron a magyar államnak szakközvege állandóan jelen lesz s hogy állatforgalmunk korlátozása tekintetében nem a helytartó, hanem a belügyminiszter fog intézkedni.

A budapesti gabonatorzsde.

Budaapest, október 26.

Vételkedv hiányában a buzaüzletben a hangulat nagyon nyugodt volt és csak 10.000 métermázsza buza került a forgalomba változatlan árakon. Árpából 2500 métermázsza, rozsól 600 métermázsza került a forgalomba változatlan árakon.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 600 mm. 81 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 81 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 400 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 200 mm. 79 1/2 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 79 1/2 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 1/2 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 47 1/2 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 32 1/2 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 47 1/2 kr, 100 mm. 79 1/2 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 35 kr.

Pest megyei: 100 mm. 81 k. 8 frt 60 kr, 200 mm. 79 1/2 k. 8 frt 35 kr, 400 mm. 79 k. 8 frt 35 kr, 300 mm. 79 k. 8 frt 35 kr, 400 mm. 78 1/2 k. 8 frt 40 kr, 200 mm. 75 k. 8 frt 20 kr, 1800 mm. 75 1/2 k. 8 frt 30 kr.

Mind 3 hónapra.

Arpa: 300 mm. 5 frt 90 kr, 100 mm. 5 frt 85 kr, 1000 mm. 5 frt 90 kr, 1000 mm. 5 frt 90 kr, 100 mm. 5 frt 85 kr.

Rozs: 600 mm. 6 frt 32 1/2 kr, 100 mm. 6 frt 25 krajcár.

Kézpénzfizetés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értéktörzsde szokásai szerint. kézpénzben 100

kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	klós	100 kilogramm ár		klós	100 kilogr.-mm ár		
		frttól	frtig		frttól	frtig	
tiszavidéki	6	75	8,15	8,10	79	8,35	8,40
"	7	76	8,10	8,20	80	8,50	8,60
"	77	8,20	8,30	81	8,50	8,40	
"	78	8,30	8,40				
fehérmegyei	75	8,15	8,10	79	8,35	8,50	
"	76	8,15	8,20	80	8,40	8,50	
"	77	8,20	8,30	81	8,50	8,60	
"	78	8,30	8,40				
pestvidéki	75	8,15	8,10	79	8,35	8,40	
"	76	8,15	8,15	80	8,45	8,60	
"	77	8,15	8,25	81	8,40	8,5	
"	78	8,25	8,35				
bánási	75	8,05	8,10	79	8,30	8,45	
"	76	8,10	8,15	80	8,4	8,50	
"	77	8,15	8,25	81	8,45	8,55	
"	78	8,25	8,35				
bácskai	73	7,95	8,05	77	8,40	8,80	
"	74	8,10	8,2				
"	75	8,25	8,35				
"	76	8,35	8,40				

Egyéb gabonafélék	klós	100 kilogramm ár		
		frttól	frtig	
Rozs	uj elsőrendű	—	6,55	6,65
"	» másodikrendű	—	6,50	6,60
"	» harmadik	—	6,45	6,55
Arpa	» éretleni való	—	5,70	5,80
"	» sörözésre való	—	6,00	7,—
Zab	»	—	5,35	5,45
Tengeri	» m szemű	—	5,20	5,70
Repce	» káposzta	—	11,60	12,10
"	» bászági	—	5,80	6,00

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	8,47—8,43—8,40
Buza (1900.) szept-re	8,29
Rozs október	0,—0,—
Rozs áprilisra	6,84—6,85
Zab októberre	0,—0,—
Zab áprilisra	5,28—5,29
Tengeri 1900. májusra	5,15—5,16
Repce augusztusra	11,70—11,80

Déli évtörök a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	8,04	pénz	8,05	ár
Buza (1900.) áprilisra	8,48		8,49	
Rozs októberre	6,84		6,85	
Tengeri szeptemberre	5,15		5,16	
Tengeri (1900.) máj-ra	5,15		5,16	
Zab októberre	5,29		5,30	
Zab (1900) áprilisra	5,29		5,30	
Repce szeptemberre	11,70		11,80	

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza októberre	0,—	0,—
Buza áprilisra (1900.)	8,51	8,52
Buza szeptemberre (1900.)	0,—	0,—
Rozs októberre	0,—	0,—
Rozs áprilisra	6,85	6,86
Zab októberre	0,—	0,—
Zab áprilisra	5,25	5,29
Tengeri szeptemberre	5,15	5,16
Tengeri májusra 1900.	5,15	5,16
Repce augusztusra	11,70	11,80

A budapesti értéktörzsde.

A külföldről egyöntetűen magas zárlatokat jelentettek, minek folytán nálunk a megnyitás szilárd volt. Később Bécsben is, nálunk is, a coulisse hajlamot mutatott a realizálásra, minek folytán az irányzat csendesebbre fordult. A piacra került anyag azonban, egyidejűleg felemértült vételi megbízások folytán, sima elhelyezésre talált és így a nemzetközi értékek árai a tegnapi záróárfolyamokhoz képest, lényegesen eltéréseket nem mutattak.

A zárlat tartott volt. Közúti vasutakban most némi kereslet mutatkozik. Ezzel szemben a gyenge kínálat az érték árát az előtörzsden csaknem három forinttal emelte; bár végül, a coulisse eladásai az elért nyereséget csaknem felére mérsékeltek. A bányapiac csendes.

A déli tőzsdén nagyobb mérvű realizációk folytán a hangulat elgyengült, s az összes értékek elalanyultak. A zárlat gyenge. Valtutak és ércváltók merevebbek.

Az előtörzsde tartott.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 375,50—376,50. Osztrák hitelrészvény 371,40—372,90. Osztrák-magyar államvasut 328,—329,25. Leszámitolobank 252,25. Közúti vasut 346,75—348,— forinton.

A déli tőzsde.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 377,25—378,—. Osztrák hitelrészvény 372,80—373,50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 329,25—330,25. Jelzálogbank 235,—236,—. Rimamurányi vasúti 338,50—340,—. Közúti vasut 347,50—349,— forinton.

Utőtörzsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 370,10. Magyar hitelrészvény 374,50. Leszámitolobank 254,—. Magyar államvasut 327,75. Közúti vasut 347,—. Városi villamos vasut —,— forinton.

Leszámitoló árfolyamok:

Magyar általános hitelbank	375,—
Osztrák hitelintézetek	370,—
Magyar aranyárjadék	117,—
Magyar koronajradék	95,—
Magyar ipar- és kereskedelmi bank	98,—

Magyar jelzálog hitelbank . . . . . 238.—
Magyar leszámitoló bank . . . . . 253.—
Fiumei hitelbank r.-t. . . . . 89.—

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadósság.

a) Magyar Államadósság.			
Aranyárjadék 4 1/2%	116,85	116,85	
Koronajradék 4 1/2%	99,15	99,15	
Reál- és váltó költ.	118,50	118,50	
Államvasuti államkölcsön 4 1/2%	110,10	120,50	
Vasúti államkölcsön 4 1/2%	69,—	100,—	
Magyar nyerevény-kölcsön (100 frt)	162,50	162,50	

b) Osztrák Államadósság.

Egyes papírjradék 3 1/2%	90,85	90,85	
Egyes osztrákjradék 4 1/2%	99,15	99,15	
Aranyárjadék 4 1/2%	117,25	117,25	

c) Idegen Államadósság.

Bolgár vasúti kölcsön 4 1/2%	104,—	105,—	
------------------------------	-------	-------	--

Más kölcsönök.

Bécsiek kölcsön 4%	91,—	92,—	
Budaapesti fővárosi kölcsön 4 1/2%	97,75	97,75	

Záloglevélek és kölcsönkötvények.

Budaapesti intézetek kibocsátása.

Bélvárosi lakárjradék	101,—	101,—	
Egyes, 10% lakárjradék	99,—	100,—	
Egyes, 10% lakárjradék	98,50	99,50	
Közfürdői közt. kölcsön	101,—	102,—	
Közfürdői közt. kölcsön	102,—	103,—	
Földhivatali közt. kölcsön	99,75	100,75	
Földhivatali közt. kölcsön	99,70	94,—	
Földhivatali közt. kölcsön	99,70	94,70	
Helyi önkormányzat vasúti kölcsön 4 1/2%	98,—	94,—	
Helyi önkormányzat vasúti kölcsön 4 1/2%	96,75	96,75	
Jelzálogbank záloglevél 5%	101,—	102,—	
Jelzálogbank záloglevél 4 1/2%	100,—	101,—	
Jelzálogbank záloglevél 4 1/2%	97,—	98,—	
Jelzálogbank záloglevél 4 1/2%	100,—	101,—	
Jelzálogbank záloglevél 4 1/2%	97,25	98,25	
Jelzálogbank záloglevél 4 1/2%	96,—	100,—	

Elsőbbségi kötvények.

Adria elsőbbségi kötvény 4 1/2%	100,—	100,50	
Közút vasut 4 1/2%	96,50	96,50	
Budaapesti-pesti vasut 4 1/2%	98,50	97,—	
Kassa-odoberg 4 1/2%	96,—	97,—	
Kassa-odoberg 4 1/2%	96,—	97,—	

Bankok részvényei.

Bankeyestlet	90,—	91,—	
Fiumei hitelbank	170,—	171,—	
Magyar hitelbank	87,—	88,—	
Fővárosi bank r. t.	96,—	97,—	
Hazai bank	106,70	106,70	
Hortvárosi jelzálogbank	112,—	114,—	

Lakárjradék részvényei.

Bélvárosi	103,—	104,—	
III. kerületi	112,—	114,—	
Bécsbányászati	82,—	85,—	
Budaapesti és szabolcsi	92,50	97,—	

Gőzmalomok.

Concordia	250,—	250,—	
Első budapesti	295,—	295,—	
Esztergom	95,—	95,—	
Lupa	132,—	132,—	

Hányak és téglagyarak részvényei.

Braun óbánya	550,—	560,—	
Budaapesti téglagyár és téglagyár	100,—	101,—	
Egyéb téglagyár	92,—	93,—	
Egyéb téglagyár	92,—	93,—	
Egyéb téglagyár	120,—	122,—	
Egyéb téglagyár	100,—	101,—	
Egyéb téglagyár	100,—	101,—	
Egyéb téglagyár	100,—	101,—	

Biztosító társaságok részvényei.

Bécsi biztosító társ.	200,—	210,—	
Bécsi élet-és bányabiztosító társ.	80,—	85,—	
Bécsi biztosító társ.	270,—	280,—	
Első magy. által.	304,00	308,00	

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Gazdasági vasmű	140,—	145,—	
Danubius	90,—	95,—	
Ganz	1700,—	1710,—	

Kőnyvnyomdák részvényei.

Athenaeum	250,—	260,—	
-----------	-------	-------	--

Pénzszemek.			
Vert arany	5.0	5.74	Németbankjegy 58.05 59.10
50 frankos arany	9.58	9.61	Olasz líra --- 44.60 44.70
20 márkás	11.77	11.83	

Külföldi váltók (látra).			
Amsterdam	100.10	100.30	Olasz piac --- 44.50 44.70
London	120.70	121.00	Páris --- 47.30 47.50
Német piac	56.00	56.20	

Határidőre kötött értékpapírok.			
Aranyjárdék	115.75	116.00	Leszáml. bank --- 328.00 328.75
Koronajárdék	96.15	96.30	Rimamurányi --- 327.50 327.75
Magy. hitelbank	87.50	87.50	Oestr. hitelrészvény 371.30 371.50
M. ip. és ser. bank	95.50	97.50	Déli vasút --- 69.50 70.00
Magy. jelzálogbank	234.00	234.50	Oestr.-m. államv. --- 327.75 328.00

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna 45.—52.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 53.—61.— forint, Vörös erdélyi — Vörös bánási — Kőzészemű 66.50—71.— Nagyszemű 71.—74.— frt. Disznózsír: budapesti 50.50—51.— forint, vidéki — frt. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki — városi 4 darabos 40.50—41.— forint, 3 darabos 41.50—42.— forint, füstölt 47.—47.50 forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — forint, 120 darabos 14.50—15.— forint, 100 darabos 17.75—18.25 forint, 85 darabos 26.—26.50 forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.25 forint, 100 darabos 16.50—16.75 forint, 85 darabos 25.75—26.25 forint. Szilvaiz: szlavóniai 17.50—18.— forint, szerbiai 16.—16.25 forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Eécs, október 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Őszi buza 8.40—8.42. Tavaszi buza 8.64—8.65—8.64. Őszi rozs 6.88—6.87. Tavaszi rozs 7.18. Tavaszi zab 5.60—5.59. Tengeri szeptember-októberre 5.42. Őszi zab 5.23—5.25. Repce szeptember-októberre 12.60—12.70.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén kedvező volt az irányzat, kedvező külföldi hírekre. Később berlini hírekre gyengült az irányzat.

A déli tőzsdén gyengébb az irányzat Berlinre. Az üzletmenet gyenge.

Záratok gyenge az irányzat hegyvidéki bányák miatt, amelyek a sztrájk hírére hanyatlottak.

Bécs, október 26. (Magyar értéktőzsdéről.) 4% aranyjárdék 118.20. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 137.75. Magyar vasúti kölesön ezüstben 99.40. Magyar keleti vasúti állami kötvény 114.50. Magyar lezámlatoló és pénzváltóbank 253.—. Rimamurányi vasműrészvény 336.50. Magyar koronajárdék 95.20. 4% os Magyar földterherm. kötvény 93.80. Magyar hitelbank részvény 373.—. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegy 163.—. Kassa-odberghgy vasúti részvény 180.75. Magyar kereskedelmi bank 1400.

Bécs, október 26. (Oestrák értéktőzsdéről.) 4% papírjárdék 99.55. 4% os oestrák aranyjárdék 117.75. 1860-iki sorsjegy 124.50. Oestrák hitelrészvény 197.—. Angol-oestrák bank 160.50. Bécsi bank részvény 271.—. Oestrák-magyar bank 900.—. Déli vasút 70.—. Dunaszerbiai részvény 368.—. Dohányrészvény 132.25. Császári és királyi arany 5.71.—. Német bankváltók 58.97. 4% os ezüst járdék 99.35. Oestrák koronajárdék 99.30. 1884-iki sorsjegy 195.50. Oestrák hitelrészvény részvény 370.—. Unionbank 305.50. Oestrák Länderbank 237.25. Oestrák-magyar államvasúti 237.25. Elbavölgyi vasút 250.—. Alpesi bányarészvény 264.—. 20 frankos arany 9.58 1/2. Londoni váltóár 120.75. Bécsi Tramway 438.—. Az irányzat nyomott.

Eécs, október 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Oestrák hitelrészvény 370.25 Magyar hitelrészvény 374.75. Angol-Oestrák bank 151.25 Union bank 271.25. Länderbank 305.—. bankgyűlési 237.50. oestrák-magyar államvasút részvény 328.25, északnyugati vasút részv. 69.50, elbavölgyi vasút 250.50, dunaszerbiai részv. 238.—, alpesi bányarészvény 132.—, májusi járdék 337.50, oestrák koronajárdék 265.25, magyar arany. 99.55, magyar koronajárdék 95.25 német bírói márká kőszép 58.50, utimária 59.02, török sorsjegyok —, rimamurányi vasúti —, déli vasút —, dohányrészvény —, Napoleon d'or 9.57 1/2 Lombard —.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, október 26. (Tőzsdéi tudósítás.) A mai tőzsdén az irányzat eleinte nem volt egyvágyos. Oestrák értékek Bécse szilárdak, olaszok és spanyolok Párisra 5/8%-kal nagyobbak. Kanada-Pacific New Yorkra élénk és tetemesen javult, más értékek ellenben mérsékelt forgalom mellett nagyobbára gyöngyösesre hajló, ugy különösen a kohászati részvények. Vasutak közül a transvaali vasút részvényei 20%-kal gyöngyösbek. A járdékok közül argentinai járdék az aranyhoz emelkedésére gyengült. A második tőzsdéorában a prolongációs pénznék 6/8%-ra való emelkedése és a gyöngyöcs londoni bányakurzusok kedvezőtlenül hatottak az irányzatra. Magánleszámlatolási kamatláb 5/8%.

Berlin, október 26. (Zárlat.) 4% 20%-os papírjárdék 99.10. 4% oestrák aranyjárdék 99.40. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 94.60. Oestrák-magyar államvasút 139.40. Kassa-odberghgy vasút —. Bécsi váltóár 169.25. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.10. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 190.90. Általános villamosági Edison 243.25. Gelsenkircheni 194.75. Laurakohó 247.50. 4% 2% os ezüstjárdék 98.90. 4% magyar aranyjárdék 97.50. Oestrák hitelrészvény 330.90. Déli vasút 31.75. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.55. 4% u orosz kölesön —. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 93.13. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 153.—. Harpeni 196.75. Az irányzat gyenge.

Hamburg, október 26. (Zárlat.) 4% 2% os ezüstjárdék 98.90. 1890. sorsjegy 149.50. Déli vasút 31.50. 4% oestrák aranyjárdék 99.25. Oestrák hitelrészvény 230.75. Oestrák-magyar államvasút 139.—. Olasz járdék 92.80. 4% magyar aranyjárdék 97.70. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 26. (Zárlat.) 4% 20%-os papírjárdék —. 4% oestrák aranyjárdék 99.60. Magyar koronajárdék 94.70. Oestrák-magyar bank 150.50. Déli vasút 32.—. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204.57. Bécsi bankgyűlési 138.10. Villamos részvény 146.50. 3% os magyar aranykölesön 81.70. 4% 2% os ezüstjárdék —. 4% magyar aranyjárdék 97.60. Oestrák hitelrészvény 231.40. Oestrák-magyar államvasút 139.80. Eszaki. vasút —. Bécsi váltóár 169.27. Párisi váltóár 810.16. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 264.—. Az irányzat nyugodt.

Páris, október 26. (Zárlat.) 3% francia járdék 100.45. Olasz járdék 93.25. Oestrák-magyar államvasút 705.—. Francia törleszt. járdék 99.42. 4% magyar aranyjárdék 99.50. Török dohányrészvény 290.—. Oestrák Länderbank —. 3 1/2% francia járdék 102.55. Oestrák földhitelintézet részvény 12.50 Déli vasút —. 4% oestrák aranyjárdék 98.85. Ottomanbank 555.—. Párisi bank részvény 1089.—. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 26. A sertésüzlet irányzata lanya. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Fialat nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 42—42 1/2 — krajcár. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm felüli súlyban) 43—43 1/2 krajcár. Fialat könnyű (páronként 120 kilogramm terjedő súlyban) 43—43 1/2 krajcár. — II. Magyar szedő: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közép (páronként 220—280 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. — Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 41 1/2—42 krajcár. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 42—42 1/2 — krajcár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 40—42 1/2 krajcár. Sertésleltetés szám: 1899. okt. hó 24. napján volt készlet 36.270 darab, 1399. október hó 25. napján felhajtott 731 darab, 1899. október hó 25. napján elszállított 348 darab, 1899. október hó 26. napjára maradt készletben 36.653 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 26. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nagy József leterdi róm. kath. iskolai okleveles tanítót Somogy vármegyei kir. tanfelügyelőségi tanoltnak, Gardos Miklós okleveles tanítót a jászokölyvai állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Németh János okleveles tanítót a hársfalvi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Imrék Cséplő Ilona okleveles tanítónőt a karácsonyfalvi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Schmid Vilmos nagybocksói állami elemi iskolai tanítót pedig ugyanezen iskolához rendes tanítónak, Janka Vilma okleveles tanítónőt a beregszászi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Matirkó Gizella okleveles tanítónőt a berzevici állami elemi iskolához rendes tanítónővé, Vieszt Kornélia okleveles

keskedővőnté a nagyrőcei állami keskedővődóhoz keskedővőnté nevezte ki. — A pénzügyminiszter Vattay Nándor bányagykornokot a selmecbányai bányászati és erdészeti akadémiához tantervezővé, a kassai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhez Benedek László pécsi lakost, Marjanovic Radovan végzettség joghallgatót a zsigárdi kincstéri jogügyi igazgatósághoz szegélydjás fozalmozó-gyakorolóká, Szautner Ottó budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan számgyakornokká a fő- és székvárosi kir. adófelügyelő mellé rendelt számvevőszékhez, a lugosi pénzügyigazgatósághoz Kovács Lajos honvéddanagyi állami végrehajtó végleges minőségbe nevezte ki. — Az igazságügy-miniszter Janka Jenő mármáros-szigeti pénzügyi számszítást a besztecei törvényesítőkhöz allegzővő, Ringler Jenő puji járásbírósi díjnyok az algyógyi, Kovács Ödön besztecei törvényesítő díjnyok a besztecei és Walter Antal kisújszállási járásbírósi telekönnyvi átalakító díjnyok az újaradi járásbírószékhez, Putnyok Ernő lugosi lakost pedig a karánsebesi törvényesítőkhöz írnokká nevezte ki.

Megyerítések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kosári István beregszászi állami gimnáziumi rendes tanárt rendes tanári minőségben, Csapó Kálmán Krassó-Szörény vármegyei kir. tanfelügyelőségi tanoltnak jelen állásában végleg megöröszítette.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Fodor Zoltán sajtó-szent-péteri járásbírósi díjnyok a nagyrőcei járásbírószékhez, Jacobi Róbert besztecei járásbírósi írnokat a besztecei törvényesítőkhöz, Kürschner Lipót beregyfői járásbírósi írnokat pedig a ceglédi járásbírószékhez helyezte át. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nigrinyi Vilma székelykevei állami elemi iskolai tanítónőt a bakabányai állami elemi iskolához helyezte át.

Pályázatok. Hivatásvizsgai állásra a nagyszabeni törvényesítőnél nov. 28-ig; írnoki állásra a szepesi járásbírószékénél 4 hét alatt; írnoki állásra a temesvári járásbírószékénél 4 hét alatt; iródatízi állásra a marosvásárhelyi törvényesítőnél 2 hét alatt; több joggyakornoki állásra a temesvári ítéltábla kerületében nov. 15-ig; fogalmazó gyakornoki állásra a fumei pénzügyigazgatóságnál 14 nap alatt; fogalmazó gyakornoki állásra a pozsonyi pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt; adótitízi állásra a kris-celli kir. adóhivatalnál 2 hét alatt; allegzői állásra az 6-becsei járásbírószékénél 2 hét alatt; egy számszítást és egy fogalmazó-gyakornoki állásra a központi díj- és illetékkiszabási hivatalnál 2 hét alatt; adótitízi állásra az ipolysági kir. adóhivatalnál 14 nap alatt; bírói állásra a szolnoki törvényesítőnél 2 hét alatt.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, október 26.

Mig egyrészlől a keleti depresszió Közép-Oroszországban helyezték megtartatva, másrészlől új atlanti depresszió közeldék északnyugatról. A magas nyomás Közép-Európát borítja. Az idő a depressziók mentén Angliában, Norvégiában és Oroszországban csapadékos, egybűtt pedig száraz és helyi ködökkel eltekinve jobbra derűlt.

A hőmérséklet az egész kontinensen sülvedt, főleg pedig északon. (Finnországban 5—10 fokkal a fagy-pont alá.)

Házánkban az idő — az északi Kárpátok környékétől eltekinve, hol gyenge havazás, illetve esőzész volt — száraz és tulnyomóan derűlt.

A hőmérséklet mindenütt sülvedt, gyenge éjjeli fagyok voltak szórányan az Alföldön és Erdélyben, hol a hőmérséklet ma reggel is, fagy-pont körül van. A szelek fokozatosan gyengülnek.

Küldés: Tulnyomóan derűlt, száraz és hűvös idő várható, helyenkint gyenge éjjeli fagyok.

Vizállás.

	okt. 26.	okt. 25.	okt. 26.	okt. 25.
Inn	Schärding	0.82 0.54	Tisza	M.-Szeget 0.46 0.46
Duna	Pavau	1.28 1.72		Tekobánya 0.10 0.10
	Lina	0.30 0.74		V.-Námény 0.— 0.07
	Becs	0.48 0.83		Tokaj 0.— 0.43
	Pozsony	1.51 1.97		Tisza-Füred 0.28 0.28
	Komárom	1.91 2.08		Szolnok 0.49 0.49
	Budapest	1.58 1.95		Csongrad 0.90 1.11
	Paks	1.18 1.28		Szeged 1.40 2.23
	Mohács	2.38 2.60		Török-Becsce 1.18 1.18
	Gombos	2.90 3.04		Tuhl 2.41 2.32
	Ujvárad	2.27 2.56	Óndóva	Bárta 0.— 0.34
	Panesova	2.16 2.48	Topolya	Hoór 0.80 0.—
	Orsova	2.89 3.09	Bodrog	Zemlén 1.52 1.—
Morva	Magyarfalva	3.09 5.—	Sajó	Zsolna 1.82 1.82
Vág	Zsolna	0.52 0.4	Hernád	H.-Németh 0.49 0.43
	Temesvár	0.45 0.48	Berettyó	Margita 0.50 0.50
	Szered	0.72 0.74	B.-Ujfalu	0.20 0.10
Rába	Sz.-Gothárd	0.39 0.80	Körös	Cacsca 0.— 0.—
	Sárvár	0.84 1.34		N.-Várad 0.23 0.02
	Győr	1.58 2.—		Bélfalvas 0.27 0.—
Dráva	Pottau	0.53 0.—		Tenke 0.03 0.06
	Zákány	0.— 0.—		Gurahone 0.24 0.25
	Berec	0.55 0.08		Horosváros 0.12 0.12
	Eszék	1.18 1.24		Réka 0.52 0.50
Nura	M.-Szerdah	0.26 0.70		Gyoma 0.54 0.52
Szava	Zágráb	0.28 0.80	Maros	Gy.-Fehérvár 0.14 0.12
	Mitrovics	1.70 1.—		Branitska 0.24 0.23
Szamos	Mitrovics	0.— 3.96		Soborska 0.— 0.—
	Dés	0.27 0.20		Arad 1.52 1.01
	Szarmá	0.54 0.65		Makó 0.01 0.04
Kraszna	N.-Majtény	0.— 0.—	Temes	K.-Kostoly 0.18 0.29
Latorca	Munkács	0.— 0.64	Bécs	Kisvárad 0.70 0.47
Laborca	Honnana	0.— 0.—		Temesvár 0.38 0.39
Ung	Ungvár	0.— 0.—		Booskerék 0.26 0.16

A tisztelt közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy

szőnyegeket, függönyöket, takarókat stb.

olcsón, dívatnak megfelelően, jól lehet vásárolni.

Dus választéku raktárunkon kaphatók:

Jute futók	20 krtól feljebb	Tapestry futók	1 frt 20 krtól felj.
Manila	40	Brüssel	1.—
Hollandi.	65	Velvet	1. 90
Kokus	65	Pokróc	1. 20

Egyben szőtt szalon-szőnyegek és ágylők: Smyrna-szőnyegek (kézimunka) méterenként 3.— frttól feljebb. Asztal és ágyléptők, pokrócok, függönyök, butorszővetek stb. ajánlatnak szives megtekintés és bevásárlásra.

sz. és kir. udv. szállító, m. kir. szab. nagykereskedők

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

V., ERZSÉBET-TÉR 11. SZÁM.

Uj! Uj! Uj!

Paratlan szerdák.

Irtá Szomaházy István.

Ara 1 frt 50 kr.

Vidékre postai bérmentesen küldéssel 1 frt 80 kr., ha az összegelőre küldeték be. Kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában.

A szabadalmazott

„Fairbanks” mérlegek

százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérmőkarral bírnak és a híd minden pontján egyenlően mérlegeznek.

Gazdasági, szeker-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket, különösen gazdaságok, gazdaságok, községek és uradalomok részére a legjobb meggyőződéssel ajánljuk, gazdasági egyesületi tagok kedvezményben részesülnek.

„FAIRBANKS” mérleg- és gépgyár részvény-társaság

Budapest, Andrássy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156.

Megrendelések közvetlen: központi irodánkhoz: Andrássy-ut 41. sz. intézendők.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 27-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 27-én.
A párisi.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Gondinet Edmund.
Fordította Paulay Ede.
Személyek:
Brichanteau Nádai Fougères Horváth
Savourette Vizvári Gontran Latabár
Pontaubert Hetényi Geneviève Ligeti
Kezdeté 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 27-én.
A baba.

Látványos operette 4 szakaszban. Irta Ordonneau Maurice. Fordította Roimer Ferenc. Zenejét szerzte Audran Edmond.

Személyek:
Lancelot Hegyi Agnelet Várdai
Maximin Vidor Benoît Parányi
Hilarius Németh Josse Tallián
Hilariusné Csatai Guduline Harmath
Alésia Kürty Egy jegyző Ujvári
Chantrelle Solymosi 1-ső) beszélő Makkos
Lorémos Tollagi 2-ik) baba Mátrai
Balthasar Horváth 3-ik) Róza G.
Basilique Hortobágyi Az ördög Nagy
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 27-én.
Mozgó fényképek.

Böhözát 3 felvonásban. Irta Blumenthal Oszkár és Kadelburg Gusztáv. Magyarosította Heltai Jenő.

Személyek:
Kapor Kálmán Tapolczai Kázar Vilma Kalmár
Mariska, a felesége Deli E. Kájan Tóbiás Gál
Göncs Bálint Balassa Ladányi Szerémy
Róza, Göncs felesége Niké Julis Szőke Munkácsi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 27-én.
L. Komáromi Mariska asszony fellépével.

Szulamit.
Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenejét szerzte: Davidsohn Emauel.

Személyek:
Monaóh Szilágyi Szulamit Komáromi
Áron Mátrai Abigail Róza
Absolon Beöthy Cingitang Rózahegyi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, bérlo.

Pénztárvnyítás 7. — kezdeté pont 8 óraker.
Ma

„Der Weiberfeind“
!! AQUAMARINOFF !!
Miss Milly Capell
Dora Parnes
Blank Henrik
Mr. Roberts
Amon Ferenc

valamint a szenzációs októberi műsor.
Minden ünnep és vasárnap 2 előadás.
Kezdeté a délutáni előadásnak pontban 4 óraker változatos új műsorral.
A mulató villanyos világítása saját gépei által esz-lőzölöttek. a gépek Wüste és Ruppert gépgyá-rok által készitettek.
Elővételi jegyek Weiss A. nagy szivar-társzds IV., Károly-körút 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

UJ! EREDETI! FÖLTÜNO!
FOLIES CAPRICE
VI. Révay-utca 18. sz.
Ma

„Zálogolás a gőzfürdőben“.
Bohözát Leitner H. 461 ezt megelőzőleg 9 óraker:

Le a hussal!
Vegetáriánus bohözát dalokkal. Irta: Egy növényevő. Zenejét Kmoch A. és „Excentrique“ ballet-egyveleg.
Incognito erkély-páholyok.

MERCUR

bank- és váltó-üzlet részv.-társ.
Budapest, Dorottya-utca 12.

A magy. kir. szabadalm.

osztálysorsjegyek

főelárusító

által eladott sorsjegyekre eddig követ-kező nyeremények lettek kifizetve:

- 1 á 600000
- 1 „ 200000
- 1 „ 100000
- 1 „ 100000
- 1 „ 100000
- 1 „ 50000
- 1 „ 40000
- 1 „ 20000
- 1 „ 20000
- 1 „ 20000
- 1 „ 20000
- 1 „ 20000
- 1 „ 10000
- 1 „ 10000
- 1 „ 10000
- 1 „ 10000
- 1 „ 10000

és számos nyeremény á
5000, 3000, 2000, 1000
korona, összesen több mint

2.000.000
két millió
korona értékben.

Következő húzás november 16. és 17.

Egész fél negyed nyolcad
6 frt 3 frt 1.50 75 kr.

A Sárka Dominó.

Irta: PRÉVOST MARCEL.
Fordította: Dr. Bethlen Oszkár.
Ára: 50 krajcar.
Megrendelhető: a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak-nál a kezelőnői állásokra régebbi folyamodások folytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ezen állások aránylag csekély számánál fogva a beállí-tathó szükséglet évekre fedezve van.

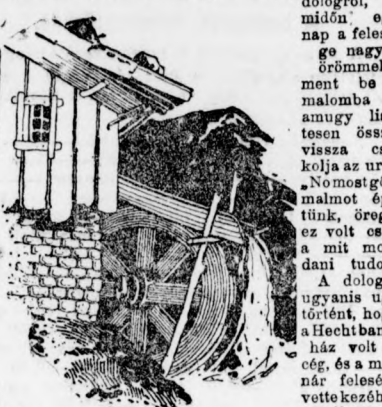
Mint hogy így a nagy-méltósági kereskedelem-ügyi m. kir. miniszterhez, mint az állami vasutak igazgatóságához folyomádások folytán nagy szá-mal érkeznek, kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter 6 nagyméltósága elren-delte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben levő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnői állásokra beérkező folyaj-mórványok, minden ér-delemleges tárgyalás nél-kiül folyamodóknak jog-szerűen visszaadassanak-ha pedig a már előjegy-zett jelöltek elhelyezve lesznek, a további ürese-dések nyilvános pályázat útján töltessenek be.

Ily körülmények közt bizonyára az illetők saját érdekében is áll, hogy az előre látható céltalan kér-velnyezés költségéről és fáradságától magukat meg-kiíméljék.

Budapest, 1899. okt. 16.
Az ált. igazg. (ül. fő-osztály igazg. helyett)
Dr. Kiss, főfelügyelő.

A kíváncsi molnár.

Nem mindennapi történet az, a mi kíváncsi-sága folytán egy vidéki molnáremberrel történt. — Egyik budapesti napilapban kis hirdetést olvasott, hogy egy nagy nyeremény örökösét keresik. Kíváncsiasága nem hagyta nyugodni, hogy melyik az a cég, a melynél ily nyereményt nyertek. Irta tehát a lap kiadóhivatalába és neve alá megszokásból oda-tette: molnár-mester. Már egészen megfelledezett a dologról, a midőn, egy nap a felesé-gé nagy örömmel

ment be a malomba és amugy lisztesen össze-vissza csó-kolja az urát: „No most gőz-malmot épít-tünk, öreg,“ ez volt csak a mit mon-dani tudott. A dolog ugyanis így történt, hogy a Hecht bank-ház volt a cég, és a mol-nár felesége vette kezébe a választ, a melynek foly-tán a bankháznál sorsjegyet is rendelt, mit az okos molnár meg is tartott. Erre a sorsjegyre esett volt újra a fonyeremény, a mit a Hecht bankház rögtön ki is fizetett. Ez az eset is bizonyítja, hogy osztálysorsjegyeket csak a Hecht-bankháznál, a Ferenciek-terén 6. vásároljunk, mert ott rögtön ki-fizetik a fonyereményt. A húzás már november 16. és 17-én lesz. A sorsjegyek árai egész 6 frt, fél 3 frt, negyed 1 frt 50 kr., nyolcad 75 kr.

Cselédek biztosítását betegség-estére csak **1 frt 50 kr.** évi díjért elvállalja — bármely naptól kezdődőleg — és minden mellékdíj nélkül a „Zion“ főteknységű egylet, VII. ker., Erzsébet-körút 26. szám. — Ezenkívül a „Zion“ egylet azt az előnyt is nyújtja, hogy a cselédváltásokat nála bejelenteni nem kell. **144** (TELEFON „ZION“ EGYLET).

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében
Ma és min-dennap **Bandi Marci és fiai** kedvelt zenekara hangversenyez.
(azelőtt Szikszay Ferenc).
Színház után friss étlap.

Sneidig egyenruhákat készit
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Oh jaji! Távirat: Eljen!
Kérem küldjön azonnal 4 doboz Egger-mellpasztillát.
Nagy-Láng, 1898. okt. 14.
id. Zichy János gróf.
Egger-mellpasztillája gyorsan és biztosan hat kö-högésnél, rekedtség-nél, elnyál-kasodásnál. Kapható minden gyógyszerertárban és drogue-riában. Doboz 50 kr. és 1 frt. (Próbadoz 25 kr.)
Fő- és szétküldési raktár: **Egger mellpasztilla** oszka-hamar megzabadtott, éljen!
Nádor-gyógytár Budapest.

GYEREKRUHÁT
és fehérneműt, valamint egész gyermek-kelengyét, divatos és szolid kivitelben, olcsón készit
FRIEDMANNÉ
HERZ
IRÉN
Budapest, VI. ker., Bajnok-utca 1. szám.

Lampel Róbert

(Wodianer F. és Fiai)

Kiadása Budapesten.

Általános érdekű művek.

- Bácsi József. Legteljesebb köszöntő könyv gyermekek részére. Születésnapra, névnapra, újvőre és minden egyéb alkalomra való felkészítések és üdvözlő-levelel minták. Csinos, színes nyomású vászonkötésben ..... -80
- Budapest térképe. A főváros térképének színes nyomású térképe ..... -30
- Ugyanaz, nagyobb alakban, a főváros nevezetességeinek képével ..... -50
- Budapest kirándulási térkép. A főváros messze környékét, a legkedveltebb kirándulási helyek fekvését mutatja ez a térkép, melyen egyszerű vonalán fogva bárki eligazodhatik. Ara ..... -50
- Budapest és környéke. Utmutató a fővárosban és környékén. Ez a rövidre szabott, de mégis kimerítő tájékoztató könyv mindenben eligazítja az idegent, a mire a megérkezéséssel az elutazásig szükséges van. Szállók, vendéglők, kávéházak, fűrészek, postahivatalok, rendőrség, mulatóhelyek, konzulátusok, közlekedési eszközök, muzeumok, mind, mind benn vannak ebben a piros kötésű zsebkönyvben, amely a fővárosnak pesti és budai oldalán levő környékén is elkalauzolja a látogatót. A főváros és környéke részletes térképpel ellátott könyv ára ..... -80
- Czanyuga József. A magyar és német társalgási nyelv kézikönyve. — Célszerű beosztású zsebkönyv, melynek segítségével a német és magyar nyelvnek elemi szabályait, továbbá magasabb fokát is elsajátíthatja a tanuló. Élénk és fordulatos párbeszédet is vannak a könyvben, amelyből könnyű szerrel megtanulhatja mindenkinek a neki idegen magyar vagy német nyelvet. Ara fűzve 1.20, díszes piros vászonkötésben 1.80
- Cigányjónő. A kártyahúzásra és egyre terjedő kártyavetési játékokra tanít ez a mulattató könyvcske ..... -50
- A felülmúlhatatlan ezermester búvárszakkamarája. Nem túlságosan nagy ügyességet igénylő, de jól szórakoztató búvárszakkamarák oktató könyve ..... -30
- Hankó Vilmos. Házi kincstár. Hasznos tudnivalók a háztartás, ételkészítés és a mindennapi élet dolgairól. Városi és falusi gazdáknak, kereskedőknek, iparosoknak és háziasszonyoknak nélkülözhetetlen tanácsadója. Ara színes borítékkal fűzve 1.20, kemény kötésben 1.50
- Hilare, St., képes budapesti szakácskönyv. Országiszerte ismert háziasszonyok tapasztalatainak segítségével szerkesztette Zemplényiné Szabó Antonia. Ez az izérlő magyarországi szakácskönyv szükséges segítője minden háziasszonynak. A szerény polgári konyha igényeit éppen úgy kielégíti, mint a legelőkelőbbét. A csaknem 1500 ételt és egyéb receptet magába foglaló, négy színes és ötvenhárom fametszettel ellátott könyv ára fűzve Tartós felvászonkötésben 2 frt, díszkötésben 3.-
- Ugyanaz német nyelven, fűzve 1.40, kötetben 1.80
- Hölgyek titkára. Házi tanácsadó és levelező, minden életviszonyokra való tekintettel. Szerelmi levelemintákkal, levelezési szabályokkal és folyamodvány-mintákkal. — Arany színnyomatu táblában, vászonba kötve ..... -80
- Kártyajátékok könyve. Szerkesztette Parlaghy Kálmán. Oktatás a hazai és külföldi kártyajátékokban, és leírása a hamis játékoknak, a roulette-nek, a játékbárlangoknak s a kártyabűvészkedéseknek. Nemcsak domborzói és bugaci Mokány Berci írta hozzá az előszót és az ajánlást. A sok képpel ellátott könyv ára fűzve 1.40, vászonkötésben 1.80
- Kassay Adolf. Legújabb levelező, öngyógyító és házi titkár. A közönséges életben előforduló mindenféle levelek, meghívások, ajánlatok, szerződések, stb. mintáival. Ara fűzve 1 frt, kötetben 1.20. — Legújabb házi tanácsadó, öngyógyító, vagyis gyakorlati utmutató minden peres és peren kívüli ügyben a törvényről megengedett személyes képviselőre. Birósági keresetek, birtokháborítás, örökösödési, gyámsági, stb. ügyiratok mintáival, a legújabb miniszteri rendeletek figyelembe vételével. Ara fűzve 1 frt kötetben 1.20
- Kerekpáros-katé. Írta dr. Korchimáros Kálmán. A kerékpár történetével, egészségénél és szabályaival foglalkozik ez a kate, fűgügelékül pedig híres rekord-versenyek eredményét közli. Ara ..... -15
- Mélyacsai. Pohárköszöntések könyve. Keresztelőkre, lakodalomokra, születésnapra, névnapi és minden egyéb összejövetelre való jóízű fölköszöntők gyűjteménye. Fűzve 60 kr., kötetben ..... -80
- Oidal János. Német társalgási anyaggyűjtemény. Hasznos segítőkönyv a német nyelvet tanulókknak. Fűzve 70 kr, kötetben 1.-
- Önszámítás. Ennek a kis könyvnek a segítségével egy pillanatra ki lehet számítani a legnagyobb összegeket is. Kereskedőknek, iparosoknak és mindenkinek, aki elad és vásárol, igen hasznos ez a sok időt és fáradságot megtakarító könyv. Ara kötetben ..... -40
- Pesti művelt társalgó. A társalgási érintkezés minden szabályát magában foglalja a Pesti művelt társalgó. Illemszabályok, társalgások, komoly és szerelmi költemények, felköszöntések, emlékvörsegek s még sok más hasznos és szórakoztató dolgok vannak a csinos vászonkötésű könyvben, melynek ára 1.20
- Rántási Mariska. A baba-szakácsnő. Gyermekeknek való szakácskönyv, amelyből a konyhai mesterség elsimereit játékosan megtanulhatják. Ara ..... -20
- Schonk Lipót dr. A nemi viszonyokra gyakorolt befolyás. A híres bécsi egyetemi tanár a születendő gyermekek nemének önkényes meghatározásáról szóló elméletét írta meg ebben a könyvben, melynek megjelenése nagy forrongást idézett elő a világajában. Az általános érdektől könyv ára 2.-
- Szavaió, közzétett és levelező. Kis és nagyobb diákoknak való szavaióknak, felköszöntők és leveleminták. Ara ..... -12
- Virágnyelv. Minden ismert virág jelentősége meg van írva ebben a könyvben, melyet szerkesztője a legjobb kelpti forrásokból állított össze. Ara színes kötésben ..... -40

Am összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldi a

„Budapesti Napló“

Kiadóhivatala

Budapest, József-körút 18. szám.

ÁLLANDÓ BUTORKIÁLLÍTÁS

A fő- és székváros legnagyobb és legfényesebb asztalos- és kárpitos-butor-telepe felülmúl minden ilyenmő vállalatot. Ezért kiváló látványosságot képez úgy a főváros, mint a vidéki n. 4. butorvásárlói közönségnek. — Állandó butorkiállításunkon az árak rendkívül olcsók, és minden hirdett árát messze túlszárnyalnak, hozzá képest pedig a lehető legszárdabb és izesebb kivitelben van minden dolgozva.

Patyi Kálmán és Tivadar (testvérek)

üzletünk kizárólag Kossuth Lajos-utca 11. földszint. Vidéki megrendelések gondosan csomagolva és biztosítva lesznek szállítva. Üzletünk szolidaságáról számos elismerő levél van birtokunkban.

Radicalis gyógyulást nyujt
Ideg- és nemi betegségek ellen
Dr. Mitzger-féle
intézet
mintaszerű gyógytermeiben alkalmazott korszakalkotó „Kataphoresis gyógymód“.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.
HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI INTÉZET NYITVA
VI. ker., Teréz-körút 44. I. emelet
d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.
Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus franko.

BUTOR részletfizetésre!
Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházférfiak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szállárd gyártmányu asztalos- és kárpitozott butorokat.
Dósa Kálmán Bpest, Krászvet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.
Aranyjegyzék 25 kr. levéljegyzékkel és bérmentve küld fenti cég B. osztályn. 6167

Valódi párisi gyártmány, jótállás mellett, eredeti csomagolásban.
Gammie és halhólyag tücsökint. . . 1 frtől 6 frt
Párisi női szivaoska . . . . . 2 " 6 "
Irigator . . . . . 1.80 " 6 "
Eredeti poszarium olcsuvm (Paliporus) Menzinger társaságtól . . . . . 2.50 frtől 2.50 frt. Szabad. havtáj elleni kötelek „Diana-ör“ 8.50 krtól 5 frt. — Gyűjtőmenny arának 3 frtől 10 frt. 10 frt. — Gyűjtőmenny 15% árkedvezmény.
Megrendelések pontosan és diszkrétan eszközöltenek. cs. és kir. szab. közzégyártó
KELETI J. Budapest, IV., Koronaherez-utca 17. Kézikönyv és színes. S. Arizsnek ingyen zárt birtokában.

Salamon Odön
Kocsinés Svalog
(Szatirikus társadalmi rajzok)
című könyve megjelent
második kiadásban.
Ára: 1 forint.
Megrendelhető a
Budapesti Napló
adóhivatalában
Budapest, József-körút 18.

Bécsvárosi sorsjegyeket
huzás november 2-án
biztosított árfolyamvesztés ellen a legkisebb nyeresémmel való kisorsolás esetén.
Esetleges veszteség körülbelül 50 frt.
biztosítási díj darabonként — 60 kr.
Fuchs H. váltóháza
Budapest, IV., Keckemeti-utca 1.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged, 27805/98. sz.
Pályázati hirdetmény.
A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége a vonalai részére 1900. és esetleg a 1901., és 1902. években szükséges pályafelentartási fák szállítására ezenal pályázatot hirdet.
Az 1900. évben körülbelül az alábbi kiténtett mennyiségek fognak szükségeltetni:
48 köbméter eredeti fenyő deszka,
45 " jegenye " "
153 " luc " "
1 " tölgyfa " "
2 " vörös " "
12 " szelímetiszetlen jegenye fenyődeszka,
365 " faragott puhafa,
274 " faragott tölgyfa,
6760 darab kerítés súrtási léce tölgyfából.
80000 m vágott léce,
250 darab kerítési oszlop puha fából,
1920 " tölgyfából,
59 köbméter erdei fenyőpalló,
46 " jegenye " "
107 " luc " "
67 " tölgyfa palló,
5 " vörös fenyő palló,
28 " puhafa rud.
Az 1900 és esetleg 1901, és 1902. évre szükséges fanemlék ugyanazon év április hó végéig szállítandók be.
Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy az 1900. évre történő megrendelés alkalmával a tájékoztató szolgáló fenti mennyiség, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fából korlátlanul többet v. 25%-kal kevesebbet rendelhessen, ugyancsak azon jogot, hogy a szállítási év folyamán korlátlan mennyiségben pótmegrendelést tessen. A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1899. évi november 21-én déli 12 óráig nyújtandók be az üzletvezetőség I. osztályánál. A bántópenz pedig november 20-án déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál. A pályázati feltételek és a méretjegyzék minden üzletvezetőségéknél és keresik. Iparkamaránál megtekinthetők és a szegedi üzletvezetőség által díjtalanul kizsoltgáltatnak, esetleg posta útján megküldhetnek. A szállításra érvényes általános és a pályafelentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden üzletvezetőségéknél és kézpénzfizetés mellett szereshetők meg igazgatóságunk nyomtatványtárából (Andrássy-ut 73/75. sz. Szeged, 1899. október havában. Az üzletvezetőség.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Orsya mellett.
TITKOS BETEGSEGEKET
hagyományosnak és sebeket, az ártalmatlan utóhatást, az elgyengült férfiak, magánlécek, a bujakor utókövetkezéseit, nőknél fehérletyást, bármennyire ártalmatlan mindazon női betegségeket, melyeknek a magánosság egyik főközege és börtettségüket gyógyít új gyógymód szerinti, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.
Dr. Garai Antal
orvos, sebész, szemész és szülész-tor. volt csász. kir. oszt. főorvos
RENDEL: naponta, d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig.
Díjazott évekre legnagyobb figyelemmel választottatli és gyógyszerrel is gondoskodva lesz.
Nőknek külön váróterem.
Ugyanott megjelent és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERŰ UTMUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és azok ószzerű gyógykezeléséről című könyv, volt ár. 3 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt bérmentés mellett bérmentve v. gy 90 kr. utánérve.
A könyv tartalma: I. Az ivar szervét leírása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az uterótetés és az áljeli magánlécek. — IV. Hügyesdákár (trippe) és hügyesdákütközetek. — V. A bujakor (síphis). — VI. Fehérletyás. — VII. Elgyengült férfiak. — VIII. Női magánlenség. IX. A ivarszervek megbetegedéseinek főtüzesége prosztitúta.

Minden szó egyszeri beiktatása... betűkét 2 kr. Címmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélben tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni.

ARPO HIRDETÉSEK és ELŐFIZETÉSEK felvételnek a BUDAPESTI NAPLO részére a kiadóhivatalban József-körút 18. számán...

Köznevelő-osztály, Frakk 5 frt. Nadrag 3 frt. Mellény 1 frt. Ferenc József-kabát 4 frt. Jaquet 3 frt. ROTHBERGER JAKAB ROTHBERGER T. I-ső emelet. Tapasztalt újság-kihordó felvételt! Cím a kiadóhivatalban. Egy feltűnő szép hangu sikkes leánya, oly előkelő ur pártfogását keresi...

Olajfestmény modern tárgyú, jó nevű festőművészől... Olajfestmény modern tárgyú, jó nevű festőművészől... Olajfestmény modern tárgyú, jó nevű festőművészől...

Képes levelező-lapok nagyban eladásával foglalkozó ügy-nökök keresetűek... Képes levelező-lapok nagyban eladásával foglalkozó ügy-nökök keresetűek...

Uj aranyozó, melyvel bárki eladással foglalkozó ügy-nökök keresetűek... Uj aranyozó, melyvel bárki eladással foglalkozó ügy-nökök keresetűek...

Ószi felöltés 8 frt, loden öltözetek minden színben 15 frt, mindigrak-táron vannak. Rothberger Jakab cs. ös kir. udvari szállítónál Budapest, IV., Váci-utca 23. Használt ruhák ujakra kieserítettnek és a legmagasabb árban beszámíttatnak. 8457

Szivent sivar volt, mint a sivatag, mint termétegyéb rajja, mint esenyész gaz. Nyugodt voltam, mert ha kipusztult, hamarosan más nőt a helyébe... Es most? Minden megváltozott! Néha elmerengtek és akkor, majd esztétikai mámor, majd maniakus állapot ves rajtam ter. De hát ugy-e bár, ez magát mind nem érdekli? azért nem is folytatom. Igéretét mindaddig nem váltotta be; de hát nem esztigedek, ismerve érzékeny lelkületét, mely majd a lelkesítés, majd meg az indulatok rajja és habár van okom kétkedni reményem megvalósulásában, azzal hitetem magam; a miké-sik, el nem marad. Elmondhaték valamit, tudom, csodálkoznék. 5127.

2 kat. hold 1425 □-l területen fekvő emeletes kastély déli oldalán fekszik, 5 lakó szobával egy könyvtárral tágas folyosóval fent, 4 szoba, egy tágas és szoba, abból nyíló nagy pincével lent, innen van a fejtárral az emeletre, azonkívül nagy az udvar, kert is, van 2 rendbeli istálló, az egyiknek a padja magtárnak van berendezve, előadó. Értekezhetni Mucsonyban, ifj. Galan Györgyvel. 5160

Jó karban levő használt cimbalom keresek megvételre. Leveleket az ár megjelölésével kérek H. I. jelleg alatt a kiadóhivatalába. 2602

Virágzó fátélep eladó Budapesthez közel, vasútállomás közelében. A telep 2000 □-l területen fekszik, rajta új, nagy lakóház, magtár, göré, cselédlakás. Forgatom évi 26-30,000 forint. Cím a kiadóhivatalban. 2566

Ugy késpzénzért, min részletfizetésre legjutányosabb Eherentren és Fuchs testvéreknel BUDAPEST, VI., Teréz-körút 8. (Andrássy-ut közelében.)

Gyümölcsöt, a legnemesebb fajú uradalmi termést, mely télen át tartós, a következő árak mellett szállított utánvétel: 100 db szerezika alma 2.- 100 db jeges alma 2.- 100 db bór alma 2.- 100 db óriás (citrom izü) 3.- 100 db császárkörte 2.50 100 db ... a legn. fajtából 3.- Rendelmenyeknél kérem az utolsó vasuti állomást is megnevezni. Perlesz Fülöp Mohács-on.

180 centiméter hosszú óriási Loreley-hajammal, a magam tulajdányú pomádém 14 havi használata következtében nőt olyan nagyra. Ezt a pomádét a leghibesebb tekintélyek egyetlen szemek ismerték el a haj kibulása ellen, a hajnövekedés elősegítésére, uraknál garantált a teljes erős szakáll növekedését és már rövid használat után a hajnak és a szakállnak természetes fényt és tömörséget ad és megóvja a korai megfeszüléstől a legkésőbb vénykorig. I tégely ára: 1 frt, 2 frt, 3 frt, 5 frt. Postal széklet naponta az összeg elozetes beiktatása vagy postal utánvétel mellett az egész világba a gyárból a hova az összes megrendelések kúdennek. Csillag Anna, BECS, Seilergasse 14. sz.

... Anna. Szivent sivar volt, mint a sivatag, mint termétegyéb rajja, mint esenyész gaz. Nyugodt voltam, mert ha kipusztult, hamarosan más nőt a helyébe... Es most? Minden megváltozott! Néha elmerengtek és akkor, majd esztétikai mámor, majd maniakus állapot ves rajtam ter. De hát ugy-e bár, ez magát mind nem érdekli? azért nem is folytatom. Igéretét mindaddig nem váltotta be; de hát nem esztigedek, ismerve érzékeny lelkületét, mely majd a lelkesítés, majd meg az indulatok rajja és habár van okom kétkedni reményem megvalósulásában, azzal hitetem magam; a miké-sik, el nem marad. Elmondhaték valamit, tudom, csodálkoznék. 5127.

17 soros Nicholson-féle egészen jó karban eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2542

Szobát keresek butorozva, külön bejárattal, az Aréna-ut vagy István-ut közelében. Lakbér megemléstével kérek C. Gy. jelleg levelet a laphoz. 2591

English lessons. Angolul tanulni óhajtnak kitűnő gyakorlati tanító áll rendelkezésükre mérsékelt áron. Methodusa igen előszerű és érdekes, máltal tanítványai nagyon rövid idő alatt alaposan elsajátították emlitett nyelvet. Próbalekét is ad. Leveleket a Mr. Scott' jellegvel kér e laphoz. 6725

Zálogházi eladók 13 latos ezüst evőeszköz-telek, grammja 5 kr., girandolok, gyertyatartók, haltalékek, tálcák, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 szemlelyre való teljes evőeszköztelek 138 frt kezdve, dus 4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-211